

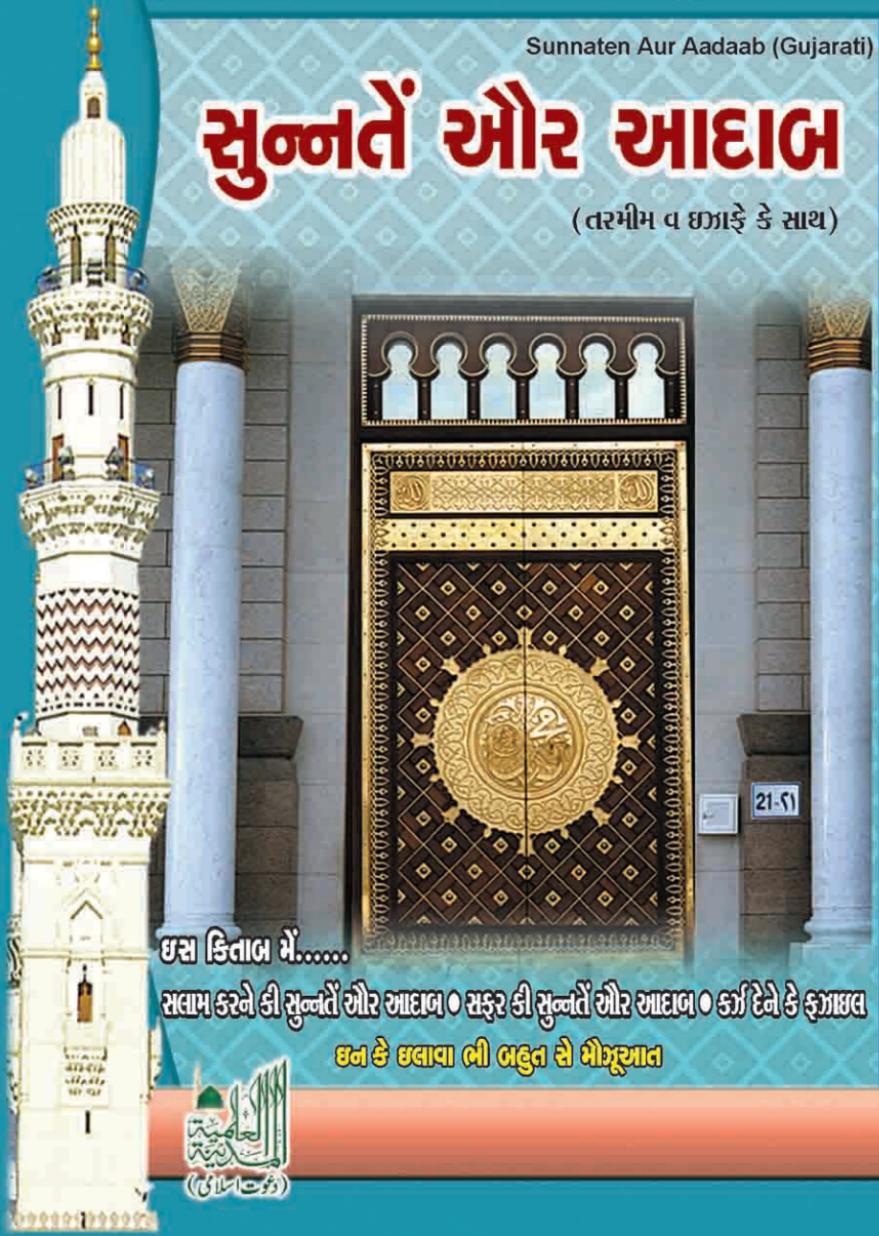

ਮु-ਤਾਦਿਦ ਸੁਨਾਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਾਬ ਕੇ ਵਧਾਨ ਪਰ ਮੁਸ਼ਟਬਿਲ ਤਾਲੀਫ

Sunnaten Aur Aadaab (Gujarati)

ਸੁਨਾਤੋਂ ਅਤੇ ਆਦਾਬ

(ਤਰਮੀਮ ਵਿਖੇ ਦਿਆਏ ਕੇ ਸਾਥ)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسُورُ اللّٰهَ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ

કિતાબ પઠને કી દુઆ

અજ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુનત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હજરતે અલ્લામા મૌલાના અભૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી દામેટ બ્રકાથીમ માલીયે

દીની કિતાબ યા ઈસ્લામી સબક પઠને સે પહુલે જૈલ મેં દી હુદ્દ દુઆ પછ લીજિયે એ કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَذْشِرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَالْجَلَالِ وَالْأَكْرَامِ

તરજમા : એ અલ્લાહ ! હમ પર ઈલ્યો હિકમત કે દરવાજે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની રહમત નાખિલ ફરમા ! એ અ-જમત ઔર બુજુર્ગી વાળે !

(الستطرف ج ١ ص ٤٠ دار الفكر بيروت)

નોટ : અવ્યાલ આખિર એક એક બાર હુરુદ શરીફ પછ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બડીઅ
વ મજિફરત
13 શવ્યાલુલ મુકર્મ 1428

કિયામત કે રોજ હસરત

ફરમાને મુસ્તફા : صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَسَلَّمَ : સબ સે જિયાદા હસરત કિયામત કે હિન ઉસ કો હોગી જિસે હુન્યા મેં ઈલ્ય હાસિલ કરને કા મૌકાએ મિલા મગર ઉસ ને હાસિલ ન કિયા ઔર ઉસ શાખસ કો હોગી જિસ ને ઈલ્ય હાસિલ કિયા ઔર દૂસરોને તો ઉસ સે સુન કર નફૂઘ ઉઠાયા લેદિન ઉસ ને ન ઉઠાયા (યા'ની ઈસ પર અમલ ન કિયા).

(તારિખ દમશ્ક લાઇન ઉસાકર, ج ٥١ ص ١٣٨ دار الفكر بيروت)

કિતાબ કે ખરીદાર મુ-તવજ્જેણ હોં

કિતાબ કી તબાઅત મેં નુમાયાં ખરાબી હો યા સફાહાત કમ હોં યા બાઈન્ડિગ મેં આગે પીછે હો ગયે હોં તો મક-ત-બતુલ મદીના સે રજૂઘ ફરમાઈયે.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

યેહ કિતાબ (સુન્તે ઓર આદાબ)

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલિમથ્યા (દા'વતે ઈસ્લામી) ને
ઉર્દૂ જ્બાન મેં મુરતબ કી હૈ. મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)
ને ઈસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા
હૈ ઓર મક-ત-બતુલ મદીના સે શાઅએ કરવાયા હૈ.

ઈસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દેતે હુએ
દર્જે જૈલ મુઆ-મલાત કો પેશે નજર રખને કી કોશિશ કી ગઈ હૈ :

(1) જહાં જહાં તલફકુઝ કે બિગડને કા અન્દેશા થા વહાં તલફકુઝ
કી દુરુસ્ત અદાએગી કે લિયે જુમલોં મેં તેશ (-) ઓર સાકિન હર્ફ કે
નીચે ખોડા () લગાને કા એહતિમામ કિયા ગયા હૈ.

(2) ઉર્દૂ મેં લફજ કે બીચ મેં જહાં ઉ સાકિન આતા હૈ ઉસ કી જગાએ
ગુજરાતી મેં સિંગલ ઈન્વર્ટેડ કોમા (') ઈસ્ટિ'માલ કિયા હૈ.

મ-સલન સહિત (દા'વત, ઈસ્ટિ'માલ) વગેરા.

ઈસ કિતાબ મેં અગર કિસી જગા કમી બેશી યા ગ-લતી
પાએ તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ જરીએ મકતુબ, E-mail યા
SMS) મુતલાય ફરમા કર સવાબ કર્માઈયે.

હરુફ કી પહ્યાન

ફ = ફ	પ = પ	ભ = ભ	બ = બ	ન = ૧
સ = શ	ઠ = ઠ	ટ = ટ	થ = થ	ત = ત
દ = દ	ફ = ફ	ચ = ચ	ન્ન = ન્ન	ઓ = ઓ
ઢ = ઢ	ડ = ડ	ધ = ધ	એ = એ	ખ = ખ
ર = ર	રુ = રુ	રુ = રુ	ર = ર	રુ = રુ
સુ = સુ	સ = સ	શ = શ	સ = સ	સુ = સુ
ફુ = ફુ	પુ = પુ	ભુ = ભુ	બુ = બુ	નુ = નુ
સુનતો	મદીનતુલ	મદીનતુલ	મદીનતુલ	મદીનતુલ

રાખિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મકાતુલ મદીના, સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્લિન્દ કે સામને,
તીન દરવાજા, અહમદાબાદ-૧, ગુજરાત, ઈન્દ્રિયા. MO. 9374031409

E-mail : translationmactabhind@dawateislami.net

શૈખે તરીકત, અમીરે અહેલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી 2-ઝવી જિયાઈ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَّةُ કી તાલીફાત સે માખૂજ મુખ્તલિફ સુન્નતો ઓર આદાબ કે બયાન પર મુશ્તમિલ કિતાબ

સુન્નતો ઓર આદાબ

પેશકશ

મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા (શો'બએ ઈસ્લાહી કુતુબ)

નાશિર

મક-ત-બતુલ મદીના અહેમદાબાદ

الصلوة والصلوة علیك بارسول الله وعده الله واصحابه يا حبيب الله

નામ કિતાબ : સુનતે ઓર આદાબ

પેશકશ : મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા
(શો'ભએ ઈસ્લાહી કુતુબ)

સિને તબાઅત : રબીઉલ અવ્વલ 1437 સિ.દિ.

નાશિર : મક-ત-બતુલ મદીના, અહમદાબાદ.

મક-ત-બતુલ મદીના કી શારે

સુરત : વલિયાભાઈ મસ્ઝિદ, ખ્વાજા દાના દરગાહ કે પાસ.
મો. 8488866394

મોડાસા : ફેઝાને મદીના, બાગે હિદાયત સોસાયટી, કોલેજ
રોડ. મો. 9725824820

ભરૂચ : ફેઝાને મદીના, મેમણ કોલોની, બુન્યાદ નગર, તુંગારી
શેરપૂર રોડ. મો. 9327522145

માંડવી : ફેઝાને મદીના, તયબા મસ્ઝિદ કે પાસ, બન્દર રોડ.
મો. 7383774763

જામનગર : પાંચ હાટડી. મો. 9327977293

મ-દની ઈજિજા : કિસી ઓર કો યેહ કિતાબ છાપને કી ઈજાજત નહીં હૈ.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

“سُنْنَاتٍ أَوْرَادًا” के 12 हुक्म की निस्बत से इस किताब को पढ़ने की “12 नियतें”

इरमाने मुस्तक्षा : صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نِيَةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهِ ۝
मुसल्भान की नियत उस के अमल से बेहतर है।

(المعجم الكبير للطبراني، الحديث: ٥٩٤٢، ج ٦، ص ١٨٥)

दो म-दंनी फूल : 《1》 बिगौर अच्छी नियत के तिसी भी अ-मले
और का सवाब नहीं भिलता.

《2》 जितनी अच्छी नियतें जियादा, उतना सवाब
भी जियादा।

《1》 हर बार हमें व 《2》 सलात और 《3》 तअव्वुज व
《4》 तस्मिया से आगाज करेंगा। (इसी सफेहे पर उपर दी हुई दो
अ-रबी ईबारात पढ़ लेने से चारों नियतों पर अमल हो जाएगा)।
《5》 रियाए ईलाही عَزَّ وَجَلَ के लिये इस किताब का अव्वल ता
आधिर मुता-लआ करेंगा। 《6》 हतल वस्त्र ईस का बा तुजू
मुता-लआ करेंगा। 《7》 कुरआनी आयात और 《8》 अहादीसे
मुबा-रका की जियारत करेंगा। 《9》 जहां जहां “अल्लाह” का
नामे पाक आएगा वहां और 《10》 जहां जहां “सरकार”
का ईस्मे मुबारक आएगा वहां ५५५५ । 《11》
(अपने जाती नुस्खे पर) “याए दाशत” वाले सफेहे पर झटकी निकात
लिखूंगा। 《12》 किताबत वगौरा में शर-ઈ ग-लती भिली तो
नाशिरीन को तहरीरी तौर पर मुतलअ करेंगा। (मुसन्निफ या
नाशिरीन वगौरा को किताबों की अगलात सिँझ जबानी बताना खास मुझी उ
नहीं होता.)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسِّرْ اللّٰهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા

આજ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્તા, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના અબુ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી કિયાઈ રહી છે

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى إِحْسَانِهِ وَيُفَضِّلُ رَسُولُهُ مَذَلُّ اللّٰهِ تَعَالٰى عَنْهُ وَإِلٰهٌ وَسُلْمٌ

તથ્લીગે કુરાનો સુન્તા કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, “દા’વતે ઈસ્લામી” નેકી કી દા’વત, એહ્યાએ સુન્તા ઓર ઈશાઅતે ઈલ્ભે શરીઅત કો હુન્યા ભર મેં આમ કરને કા અઝ્રમે મુસમ્મમ રખતી હૈ, ઈન તમામ ઉમૂર કો બ હુસ્નો ખૂબી સર અન્જામ હેને કે લિયે મુ-તઅદદ મજલિસ કા કિયામ અમલ મેં લાયા ગયા હૈ જિન મેં સે એક મજલિસ “અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા” ભી હૈ જો દા’વતે ઈસ્લામી કે ઉલ્મા વ મુફ્તિયાને કિરામ તુલ્લી પર મુશ્તમિલ હૈ, જિસ ને ખાલિસ ઈલ્મી, તહકીકી ઓર ઈશાઅતી કામ કા બીડા ઉઠાયા હૈ. ઈસ કે મુન્દરિજાએ જેલ છે શો’બે હૈન :

(1) શો’બાએ કુતુબે આ’લા હજરત	(2) શો’બાએ તરાજિમે કુતુબ
(3) શો’બાએ દર્સા કુતુબ	(4) શો’બાએ ઈસ્લાહી કુતુબ
(5) શો’બાએ તફીશે કુતુબ	(6) શો’બાએ તખરીજ

“અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા” કી અવ્યલીન તરજીહ સરકારે આ’લા હજરત ઈમામે અહલે સુન્તા, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનાએ શામ્યે રિસાલત, મુજદિટે દીનો

મિલત, હામિયે સુન્તા, માહિયે બિદ્દાત, આલિમે શરીઅત,
પીરે તરીકત, બાઈસે ઐરો બ-ર-કત, હજરતે અલ્લામા મૌલાના
અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન
તકાણો કે મુતાબિક હતલ વરસ સહ્લ ઉસ્લૂબ મેં પેશ કરના હે.
તમામ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનેં ઈસ ઈલ્મી, તહકીકી
ઓર ઈશાઅતી મ-દની કામ મેં હર મુસ્કિન તઆવુન ફરમાઓં
ઓર મજલિસ કી તરફ સે શાઅએ હોને વાલી કુતુબ કા ખુદ ભી
મુતા-લાયા ફરમાઓં ઓર દૂસરોં કો ભી ઈસ કી તરગીબ દિલાઓં.

અલ્લાહ “દા’વતે ઈસ્લામી” કી તમામ મજલિસ
બ શુમૂલ “અલ મદીનતુલ ઈલ્મયા” કો દિન જ્યારહવીં ઓર
રાત બારહવીં તરકી અતા ફરમાએ ઓર હમારે હર અ-મલે ઐર
કો જેવરે ઈખલાસ સે આરાસ્તા ફરમા કર દોનોં જહાં કી ભલાઈ કા
સબબ બનાએ. હમેં જેરે ગુમ્બદે ખજરા શહાદત, જન્નતુલ બડીઅ
મેં મદફન ઓર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં જગહ નસીબ ફરમાએ.

أَمِينٌ بِجَاهِ الْبَيِّنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

૨-મગાનુલ મુખારક 1425 હિ.

પહ્લે ઇસે પટ લીજિયે

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

નબિયે મુકર્મ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ કી દેરોં ભલાઈયો કે હુસૂલ કા જરીઆ હૈ. હજરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક રોસે મરવી હૈ કે અદ્દાહ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનજૂજુન અનિલ ઉયૂબ ને ફરમાયા “મَنْ أَحَبَ شُتْرِيْ فَقَدْ أَحَبَنِيْ وَمَنْ أَحَبَنِيْ كَانَ مَعِيْ فِي الْجَنَّةِ” (جાયાત્રી, કાબી, ખાલી, ખાલી, ૧૯૮૭, પૃષ્ઠા ૩૦૬, મુદ્રા: દાર અફરીરોટ)

ઐસે નાગુક હાલાત મેં કે જબ હુન્યા ભર મેં ગુનાહોં કી યલગાર, ઝરા-ઈએ ઈબ્લાગ મેં ફાલ્દાશી કી ભરમાર ઓર ફેશન પરસ્તી કી ફિટકાર મુસલ્માનોં કી અક્સરિયત કો બે અમલ બના ચુકી હૈ, નીઝ ઈલ્મે દીન સે બે રૂબતી ઓર હર ખાસો આમ કા રજાહાન સિર્જ હુન્યાવી તા'લીમ કી તરફ હોને કી વજહ સે ઓર દીની મસાઈલ સે અ-દમે વાકિફિયત કી બિના પર હર તરફ જહાલત કે બાદલ મંડલા રહે હૈન, લા દીનિયત વ બદ મજૂહબિયત કા સૈલાબ તથાહિયાં મચા રહા હૈ. ગુલશને ઈસ્લામ પર ખગ્નાં કે બાદલ મંડલા રહે હૈન. હમેં અપની જિન્દગી સુન્તોં કે સાંચે મેં ઢાલને કી કોશિશ કરની ચાહિયે.

હજરતે સચ્ચિદુના ઈજને અખબાસ સે મરવી હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલાને બહરો બર બર તેસ્વીક હુન્દી હૈ : **مَنْ تَمَسَّكَ بِسُتْنِيْ عِنْدَ فَسَادٍ أَمْتَيْ فَلَأَ :** ચલ્લી લાયા હુન્દી હૈ કે ફરમાયા ને ફરમાયા હુન્દી હૈ કે વકત જો શખ્સ મેરી સુન્તો પર અમલ કરેગા (ઉસે સો શહીદોં કા સવાબ અતા હોગા.)

(કાબી, ખાલી, ખાલી, ખાલી, ૨૦૮, જ, ૧૮, ૧૧, મુદ્રા: કાબી, ખાલી, ખાલી, ૧૯૮૭, પૃષ્ઠા ૩૦૬, મુદ્રા: દાર અફરીરોટ)

જેરે નજર કિટાબ “સુન્તં ઓર આદાબ” મેં તકરીબન 23 ઉન્વાનાત કે તહેઠત સુન્તં ઓર આદાબ બયાન કર્યે ગયે હોએ હું તાકે મુખ્યસર મુતા-લાએ કે બા’દ ભી કદરે કિફાયત મા’લૂમાત હાસિલ હો સકે. ઈસ કિટાબ કો મુરતબ કરને કે લિયે શૈખે તરીકત, અમીરે અહેલે સુન્તાત, બાનિયે દા’વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી 2-જવી بِرَّكَتُهُمْ أَمَّا કી માયહ નાજ તાતીફ ફેઝાને સુન્તં વ દીગર તાલીફાત સે ભરપૂર ઈસ્તિફાદા કિયા ગયા હૈ. હતલ મકદૂર રિવાયાત કે હવાલા જાત ભી લિખ દિયે ગયે હોએ. સુન્તાં પર અમલ કા જગ્જબા પાને કે લિયે તખ્લીગે કુરઆનો સુન્તાત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહેરીક દા’વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના બેહદ મુફીદ હૈ.

ઈસ કિટાબ કો શો’બાએ ઈસ્લાહી કુતુબ મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા (દા’વતે ઈસ્લામી) કે મ-દની ઈસ્લામી ભાઈયોં ને મુરતબ કિયા હૈ. ઈસ મેં આપ કો જો ખૂબિયાં દિખાઈ હોણ અલ્લાહ ગુરૂજ કી અતા, ઉસ કે ઘારે હબીબ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ બિલ ખુસૂસ શૈખે તરીકત, અમીરે અહેલે સુન્તાત, બાનિયે દા’વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી الْعَالِيَ مَدْظُولَةً કે ફેઝ સે હોએ ઓર જો ખામિયાં નજર આએ ઉન મેં યકીનન હમારી કોતાઈ કો દખલ હૈ.

અલ્લાહ તાલાલા સે દુઃખ હૈ કે હમેં “અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ” કરને કે લિયે મ-દની ઈન્દ્રામાત પર અમલ ઓર મ-દની કાફિલોં કા મુસાફિર બનતે રહને કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઓર દા’વતે ઈસ્લામી કી તમામ મજલિસ બ શુમૂલ મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા કો દિન પચ્ચીસવી રાત છબ્બીસવી તરકી અતા ફરમાએ.

أَمِين بِجَاهِ الْبَيِّنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

શો’બાએ ઈસ્લાહી કુતુબ (મજલિસે અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા દા’વતે ઈસ્લામી)

ફેહરિસ્ત

નંબર	મજામીન	સરફા
1	સલામ કરને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	10
2	મુસા-ફા ઓર મુઆ-નકા કી સુન્નતે ઓર આદાબ	23
3	બાતચીત કરને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	32
4	ઘર મેં આને જાને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	36
5	સફર કી સુન્નતે ઓર આદાબ	44
6	સુરમા લગાને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	59
7	છીંકને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	62
8	નાખુન, હજામત, મૂઅ૰ બગલ વગેરા કી સુન્નતે ઓર આદાબ	66
9	ઝુલ્દેં રખને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	73
10	તેલ ડાલને ઓર કંધા કરને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	76
11	જીનત કી સુન્નતે ઓર આદાબ	83
12	ખુશ્ભૂ લગાના સુન્નત હૈ	87
13	ખાને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	95
14	પાની પીને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	102
15	ચલને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	104
16	બૈઠને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	106
17	લિબાસ પહણને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	109

18	જૂતા પહનને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	111
19	સોને જાગને કી સુન્નતે ઓર આદાબ	113
20	મેહમાન નવાજી કી સુન્નતે ઓર આદાબ	115
21	ઈમામા કે ફજાઈલ	118
22	કર્જ દને કે ફજાઈલ	121
23	મરીજ કી ઈયાદત કરને કા સવાબ	125
24	મઆખિજો મરાજેઅ	129
25	યાદ દાશત કા સર્ઝણ	131

ગમ ખારી કા સવાબ

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

જો શાખ્સ અપને કિસી (મુસલ્માન) ભાઈ કી મુસીબત મેં તા'જિયત કરતા (યા'ની તસલ્લી દેતા) હું અલ્લાહ બરોજે કિયામત ઉસે ઈજૂઝત કા લિબાસ પહનાએગા.

(الترغيب والترهيب، ج ٤، ص ٣٤)

સલામ કરને કી સુન્નતો ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

સલામ કરના હમારે ઘારે આકા, તાજદારે મદીના માટે ચલ્યું હતું કે અનેક પ્રાણી જીવિતની વિધાની સુન્નત હૈ. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 88), બદ કિસ્મતી સે આજ કલ યેહ સુન્નત ભી ખત્મ હોતી નગર આ રહી હૈ. ઈસ્લામી ભાઈ જબ આપસ મેં મિલતે હોય તો ઈન્જિદા કરને કે બજાએ “આદાબ અર્જ”, કયા હાલ હૈ ?”, “મિઝાજ શરીફ”, “સુખુ બજેર”, “શામ બજેર”, વગેરા વગેરા અજ્ઞબો ગરીબ કલિમાત સે ઈન્જિદા કરતે હોય, યેહ ખિલાફે સુન્નત હૈ. રૂખ્સત હોતે વકત ભી “ખુદા હાફિઝ”, “ગુડબાય”, “ટાટા” વગેરા કહને કે બજાએ સલામ કરના ચાહિયે. હાં રૂખ્સત હોતે હુએ આદાબ અર્જ કે બા’દ અગર ખુદા હાફિઝ કહ દેં તો હરજ નહીં. સલામ કી ચન્દ સુન્નતો ઓર આદાબ મુલા-હજા હોય :

(1) સલામ કે બેહતરીન અલ્ફાઝ યેહ હોય :

યાની તુમ પર સલામતી હો ઓર અલ્લાહ કી તરફ સે રહમતે ઓર બ-ર-કતેં નાખિલ હોય.”

(માખૂજ અનુ ફત્વા ૨-જવિયા, જિ. 22, સ. 409)

(2) સલામ કરને વાલે કો ઉસ સે બેહતર જવાબ દેના ચાહિયે. અલ્લાહ ઈશ્રાદ ફરમાતા હૈ :

وَإِذَا حَيَّتُمْ بَتْحِيَّةً فَاحْيُوا
بِاٌحْسَنٍ مِّنْهَا أَوْ رُدُّهَا
(٨٢، النـٰسـٰ) (پ، ٥)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન: ઓર જબ
તુમ્હેં કોઈ કિસી લફજ સે સલામ કરે
તો તુમ ઉસ સે બેહતર લફજ જવાબ મેં
કહો યા વોહી કહ દો.

(3) સલામ કે જવાબ કે બેહતરીન અલ્ફાઝ યેહ હેં:

“وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ”
હો ઔર અલ્લાહ કી તરફ સે રહમતે ઔર બ-ર-કતેના જાનિલ હોં.

(માખૂજ અઝ ફિતાવા ૨-જવિયા, જિ. 22, સ. 409)

(4) સલામ કરના હજરતે સચ્ચિદુના આદમ કી ઉલ્લિલે સલામ ભી સુનાત હે.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 313) હજરતે અબૂ
હુરૈરા કે મરવી હે કે હુઝૂર સચ્ચિદે દો આલમ
સચ્ચિદુના આદમ કો પૈંડા ફરમાયા તો ઉન્હેં
હુકમ દિયા કે જાઓ ઔર ફિરિશ્ટોં કી ઉસ બેઠી હુઈ જમાઅત કો સલામ
કરો. ઔર ગૌર સે સુનો ! કે વોહ તુમ્હેં ક્યા જવાબ દેતે હેં. કંધુંકે વોહી
તુમછારા ઔર તુમછારી ઔલાદ કા સલામ હે. હજરતે સચ્ચિદુના આદમ
કે અલ્ફાઝ જાઈદ કે અલ્ફાઝ મા'રૂફ (ઉન્હોંને) ને “وَرَحْمَةُ اللَّهِ”
કહે.

(શુખારી, કાબ અસ્તેદાન, બાબ બેદ સલામ, મદ્દિયા ૨૨૨, જ ૨૩, ૧૯૭૮)

એ “السَّلَامُ عَلَيْكُم” કે બીજી હેઠળ કે સલામ હે. મગર સલામ કે દૂસરે ભી બા'જ સીએ હેં. મ-સલન
કોઈ આ કર સિફ્ફ કહે “સલામ” તો ભી સલામ હો જતા હે ઔર
“સલામ” કે જવાબ મેં “સલામ” કહ દિયા, યા “السَّلَامُ عَلَيْكُم”

હી કહ દિયા, યા સિર્જ “وَعَلَيْكُمْ” કહ દિયા તો ભી જવાબ હો ગયા। (માખૂજ અજ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 93)

(6) સલામ કરને સે આપસ મેં મહિષત પૈદા હોતી હૈ. હજરતે ﷺ માટે અભૂ હુરૈરા સે મરવી હૈ, કે હુગ્રૂર રચી લીધું હું તક તુમ ઈમાન ન ને ફરમાયા : “તુમ જન્માત મેં દાખિલ નહીં હોગે જબ તક તુમ એક દૂસરે સે લાઓ ઔર તુમ મોમિન નહીં હો સકતે જબ તક કે તુમ એક દૂસરે સે મહિષત ન કરો. ક્યા મેં તુમ કો એક ઐસી ચીજ ન બતાડો જિસ પર તુમ અમલ કરો તો એક દૂસરે સે મહિષત કરને લગો. અપને દરમિયાન સલામ કો આમ કરો.” (سنابી ઓર, કૃતાબ અફિયા, બાબ ના અફિયા, સ. ٢٧, ٥١٩٣)

(7) હર મુસલ્માન કો સલામ કરના ચાહિયે ખ્વાહ હમ ઉસે જાનતે હો યા ન જાનતે હો. હજરતે અખુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન અલ આસ સે મરવી હૈ કે એક આદમી ને હુગ્રૂર તાજદારે મદ્દાના સે અર્જ કિયા, ઈસ્લામ કી કૌન સી ચીજ સબ સે બેહતર હૈ ? તો ને ﷺ ને ફરમાયા : યેહ કે તુમ ખાના ખિલાઓ (મિસ્કીનોં કો) ઔર સલામ કહો હર શખ્સ કો ખ્વાહ તુમ ઉસ કો જાનતે હો યા નહીં.

(جીબાતારી, કૃતાબ અસ્ત્રાન, બાબ સલામ લાયરન્ટ વિગર મરન્ટ, મદ્દાતુલ, ٢٢٣٦, ٣٧, ٢٢٣٦)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હો સકે તો જબ બસ મેં સુવાર હોં, કિસી અસ્પતાલ મેં જાના પડ જાએ, કિસી હોટલ મેં દાખિલ હોં, જહાં લોગ ફારિગ બેઠે હોં, જહાં જહાં મુસલ્માન ઈકછે હોં, સલામ કર દિયા કરેં. યેહ દો અલ્ફાઝ જબાન પર બહુત હી હલકે હોં મગાર ઈન કે ફવાઈદો સ-મરાત બહુત હી જિયાદા હોં.

(8) બા'જ સહાબા સિફ્ફ સલામ કી ગરજ સે બાગાર મેં જાયા કરતે થે. હજરતે તુઝેલ બિન ઉબય બિન કા'બ સો મરવી હૈ કે વોહ અખુલ્લાહ બિન ઉમર રચી લે રચી લે પાસ જાતે તો વોહ ઉન કો સાથ લે કર બાગાર કી તરફ ચલ પડતે. રાવી કહતે હૈ જબ હમ ચલ પડતે તો હજરતે અખુલ્લાહ જિસ રદ્દી ફરોશ, હુકાન દાર યા મિસ્કીન રચી લે પાસ સે ગુજરતે તો ઉસ કો સલામ કહતે. હજરતે તુઝેલ કહતે હૈ, એક દિન મેં હજરતે અખુલ્લાહ કે પાસ ગયા તો ઉન્હોંને ને મુજે બાગાર ચલને કો કહા ! મેં ને અર્જ કિયા, બાગાર જા કર કયા કરેંગે ? વહાં આપ ન તો ખરીદારી કે લિયે રૂક્તે હૈનું, ન સામાન કે મુ-તાલિક પૂછતે હૈનું, ન ભાવ કરતે હૈનું, ઔર ન બાગાર કી મજલિસ મેં બૈઠતે હૈનું, મેરી તો ગુજારિશ યેહ હૈ કે યદ્દી હમારે પાસ તશરીફ રહેં. હમ બાતે કરેંગે. ફરમાયા : “એ બડે પેટ વાલે ! (સાચ્છદા તુઝેલ રચી લે કા પેટ બડા થા) હમ સિફ્ફ સલામ કી ગરજ સે જાતે હૈનું. હમ જિસ સે મિલતે હૈનું ઉસ કો સલામ કહતે હૈનું.”

(ریاض الصالحین، کتاب السلام، باب فضل السلام والامر بانشاءه، الحدیث ٨٥٠، ج ٢، ص ٢٣٩)

(9) બાતચીત શુરૂઆ કરને સે પહલે હી સલામ કરને કી આદત બનાની ચાહિયે. નબિયે કરીમ રસ્લેમ ને ચલી લે કરી લે વિના ને ફરમાયા : **السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ**

(جامع الترمذى، كتاب الاستمداد... ائم باب ماجاء في السلام... ائم، ج ٢، ص ٣١)

(10) છોટા બડે કો, ચલને વાલા બૈઠે હુએ કો, થોડે જિયાદા કો ઔર સુવાર પૈદલ કો સલામ કરને મેં પહલ કરેં. સરકારે મદ્દીના કા ફરમાને આલીશાન હૈ, સુવાર પૈદલ કો

સલામ કરે, ચલને વાલા બેઠે હુએ કો, ઔર થોડે લોગ જિયાદા કો ઔર છોટા બેઠે કો સલામ કરે. (صحી مسلم، باب سلم الراكب على الماشي والقليل على الراش، الحديث رقم: ٢١٢٠، ج ٥، ص ١١٩)

(11) પીછે સે આને વાલા આગે વાલે કો સલામ કરે.

(التفاوٰي الهندية، كتاب الأكراهية، باب السائع في السلام وشميت العاطس، ج ٥، ص ٢٢٥)

(12) જબ કોઈ કિસી કા સલામ લાએ તો ઈસ તરહ જવાબ

દૂ "تُوْلَى" ની "عَلَيْكَ وَعَلَيْهِ السَّلَام" દૂ "تُوْلَى" પર ભી ઔર ઉસ પર ભી સલામ હો. "ઇજરતે ગાલિબ ફરમાતે હેં કે હમ હસન બસરી દુરવાજે પર બેઠે હુએ થે, એક આદમી ને બતાયા કે મરે વાલિદ માજિદ ને મુઝે રસૂલુલ્લાહ પરિષા અને મારા સલામ ભેજા ઔર ફરમાયા, આપ મારા સલામ અર્જ કર. ઉસ ને કહા, મૈં આપ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) હુંગૂર કી ખિંડમતે બા બ-ર-કત મેં હાજિર હો ગયા ઔર મૈં ને અર્જ કી, સરકાર ! ચલી લાલ માજિદ સાહિબ આપ મરે વાલિદ સાહિબ આપ ચલી લાલ માજિદ સાહિબ આપ ને ફરમાયા : "عَلَيْكَ وَعَلَى أَيِّكَ السَّلَام" યા'ની તુલ પર ઔર તેરે બાપ પર સલામ હો."

(سنن أبي داود، كتاب الأدب، باب في الرجل يقول فلان يقرئ السلام، الحديث رقم: ٥٣٣، ج ٣، ص ٣٥٨)

(13) સલામ મેં પહેલ કરને વાલા અલ્લાહ કા મુકરબ

હે. ઇજરતે અબૂ ઉમામા સદી બિન ઈજલાન અલ બાહિલી રચિયી લાલ માજિદ સે મરવી હેં કે હુંગૂર તાજદાર મદીના ફરમાયા : "લોગો મેં અલ્લાહ તાઆલા કે જિયાદા કરીબ વોહી શાખ્સ હે જો ઉન્હે પહેલે સલામ કરે."

(سنن أبي داود، كتاب الأدب، باب في فعل من بدء بالسلام، الحديث رقم: ٥١٩، ج ٣، ص ٣٣٩)

હજરતે અબૂ ઉમામા સે રચી લિખે હતે, અર્જુની
કિયા ગયા, યા રસૂલલલાહ ! ચલી લિખે હતી ઉની ઉદ્દેશ્ય
આપસ મેં મિલેં તો કોન પહલે સલામ કરે ? ફરમાયા : “જો ઉન મેં
અલ્લાહ તાદીલ કે જિયાદા કરીબ હો .”

(جامع الترمذى، كتاب الاستفادة، باب فضل النبي عليه السلام، الحديث رقم ٢٠٣، ج ٢، ص ٣٨)

(14) સલામ મેં પહલ કરને વાલા તકબુર સે બરી હૈ. હજરતે
અભુટલાહ નબિયે કરીમ ચલી લિખે હતી ઉની ઉદ્દેશ્ય
રિવાયત કરતે હૈનું, ફરમાયા : “પહલે સલામ કરુને વાલા તકબુર સે
બરી હૈ.”

(شعب اليمان، باب في مقارنة وموادة أهل الدين، الحديث رقم ٢٧٨٢، ج ١، ص ٢٣٣)

**(15) જબ ઘર મેં દાખિલ હોં તો ઘર વાલોં કો સલામ કિયા
કરે એસ સે ઘર મેં બ-ર-કત હોતી હૈ.** ઔર અગર ખાલી ઘર મેં
દાખિલ હોં તો કુછં યા'ની “એ નબી
માપ પર સલામ હોં.”

હજરતે મુલ્લા અલી કારી કરી રહ્મતી હતી : હર
મોભિન કે ઘર મેં સરકારે મદીના રૂહે કી ચલી લિખે
મુખારક તશરીફ ફરમા રહતી હૈ.

(شرح شفاء، الباب الرابع، ج ٢، ص ١١٨)

હજરતે અનસ સે રચી લિખે હતે કે રસૂલલલાહ
ને ફરમાયા : “એ બેટે ! જબ તુમ અપને ઘર મેં
દાખિલ હો તો સલામ કહો, યેહ તુમ્હારે લિયે ઔર તુમ્હારે ઘર વાલોં કે
લિયે બ-ર-કત કા બાઈસ હોગા.”

(جامع الترمذى، كتاب الاستفادة والآداب، باب ما جاء في لبس المسلمين داخل بيته، الحديث رقم ٢٠٧، ج ٢، ص ٣٣)

ઘર મેં જબ દાખિલ હોં ઉસ વક્ત ભી સલામ કરેં ઔર જબ
રૂખ્સત હોને લગોં, ઉસ વક્ત ભી સલામ કરેં. હજરતે કતાદા

(16) આજ કલ અગર કોઈ કિસી મહાદ્વિલ, ઈજાતિમાઓ
યા મજલિસ વગેરા મેં આ કર સલામ કર ભી દેતા હૈ તો જાતે હુએ
“મૈં ચલતા હું”, “ખુદા હાફિઝ”, “અસ્થા”, “બાય બાય”
વગેરા કલિમાત કહતા હૈ લિખાજા મજલિસ કે ઈજિતતામ પર ઈન
સબ અલ્કાજ કે બજાએ સલામ કિયા કરેં. ચુનાન્યે જરૂરતે અબૂ હુરૈરા
સ્ટી અનુષ્ઠાનિક નાબિયો કરી મનુષ્ય રચી લિખાતિ ઉન્ને સે રિવાયત
કરતે હૈને : “જિસ વકત તુમ મેં સે કોઈ કિસી મજલિસ કી તરફ પહોંચે,
સલામ કહે. અગર જરૂરત મહસૂસ કરે, વહાં બૈઠ જાએ. ફિર જબ ખડા
હો સલામ કહે ઈસ લિયે કે પહ્લા સલામ દૂસરે સે જિયાદા બેહતર નહીં
હૈ.” (جامع الترمذى، كتاب الاستذان، باب ما جاء في لبس عن القيام عند القعود، المحدث: أبو حمزة الثماني، ج ٣، ح ١٥٧، م ٣٢٣)

(17) اسَّلَامُ عَلَيْكُمْ (17) اگر کوئی لوگ جسم می ہے اسکے نے آ کر کوئی
 کہا۔ تو کسی اسکے کا جواب دے دننا کافی ہے۔ اگر اسکے نے بھی
 نہ کہا تو سب گونہ گار ہوں گے۔ اگر سلام کرنے والے نے کسی
 اسکے کا نام لے کر سلام کیا یا کسی کو مु�اتاب کر کے سلام
 کیا تو اب وہی کو جواب دننا ہوگا۔ دوسرے کا جواب کافی ن
 ہوگا۔ (માધુજ અને બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 89)

ਗੁਆਰਤੇ ਮੌਲਾ ਅਲੀٰ کریمؐ سے ਰਿਵਾਯਤ ਹੈ
“ਜਬ ਕੋਈ ਸ਼ਾਖਸ ਗੁਆਰਤੇ ਹੁਏ ਸਲਾਮ ਕਿਹੜ ਦੇ ਔਰ ਬੇਠਨੇ ਵਾਲਾਂ ਮੌ

سے ایک شاہس جواب دے تو سب لوگوں کی ترک سے کیفیت کر جاتا ہے۔ ” (سنن انی واؤ، کتاب الادب، باب ماچا، فی رو واحد عن الجماعة، الحدیث ۵۲۰، ج ۲، ۳۹۸) ”

(18) ﷺ کہنے سے دس نہیں،
کہنے سے بیس نہیں جبکہ
کہنے سے تیس نہیں میلاتی
ہے۔ یعنی اپنے ہماراں بین ہوسائیں عنہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے ریوایت
ہے کہ ایک آدمی ہو گزر تا جدیدارے مددیں نا۔
بیان میں ہائیر ہوا، اور عس نے ارج کیا،
السلام علیکم، اور عس نے ارج کیا
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ایسا پ
کہ فرمایا، دس نہیں لیجھی گا۔
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ایسا پ
کہ فرمایا، ہائیر ہوا عس نے ارج کیا
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ایسا پ
کہ فرمایا، بیس نہیں لیجھی گا۔
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ایسا پ
کہ فرمایا، تیس نہیں لیجھی گا۔
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ایسا پ
کہ فرمایا، چھسرا ہائیر ہوا عس نے ارج
کیا، ایسا پ کہ فرمایا، بیس نہیں لیجھی
گا۔

(جامع الترمذى، كتاب الاستفاذة والادب، باب ما في فضل الاسلام، الحديث ٢٤٩٨، ج ٣، ص ٣١٥)

(19) આ'લા હજરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ
 ઈમામ અહમદ રગ્ભા ખાન ઉલ્લેખ કરી રહ્મતુલ્લહ ઇતાવા ૨-જવિયા જિલ્ડ
 22 સંફાધા 409 પર ફરમાતે હૈ : કમ અંગ કમ ઉલ્લેખું ઓર
 ઈસ સે બેછતર વર્ણનું મિલાના ઓર સબ સે બેછતર વીરકાંતું
 શામિલ કરના ઓર ઈસ પર જિયાદત નહીં. ફિર સલામ કરને વાલે
 ને જિતને અઙ્ગાજમાં સલામ કિયા હૈ જવાબ મેં ઉતને કા ઈઆદા તો ઝડપ

ہے اُور افسوس ل یہ ہے کہ جواب میں لکھا دا کہے۔ عس نے
کہ وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
کہا تو یہ ہے اُور عس نے اگار کہا تو یہ ہے
وَبَرَكَاتُهُ اُور عس نے اگار کہا تو یہ ہے
کہ وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
کہا تو یہ ہے بھی ایسا ہی کہے، کہ اس سے لکھا دت نہیں۔
وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ

(۲۰) جو سو رہے ہوں یعنی کو سلام نکلیا جائے بلکہ سیکھ
رضا اللہ تعالیٰ عنہ مکداں چڑھاتے سے باری کو اپنے ہاتھ میں لے کر
سے باری کو اپنے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر
سلام کھلتے۔ اپنے سوئے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر
اوپر جو جاگ رہے ہوتے یعنی کو سلام نکلیا جائے بلکہ سیکھ
دیشاند فرماتے۔ پس اسکے دین ہو گزرے تشریف
لے اپنے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر اپنے ہاتھ میں لے کر
اوپر اسی ترک سلام فرماتا ہے جس ترک فرمایا کرتے
ہے۔ (صحیح مسلم، کتاب الاشریۃ، باب اکرام الصیف وفضل ایثارہ، الحدیث ۲۰۵۵ ص: ۱۳۶)

જલ્દાએ યાર ઈધર ભી કોઈ કેરા તેરા !

ਹਸਰਤੋਂ ਆਠ ਪਈਰ ਤਕਤੀ ਹੈਂ ਰਸਤਾ ਤੇਰਾ !

(જોકે ના'ત)

(21) જબાન સે સલામ કરને કે બજાએ સિર્ફ ઉંગિયોં યા હુથેલી કે ઈશારે સે સલામ ન કિયા જાએ.

(માખજ અઝ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 92)

ਹਜ਼ਰਤੇ ਅਮ੍ਰ ਬਿਨ ਸ਼ੁਅਬ ਬ ਵਾਸਿਤਾਏ ਵਾਲਿਦ ਅਪਨੇ ਦਾਦਾ
ਚੱਲੀ ਲੋਹਾਗੀ ਉਤੇ ਪਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਮੁਹਾਰਾ ਸੰਭਾਲ ਕੀ ਰਿਵਾਇਤ ਕਰਤੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਰਿਵਾਇਤ ਕਰੀਮ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਮੁਹਾਰਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਦੀਪ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ઈશારે સે હૈ ઔર ઈસાઈયોં કા સલામ હથેલિયોં કે ઈશારે સે.”

(جاء الرزني، كتاب الاستفان، باب ماجاء في كلامه في إشارة اليد بالسلام، المدحى، ٢٧٠٣ ج، ٣٩ ص)

અગર કિસી ને જીબાન સે સલામ કે અફ્ઝાલ કહે ઔર સાથ હી હાથ ભી ઉઠા દિયા તો ફિર મુજા-યકા નહીં.

(અહકમે શરીઅત, સ. 60)

(22) સલામ ઈતની ઊંચી આવાજ સે કરેં કે જિસ કો કિયા હો વોહ સુન લે. (બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 90)

(23) સલામ કા ફૌરન જવાબ દેના વાજિબ હૈ. અગર બિલા ઉઝૂર તાખીર કી તો ગુનાહગાર હોગા ઔર સિર્ફ જવાબ દેને સે ગુનાહ મુઆફ નહીં હોગા, તૌબા ભી કરના હોએ.

(روايات رويت، ج ١٧، ص ١٨٣)

(24) જવાબ ઈતની આવાજ સે દેના વાજિબ હૈ કે સલામ કરને વાલા સુન લે. (બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 92)

(25) ગૈર મુસ્લિમ કો સલામ ન કરે વોહ અગર સલામ કરે તો ઉસ કા જવાબ વાજિબ નહીં, જવાબ મેં ફકત “وَعَلَيْكُمْ” કહ દે.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 90)

(26) સલામ કરતે વક્ત હદે રૂક્ખ તક (ઈતના જુકના કે હાથ બઢાએ તો ઘૂટનોં તક પહોંચ જાએ) જુક જાના હરામ હૈ અગર ઈસ સે કમ જુકે તો મકરૂહ.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 92)

બદ કિસ્મતી સે આજ કલ આમ તૌર પર સલામ કરતે વક્ત લોગ જુક જાતે હોય. અલબત્તા કિસી બુગુર્ગ કે હાથ ચૂમને મેં

हरज नहीं बल्के सवाब है और ये ह बिगैर जु के मुम्किन नहीं यहां
अदृश्य है. जब के सलाम के वक्त जु कने की छाजत नहीं.

(27) बुढ़िया का जवाब आवाज से हैं और जवान औरत के सलाम का जवाब इतना आहिस्ता हैं के बोह न सुने. अलबता इतनी आवाज लाजिभी है के जवाब देने वाला खुद सुन ले.

(बहारे शरीअत, सलाम का बयान, हिस्सा : 16, स. 90)

(28) जब हो इस्लामी भाई मुलाकात करें तो सलाम करें और अगर दोनों के बीच में कोई सुतून, कोई दरभत या दीवार वजैरा दरभियान में हाईल हो जाए फ़िर जैसे ही मिलें दोबारा सलाम करें. हजरते अबू हुरैरा رضي الله تعالى عنه نے इस्लामी मरवी है के हुग्गूर ताजदारे मदीना صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نे इस्लामी मरवी : “जब तुम में से कोई शख्स अपने इस्लामी भाई को मिले तो उस को सलाम करे और अगर उन के दरभियान दरभत, दीवार या पथ्थर वजैरा हाईल हो जाए और बोह फ़िर उस से मिले तो दोबारा उस को सलाम करे.”

(سنن ابی داؤد، کتاب الادب، باب فی الرجال بیارق الرجال.... الخ، الحدیث ۵۰۰، ج ۵۰، ص ۳۷)

(29) खत में सलाम लिखा होता है उस का भी जवाब देना वाजिब है इस की हो सूरतें हैं, एक तो ये ह के जबान से जवाब हे और दूसरा ये ह के सलाम का जवाब लिख कर भेज हे लेकिन चूंके जवाबे सलाम फौरन देना वाजिब है तो खत का जवाब देने में कुछ न कुछ ताखीर हो ही जाती है लिहाजा फौरन जबान से सलाम का जवाब हे दे. आ'ला हजरते س्त्री जब खत पढ़ा करते तो खत में जो “اَللَّهُمَّ اسْلَامٌ عَلَيْكُم” लिखा होता, उस का जवाब जबान

સે હે કર બા'દ કા મજમૂન પઢતે.

(માખૂજ અજ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 92)

(30) અગર કિસી ને આપ કો કહા, “કુલાં કો મેરા સલામ કહણા” તો આપ ખુદ ઉસી વક્ત જવાબ ન હે છે. આપ કા જવાબ દેના કોઈ મા'ની નહીં રખતા બલ્કે જિસ કે બારે મેં કહા હૈ ઉસ સે કહેં કે કુલાં ને આપ કો સલામ કહા હૈ.

(31) અગર કિસી ને આપ સે કહા કે કુલાં ને આપ કો સલામ કહા હૈ.

અગર સલામ લાને વાલા ઔર ભેજને વાલા દોનો મર્દ હો તો યું કહેં કુલાં અગર દોનો ઔરતો હો તો કહેં અગર પહોંચાને વાલા મર્દ ઔર ભેજને વાલી ઔરત હો અગર પહોંચાને વાલી ઔરત હો ઔર ભેજને વાલા મર્દ હો અલીકٰ وَعَلَيْهِ السَّلَام (ઇન સબ કા તરજમા યેહી હૈ “તુઝ પર ભી સલામ હો ઔર ઉસ પર ભી”)

(32) જબ આપ માસ્ટિફદ મેં દાખિલ હો ઔર ઈસ્લામી ભાઈ તિલાવતે કુરાન, જિકો દુરુદ મેં મશગૂલ હો યા ઈન્જિઝારે નમાઝ મેં બેઠે હો ઉન કો સલામ ન કરેં. યેહ સલામ કા મૌકાએ નહીં ન (ઉન પર જવાબ વાજિબ હૈ). (الفتووى الہندی، كتاب الکردیة، باب السالح فی السلام تشبیه العاطس، ج ۵، ص ۱۷)

ઈમામે અહલે સુનત, મુજદિદે દીનો મિલ્હત શાહ મૌલાના અહમદ રગા ખાન ઉલીئે رَحْمَةُ الرَّحْمَن ફિતાવા ૨-જવિયા જિલ્લ 23 સફાઈ 399 પર લિખતે હૈને : આકિર પર સલામ કરના મુત્લકન મન્ન હૈ ઔર અગર કોઈ કરે તો આકિર કો ઈજિયાર હૈ કે જવાબ હે યા ન હે. હાં અગર કિસી કે સલામ યા જાઈજ કલામ કા જવાબ

ન દેના ઉસ કી દિલ શિકની કા મૂજિબ (યા'ની સબબ) હો તો જવાબ હે, કે મુસલ્માન કી દિલદારી વજીફે મેં બાત ન કરને સે અહ્મ વ આ'જમ હૈ.

(33) કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ દર્સો તદરીસ યા ઈલ્મી ગુફત-ગુયા સબક કી તકરાર મેં હૈ ઉસ કો સલામ ન કરે.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 91)

(34) ઈજતિમાઅ મેં બયાન હો રહા હૈ, ઈસ્લામી ભાઈ સુન રહે હૈનું આને વાલા સલામ ન કરે.

(35) જો પેશાબ, પાખાના કર રહા હૈ, યા પેશાબ કરને કે બા'દ છેલા લિયે જા-એ પેશાબ સુખાને કે લિયે ટહ્ઠલ રહા હૈ, ગુસ્લ ખાને મેં બરદ્ધના નહા રહા હૈ, ગાના ગા રહા હૈ, કબૂતર ઊડા રહા હૈ યા ખાના ખા રહા હૈ ઈન સબ કો સલામ ન કરે.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 91)

(36) જિન સૂરતો મેં સલામ કરના મન્ય હૈ અગર કિસી ને કર જી દિયા તો ઈન પર જવાબ વાજિબ નહીં.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 91)

(37) ખાના ખાને વાલે કો સલામ કર દિયા તો મુંહ મેં ઉસ વકત લુકમા નહીં તો જવાબ હે હે.

(38) સાઈલ (ભિકારી) કે સલામ કા જવાબ વાજિબ નહીં (જબકે ભીક માંગને કી ગરજ સે આયા હો).

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 90)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ઉર્ગોજી હેમેં સલામ કી બ-ર-કતોં સે માલામાલ ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

મુસા-ફહા ઓર મુઆ-નકા કી સુન્નતે ઓર આદાબ મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

જબ દો ઈસ્લામી ભાઈ આપસ મેં મિલેં તો પહેલે સલામ કરેં ઓર ફિર દોનોં હાથ મિલાએં, કે બ વક્તે મુલાકાત મુસા-ફહા કરના સુન્નતે સહાબા عَلَيْهِمُ الرَّضْوَانُ બલ્કે સુન્નતે રસૂલ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (મિરાતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 355) હજરતે અખુલ ખતાબ કે મેં ને હજરતે અનસ નબિયે કરીમ કિરામ કે સહાબાએ કિરામ કે સહાબાના (હાથ મિલાના) હુગ્ઝર નબિયે કરીમ કે સહાબાના صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ મેં મુરવ્યજ થા ? આપ ને રચ્છિ લેવાની ઉદ્દેશ્યના પાછે “હાં.”

(صحિ البخاري، كتاب الاستيدان، باب المصافحة، الحديث رقم ٢٤٣٣، ج ٢، ص ١٧٧)

(1) આપસ મેં હાથ મિલાને સે કીના ખત્મ હોતા હૈ ઓર એક દૂસરે કો તોહફા દેને સે મહિષત બઢતી ઓર અદાવત દૂર હોતી હૈ જેસાકે હજરતે અતા ખુરાસાની رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે હુગ્ઝર નબિયે કરીમ ને ને ઈશાદ ફરમાયા : “એક દૂસરે કે સાથ મુસા-ફહા કરો, ઈસ સે કીના જાતા રહતા હૈ ઓર હાદિયા ભેજો આપસ મેં મહિષત હોણી ઓર દુશ્મની જાતી રહેણી.”

(مક્કોલ માચાની, કાબ લાદ્ભ, બાબ માચાની માચાની, હદ્દિયા ٣٩٩، ج ٢، ص ١٧١)

(2) મુલાકાત કે વક્ત મુસા-ફહા કરને વાલોં કે લિયે દુઆ કી કબૂલિયત ઓર હાથ જુદા હોને સે કષ્ટ હી મળિફરત કી બિશારત હૈ. ચુનાન્યો હજરતે અનસ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના ને ને ઈશાદ ફરમાયા : “જબ દો મુસલ્માનોં ને મુલાકાત કી ઓર એક દૂસરે કા હાથ પકડ લિયા (યા'ની મુસા-ફહા

કિયા) તો અલ્લાહ તાબાલા કે જિમ્માએ કરમ પર હેતુ કે ઉન કી દુઆ કો
હાજિર કર દે (યા'ની કબૂલ ફરમા લે) ઓર હાથ જુદા ન હોને પાંચો, કે
ઉન કી મળિફરત હો જાઓગી. ઓર જો લોગ જમ્મા હો કર અલ્લાહ તાબાલા
કા જિક કરતે હેં ઔર સિવાએ રિજાએ ઈલાહી ગુરૂજ કે ઉન કા કોઈ
મકસદ નહીં તો આસ્માન સે મુનાદી નિદા દેતા હેતુ ખેડે હો જાઓ !
તુમ્હારી મળિફરત હો ગઈ, તુમ્હારે ગુનાહોં કો નેકિયોં સે બદલ હિયા
ગયા.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسنون ابن مالك، الحديث رقم ١٢٣٧، ج ٢، ص ٢٨)

(3) ઈસ્લામી ભાઈયોં કે આપસ મેં મુસા-ફહા કરને કી
બે-ર-કત સે દોનોં કે ગુનાહ બખ્શા દિયે જાતે હેં. તાજદારે મદીના
ચલી લાલ ફરમાયા : “મુસલ્માન જબ અપને
મુસલ્માન ભાઈ સે ભિલે ઔર “હાથ પકડો” (યા'ની મુસા-ફહા કરે) તો ઉન
દોનોં કે ગુનાહ ઐસે ગિરતે હેં જેસે તેજ આંધી કે દિન મેં ખુશક દરખત કે
પતે. ઓર ઉન કે ગુનાહ બખ્શા દિયે જાતે હેં અગર્યે સમુન્દર કી જાગ કે
બરાબર હોં.”

(شعب الإيمان، باب في مقاربة وموادة أهل الدين، فصل في المصالحة والمعاقبة، الحديث رقم ٨٩٥٠، ج ١، ص ٢٨)

રહમતે આલમ ને ઈશાંદ ફરમાયા :
“જબ હો દોસ્ત આપસ મેં ભિલતે હેં ઔર મુસા-ફહા કરતે હેં ઓર નબી
ચલી લાલ ફરમાયા : “મુસા-ફહા કરને હોને
સે પહલે પહલે દોનોં કે અગવે પિછલે ગુનાહ બખ્શા દિયે જાતે હેં.”

(شعب الإيمان، باب في مقاربة وموادة أهل الدين، فصل في المصالحة والمعاقبة، الحديث رقم ٨٩٣٣، ج ١، ص ٢٦)

**(4) સબ સે પહલે ય-મની ઈસ્લામી ભાઈયોં ને સરકારે પુર
વકાર વકાર સે મુસા-ફહા કરને (હાથ ભિલાને) કા
શરફ હાસિલ કિયા. ચુનાન્યે હજરતે અનસ રચી લાલ ફરમાતે**

કો ચલી લેણી તુલી ઉલ્લેખ એ વિષયે કરીમ હું કે જબ અહલે યમન મ-ઇની સરકાર ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાજિર હુંએ તો હુગ્ગૂર નબિયે કરીમ ને ફરમાયા : “તુમારે પાસ અહલે યમન આએ હું ઓર વોહ પહલે આદમી હું જિન્હોંને આ કર મુસા-ફહા કિયા.”

(جامع الترمذى، كتاب الاستيدان والادب، باب ماجاء في المصافى، الحديث، ٢٢٠، ج ٢، ٣٣٣)

(5) સલામ કે સાથ સાથ મુસા-ફહા કરને સે સલામ કી તકમીલ હોતી હૈ. હજરતે અબૂ ઉમામા સે રચિયી તુલી ઉન્હેને સે રિવાયત હૈ, સરકારે મદ્દાના ને ઈશાંદ ફરમાયા : “મરીજ કી પૂરી ઈયાદત યેહ હું કે ઉસ કી પેશાની પર હાથ રખ કર પૂછે કે મિજાજ કેસા હૈ ? ઓર પૂરી તહિયત (સલામ કરના) યેહ હું કે મુસા-ફહા ભી કિયા જાએ.”

(جامع الترمذى، كتاب الاستيدان والادب، باب ماجاء في المصافى، الحديث، ٢٢٠، ج ٢، ٣٣٣)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખનદા પેશાની સે મુલાકાત કરના હુસને અખલાક મેં સે હૈ, સરકારે મદ્દાના ફરમાતે હું “લોગોં કો તુમ અપને અભ્યાલ સે ખુશ નહીં કર સકતે લેકિન તુમારી ખનદા પેશાની ઓર ખુશ અખલાકી ઉન્હેં ખુશ કર સકતી હું.”

(شعب اليمان، باب حسن أخلاق، فعل في طلاق العيادة، الحديث، ٨٠٥٩)

(6) ખુશી મેં કિસી સે ગલે મિલના સુન્તં હૈ. (મિરાતુલ મનાજી,

જ. 6, સ. 359) હજરતે આઈશા સિદ્ધીકી રચિયી તુલી ઉન્હાની ફરમાતી હું : જેએ બિન હારિસ મદ્દાના આએ ઓર હુગ્ગૂર નબિયે કરીમ રચિયી તુલી ઉન્હાની એ મેરે ઘર મેં થે, જેએ વહી રચિયી તુલી ઉન્હાની એ ઓર દરવાજા ખટ-ખટાયા. હુગ્ગૂર ચલી લેણી તરફ તશરીફ લે ગયે. ઉન સે કર કપડા ખીચતે હુંએ ઉન કી તરફ તશરીફ લે ગયે.

મુઆ-નકા કિયા ઓર ઉન કો બોસા દિયા.

(جامع الرزمي، كتاب الاستدلال، باب ما جاء في المعاقة والقبلة، الحديث رقم ٢٧٣١، ج ٢، ص ٢٣٥)

સરકારે મદીના ને હજરતે અબૂ ઝર ગિફારી કો તલબ ફરમાયા, જબ વોહ હાજિર હુએ તો સરકાર ને ફર્તે શફકત સે હજરતે અબૂ ઝર મદીના કો ગલે લગા લિયા. ચુનાન્યે હજરતે અથ્યુબ બિન બશીર રે રચી સાહિબ એક સાથે રચી સે રિવાયત કરતે હૈનું ઉન્હોંને કહા, મૈં ને અબૂ ઝર સે પૂછા, જિસ વકત તુમ રસૂલુલ્લાહ સે મિલતે થે કયા આપ મગર આપ મદીનારે સાથ મુસા-ફહા ફરમાતે થે? ઉન્હોંને ફરમાયા : મૈં કભી આપ મગર આપ મદીનારે સાથ મુસા-ફહા કરતે (યાંની મેં ને જબ ભી મુલાકાત કા શરફ હાસિલ કિયા, સરકાર ચીફું મદીના કો ચીફું ફરમાયા) એક દિન આપ મદીના ને મુસા-ફહા ઝરુર ફરમાયા) એક દિન આપ મદીના ભેરી તરફ પૈગામ ભેજા. મૈં અપને ઘર મૌજૂદ નહીં થા. જબ મૈં આયા મુજે ખબર દી ગઈ. મૈં આપ ચીફું મદીના ને હાજિર હો ગયા. આપ તપાત્પત પર રૈનક અફરોજ થે. આપ ને મુજે ગલે લગા લિયા. યેહ બહુત બેહતર હુવા ઓર બેહતર.

(شنن أبي داود، كتاب الأدب، باب في المعاقة، الحديث رقم ٥١٢٣، ج ٢، ص ٣٥٣)

હજરતે સચ્ચિદાનન્દ જા'ફર સરકારે અબદ કરાર કી ચીફું મદીના ને હાજિર હુએ તો ઉન કો ભી ગલે સે લગાયા ચુનાન્યે હજરતે શાઅભી રચી લિબાયા (દા'વતે ઈલ્લામી)

ચલી લાલ તુલા ઉલ્લાલ ઉલ્લાલ
જા'ફર બિન અબી તાલિબ રહી ઉલ્લાલ
લિયા ઓર ઉન કી આંખોં કે દરમિયાન બોસા દિયા.

(સુનતે ઓર, કાબ લાદ્દ, બાબ ફી ક્બેલ મિન્ને, મહિયથ, ૫૨૨૦, ૪, ૨૫૫)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ખુશ નસીબ સહાબાએ કિરામ ઉલ્લાલ સરકારે જી વકાર
ભી હાસિલ કરતે થે. હજરતે ઈજને ઉમર સે રચી લુટ્ટું તાજદારે મદીના
વાકિએ મરવી હૈ જિસ મેં આપ ને ફરમાયા : હમ હુઝૂર તાજદારે ચલી લાલ ઉલ્લાલ
હમ ને આપ કે ચલી લાલ ઉલ્લાલ કો બોસા દિયા.

(સુનતે ઓર, કાબ લાદ્દ, બાબ ફી ત્બેલ લાય, મહિયથ, ૫૨૨૩, ૪, ૨૫૧)

જિન કો સૂચે આસ્માં ફેલા કે જલ થલ ભર દિયે

સદકા ઉન હાથોં કા ઘારે હમ કો ભી દરકાર હૈ

સહાબાએ કિરામ સરકાર કે મુકદ્દસ હાથ પાઉં ચૂમતે થે

હજરતે જારાન સે રિવાયત હૈ કે જબ કબીલાએ
અછિલ કેસ કા વફદ સરકારે મદીના
કી ચલી લાલ ઉલ્લાલ ઉલ્લાલ
ખિદમતે અકદસ મેં હાજિર હુવા, યેહ ભી ઉસ વકત વફદ મેં
શરીક થે. આપ ફરમાતે હૈ કે જબ હમ અપની મન્જિલોં સે મદીના
શરીફ પહોંચે તો જલ્દી જલ્દી સરકારે મદીના
ચલી લાલ ઉલ્લાલ ઉલ્લાલ
કી ખિદમતે અકદસ મેં હાજિર હુએ ઔર સરકારે મદીના
દિયા.

(સુનતે ઓર, કાબ લાદ્દ, બાબ ફી ત્બેલ રજલ, મહિયથ, ૫૨૨૫, ૪, ૨૫૨)

સિલ્સિલાએ આલિયા ચિશિતિયા કે અજીમ પેશવા હજરતે
 સચ્ચિદુના બાબા ફરીદુદ્ડીન ગંજે શકર ફરમાતે હેં :
 મશાઈખ વ બુજુગને દીન રજીમુન્હમ લા કી દસ્ત બોસી યકીનન દીનો
 હુન્યા કી ઘેરો બ-ર-કત કા બાઈસ બનતી હૈ. એક દફાઆ કિસી ને
 એક બુજુગ કો ઈન્સિકાલ કે બા'દ ખ્વાબ મેં દેખાતો ઉન સે પૂછા,
 “مَّا فَعَلَ اللَّهُ بِكَ؟” યા'ની અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તાલાલા ને આપ
 કે સાથ ક્યા સુલૂક કિયા ? કહા, હુન્યા કા હર મુઆ-મલા અચ્છા
 ઓર બુરા મેરે આગે રખ હિયા ઓર બાત યહાં તક પહોંચ ગઈ કે
 હુકમ હુવા, ઈસે દોઝખ મેં લે જાઓ ! ઈસ હુકમ પર અમલ હોને
 હી વાલા થા કે ફરમાન હુવા, ઠહરો ! એક દફાઆ ઈસ ને જામેઅ
 દિમશક મેં ખ્વાજા શરીફ રજીમુન્હમ લા કે દસ્તે મુબારક કો ચુમા
 થા. ઉસ દસ્ત બોસી કી બ-ર-કત સે હમ ને ઈસે મુઆફ કિયા.”

(અસર ઓલિયા, મુખ બેષ્ટ, ભેષ્ટ, ૧૩, સ)

— رحمત حق ”بھા“ને મી જોબد رحمત حق ”બહા“ મી જોબદ
 યા'ની અલ્લાહ કી રહમત બહા યા'ની કીમત તલબ નહીં કરતી,
 અલ્લાહ કી રહમત તો બહાના ઢૂંઢતી હૈ.

રજીમ શૈખુલ મશાઈખ બાબા ફરીદુદ્ડીન રજીમુન્હમ લા
 ફરમાતે હેં : કિયામત કે દિન બહુત સારે ગુનાહગાર, બુજુગને
 દીન રજીમુન્હમ લા કી દસ્ત બોસી કી બ-ર-કત સે બજ્શે જાઓંગે
 ઓર દોઝખ કે અજાબ સે નજીત હાસિલ કરેંગે.

(અસર ઓલિયા, મુખ બેષ્ટ, ભેષ્ટ, ૧૩, સ)

(7) દોનોં હાથોં સે મુસા-ફહા કરેં.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 98)

(8) જિતની બાર મુલાકાત હો હર બાર મુસા-ફલ કરના મુસ્તહબ હૈ. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 97)

(9) રૂખ્સત હોતે વક્ત ભી મુસા-ફહા કરેં. સદરુશશરીઅહ,
 બદરુતરીકહ મુઝતી મુહમ્મદ અમજદ અવી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْعَظِيمِ
 લિખતે હું : ઈસ કે મસ્જૂન હોને કી તર્સીહ નજરે ફકીર સે નહીં ગુજરી
 મગર અસ્લ મુસા-ફહે કા જવાઝ હદીસ સે સાબિત હૈ તો ઈસ કો
 ભી જાઈજ હી સમજા જાએગા. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 98)

(10) ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਿਂਲਿਆਂ ਕੇ ਛੂਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਮੁਸਾ-ਫ਼ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੁਨਾਤ ਧੇਹ ਹੈ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥਾਂ ਦੇ ਮੁਸਾ-ਫ਼ਹਾ ਤਿਆ ਜਾਏ ਔਰ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਹਾਥਾਂ ਦੇ ਮਾਬੈਨ ਕਪੜਾ ਵਗੈਰਾ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹਾਈਲ ਨ ਹੋ।

(ਅਹਾਰੇ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਹਿੱਸਾ : 16, ਸ. 98)

(11) મુસા-ફણ કરતે વક્ત સુન્નત યેહ હૈ કે હાથ મેં રૂમાલ વગૈરા હાઈલ ન હો, દોનોં હથેલિયાં ખાલી હોં ઔર હથેલી સે હથેલી મિલની ચાહિયે.

(बहारे शरीअत, सलाम का व्यान, हिस्सा : 16, स. 98)

(12) મુસ્કુરા કર ગર્મ જોશી સે મુસા-ફિદા કરે. હુરદ શરીફ
પઢેં ઔર હો સકે તો યેહ હુઆ ભી પઢેં “يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ” (યાની
અલ્લાહ ઉર્વોજી હમારી ઔર તુમ્હારી મળિફરત ફરમાએ).

(13) ਹਰ ਨਮਾਜ਼ ਕੇ ਬਾਅਦ ਲੋਗ ਆਪਸ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਸਾ-ਫਲਾ ਕਰਤੇ ਹੋਏ ਯੇਹ ਜਾਈ ਹੈ।

(14) گلوں میلنے کو مुआ-نکا کہتے ہیں اور یہہ بھی سرکارے محدثنا صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ سے سائبیت ہے.

(ਬਹੁਤ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਸਲਾਮ ਕਾ ਬਿਧਾਨ, ਛਿਕ੍ਸਾ : 16, ਸ. 98)

(15) સિર્જ તહબન્દ બાંધ કર યા પાજામા પહને હો ઉસ વકત મુઆ-નકા ન કરેં બલ્કે કુર્તા પહના હુવા હો યા કમ અગ્ર કમ ચાદર લિપટી હુઈ હોની ચાહિયે.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 98)

(16) ઈદીન મેં મુઆ-નકા કરના જાઈજ હૈ.

(બહારે શરીઅત, સલામ કા બયાન, હિસ્સા : 16, સ. 90)

(17) આલિમે દીન કે હાથ પાઉં ચૂમના જાઈજ હૈ.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 99)

(18) મુસા-ફષે કે બા'દ અપના હી હાથ ચૂમ લેના મકરૂહ

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 99)

(19) હાથ પાઉં વગેરા ચૂમને મેં યેહ એહતિયાત ઝડરી હૈ કે મહલ્લે ફિતના ન હો, અગર مَعَذَّلَةُ اللَّهِ શહ્રૂવત કે લિયે કિસી ઈસ્લામી ભાઈ સે મુસા-ફષા યા મુઆ-નકા કિયા, હાથ પાઉં ચૂમે યા نَوْذِبُ اللَّهِ પેશાની કા બોસા લિયા તો યેહ ના જાઈજ હૈ.

(મુલખ્યસન બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 98)

(20) વાલિદૈન કે હાથ પાઉં ભી ચૂમ સકતે હૈન.

(21) આલિમ બા અમલ ઓર નેક ઈસ્લામી ભાઈ કી આમદ પર તા'જીમ કે લિયે ખડા હો જાના જાઈજ બલ્કે મુસ્તહબ હૈ મણર વોહ આલિમ યા નેક શખ્સ બજાતે ખુદ અપને આપ કો તા'જીમ કા અદ્ભુત તસવ્યુર ન કરે ઓર યેહ તમન્ના ન કરે કે લોગ મરે લિયે ખડે હો જાયા કરેં. ઔર અગર કોઈ તા'જીમન ખડા ન હો તો હરગિજ હરગિજ દિલ મેં કદૂરત (મૈલ) ન લાયે.

(માખૂજ અજ ફત્વા ર-જવિયા, જિ. 23, સ. 719)

اوہ ہمارے پھرے اکلیا ہر عروج ہر میں یا بخاس اور بخش
دہلی کے ساتھ ہر بھائیان کو سلاب کرنے اور یہن کے ساتھ
بندہ پوشانی کے ساتھ بوسا-فہا کرنے کی تائیکی کے رفتار مختلط
کرما۔

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ਰੋਗੀ ਕਾ ਸਬਦ

شادی ! ” تُرْزَقْ بِهِ (لَعْلَكَ تُرْزَقْ بِهِ) اس کی ب-ر-کت سے رہیں
میل رہی ہے۔“

”سنن الترمذى“، أبواب الزهد، باب فى التوكيل على الله، الحديث: ٤٥، ٢٣٤٥، ص ١٨٨٧.

و ”أشعة اللمعات“، كتاب الرفاق، باب التوكّل و الصبر، الفصل الثالث، ج ٤، ص ٢٦٢.

બાતચીત કરને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ઇસ જિન્દગી મેં હમેં હર વક્ત બાતચીત કરને કી ઝડૂરત પડતી રહેતી હૈ. બલ્કે હમ લોગ બિલા ઝડૂરત ભી હર વક્ત બોલતે રહેતે હોય હાલાંકે યેહ બિલા ઝડૂરત બોલના બહુત હી નુકસાન દેહ હૈ ગેર ઝડૂરી ગુફૃત-ગૂ કરને સે ખામોશ રહેના અફઝલ હૈ. લિહાગા હમારે ઘારે મ-દની આડા કી ચલી લાલી ઉલ્લેખ વિના આદાબ એવી બાતચીત કે સિલ્લિલે મેં સુન્નતે ઓર આદાબ ઓર ખામોશી કે ફ્રાઇલ વગેરા યહાં પર બધાન કિયે જાતે હૈ.

(1) સરકારે મદીના ચલી લાલી ઉલ્લેખ વિના અન્દાજ મેં ઠહર ઠહર કર ફરમાતે કે સુનને વાલા આસાની સે યાદ કર લેતા ચુનાન્યે ઉમ્મુલ મુઅમ્રિનીન હજરતે સચ્ચિદંદ આઈશા સિદ્દીકા ફરમાતી હૈનું કે સરકારે દો આલમ સાફ સાફ ઔર જુદા જુદા કલામ ફરમાતે થે, હર સુનને વાલા ઉસ કો યાદ કર લેતા થા.

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، من درعائش، الحديث رقم ٢٤٢٤٩ ج ١٠، ص ٦)

(2) મુસ્કુરા કર ઓર ખન્દા પેશાની સે બાતચીત કીજિયે. છોટોં કે સાથ મુશિકાના ઔર બડોં કે સાથ મુઅદ્દબાના લહજા રખિયે દોનોં કે નજીદીક આપ મુઅઝ્જુજ રહેંગે.

(3) ચિલ્વા ચિલ્વા કર બાત કરના જૈસા કે આજકલ બે તકલ્ખુફી મેં દોસ્ત આપસ મેં કરતે હોય, મા'યુબ હૈ.

(4) દૌરાને ગુફૃત-ગૂ એક દૂસરે કે હાથ પર તાલી દેના ઠીક

નહીં ક્યુંકે તાલી, સીટી બજાના મહુઝ ખેલકૂદ, તમાશા ઓર તરીકાએ
કુફ્ફિલ હૈ.

(તફસીરે નઈમી, જિ. 9, સ. 549)

(5) બાતચીત કરતે વકત દૂસરે કે સામને બાર બાર નાક યા
કાન મેં ઉંગલી ડાલના, થૂકતે રહના અચ્છી બાત નહીં. ઈસ સે દૂસરોં
કો વિન આતી હૈ.

(6) જબ તક દૂસરા બાત કર રહા હો, ઈત્મીનાન સે સુને. ઉસ
કી બાત કાટ કર અપની બાત શુરૂઆ ન કર દેં.

(7) કોઈ હક્કા કર બાત કરતા હો તો ઉસ કી નકલ ન ઉતારે,
કે ઈસ સે ઉસ કી દિલ આજારી હો સકતી હૈ.

(8) બાતચીત કરતે હુએ કહ્કહા ન લગાએ, કે સરકાર
ચલી લાલી ઉલ્લેખ નહીં લગાયા (કહ્કહા યા'ની
ઇતની આવાજ સે હંસના કે દૂસરોં તક આવાજ પહોંચે.)

(માખુજ અજ ભિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 402)

(9) જિયાદા બાતોં કરને ઓર બાર બાર કહ્કહા લગાને સે
વકાર ભી મજરૂહ હોતા હૈ.

(10) સરકારે મદીના કા ફરમાને
આલીશાન હૈ : “જબ તુમ કિસી દુન્યા સે બે રોભત શાખસ કો દેખો ઓર
ઉસે કમ ગો પાઓ તો ઉસ કે પાસ જરૂર બેઠો ક્યુંકે ઉસ પર હિકમત કા
નુગૂલ હોતા હૈ.” (સ્નાન બિલ, કતબ અન્દે, બાબ અન્દેની દરના, હિદીથ ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩)

(11) હંડિસે પાક મેં હૈ “જો ચુપ રહા ઉસ ને નજીત પાઈ.”

(شعب اليمان، باب في حفظ المسان، فصل في السكوت عما لا يجيء، الحديث رقم ٢٩٨٣، ج ٢، ص ٢٥٣)

(جامع الرزمي، كتاب صفة القيمة، باب (نبره) الحديث رقم ٢٥٠٩، ج ٢، ص ٢٢٥)

(12) કિસી સે જબ બાતચીત કી જાએ તો ઉસ કા કોઈ સહીહ

મકસદ ભી હોના ચાહિયે. ઓર હમેશા મુખાતબ કે ઝર્ફ ઓર ઉસ કી નાફિસચ્છાત કે મુતાબિક બાત કી જાએ. જૈસાકે કહા જાતા હૈ, “**كَلِمُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ**” (યા'ની લોગોં સે ઉન કી અકલોં કે મુતાબિક કલામ કરો.) યા'ની ઈસ તરણ કી બાતેં ન કી જાએં કે દૂસરોં કી સમજ મેં ન આએં, અલ્ફાઝ ભી સાદા સાફ સાફ હોં, મુશ્કિલ તરીન અલ્ફાઝ ભી ઈસ્તિ'માલ ન કિયે જાએં, કે ઈસ તરણ અગલે પર આપ કી ઈલ્મિયત કી ધાક તો બૈઠ જાએગી મગર મુદ્દાા ખાક ભી સમજ ન આએગા.

(13) અપની જબાન કો હમેશા બુરી બાતોં સે રોકે રખો. હજરતે ઉકબા બિન આમિર રચી લીધી હું મૈં ને અર્જ કિયા, યા રસૂલલલાહ ન જાત કર્યા હૈ ? ફરમાયા, “અપની જબાન કો બુરી બાતોં સે રોક રખો.”

(جامع الرزقي، كتاب الزهد، باب ما جاء في حفظ الناس، المحدثون، ج ٢٣، ص ٣٧، ٣٩)

(14) મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ ને જબાન કો સહીએ ઈસ્તિ'માલ કિયા તો ઈસ કા જો કુછ ફાયેદા હોગા વોહ સારા હી જિસ્મ પાએગા ઔર અગર યેહ સીધી ન ચલી કિસી કો ગાલી વગૈરા દી તો જબાન કો કોઈ તકલીફ હો યા ન હો પિટાઈ દીગર આ'જા કી હોંગી. હજરતે અબૂ સહીદ ખુદરી ઉન્ને સે રચી લીધી હું ને સરકારે મદીના : “જબ ઈન્સાન સુખ કરતા હૈ તો ઉસ કે આ'જા જુક કર જબાન સે કહતે હૈ, હમારે બારે મેં અલ્લાહ તથાલા સે ડર ! કયુંકે હમ તુઝ સે મુ-તાલિક હૈનું. અગર તું સીધી રહેગી, હમ ભી સીધે રહેંગે ઔર અગર તું ટેઢી હોંગી હમ ભી ટેઢે હો જાએંગો.”

(المسند للإمام أحمد بن خليل، المحدثون، ج ١٩، ص ٣٩، ٤٠)

(15) आपस में हंसी मजाक की आदत कभी महंगी पड़ जाती

है. हमरते उमर बिन अब्दुल अजीज़ ने رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ نے फरमाया : “आपस में ठहा मजाक मत किया करो, के इस तरह (हंसी ही हंसी में) दिलों में नकरत बैठ जाती है. और बुरे अफ़आल की बुन्याएं दिलों में उस्तुवार हो जाती हैं.”

(कीयाए सعادت, कृन सूम महलकात, बाब पीदा करद ऊपर खामोशी, ج २, १२८, ५१३)

(16) बद जबानी और बे हयाएँ की बातों से हर वक्त परहेज़ करें, गाली गलोच से ईजतिनाब करते रहें और याद रखें के अपने भाई को गाली देना हराम है. (फतावा २-अविष्या, जि. 21, स. 127) और बे हयाएँ की बात करने वाले पर जन्नत हराम है. हुंगूर ताज़दारे मदीना صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ने फरमाया : “उस शख्स पर जन्नत हराम है जो फोड़श गोई (बे हयाएँ की बात) से काम लेता है.”

(कीयाए सعادत, कृन सूम बाब नृश, आत जम्गन्त ईस्ट, ج २२८, ५१८)

औ हमारे घ्यारे अल्लाह ! हमें गुफ्त-गू करने की सुन्नतें और आदाब पर अमल करने की तौफ़ीक महिमत फरमा.

امين بحاجة الى الامين صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ઘર મેં આને જાને કી સુન્જાતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

હમેં હર રોજ અપને યા કિસી અઝીજ યા દોસ્ત વ અહબાબ કે ઘર મેં જાને કી હાજત પડતી રહતી હૈ તો હમેં યેહ મા'લૂમ હોના ચાહિયે કે ઘર મેં દાખિલ હોને કા સુન્જત તરીકા ક્યા હૈ ? કિસી કે ઘર મેં જાઓ તો દરવાજે કે સામને ખડે હોં યા એક તરફ હટ કર ? ઓર કિસ તરફ ઈજાગત તલબ કરેં ? અગર ઈજાગત ન મિલે તો ક્યા કરના ચાહિયે ? હુઆ પઢ કર ઘર સે નિકલને કી ક્યા ક્યા બ-ર-કતેં હૈને ? અગર ઘર મેં કોઈ મૌજૂદ ન હો તો ક્યા પઢના ચાહિયે ? ઘર મેં દાખિલ હોને ઓર ઈજાગત તલબ કરને વગેરા કે હવાલે સે મુ-તબદદ સુન્જાતેં ઓર આદાબ હૈને :

(1) અપને ઘર મેં આતે હુએ ભી સલામ કરેં ઓર જાતે હુએ ભી સલામ કરેં. હુજૂર તાજદારે મદીના^{صلى الله تعالى عليه وسلم} ફરમાને આલીશાન હૈ કે, જબ તુમ ઘર મેં આઓ તો ઘર વાલોં કો સલામ કરો ઓર જાઓ તો સલામ કર કે જાઓ.

(شعب الائمان، باب في مقاربة و.....ان فضل في الاسلام من خرج من بيته، الحديث رقم ١٣٧٦، ١٨٩٥ھ)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી મિરઆતુલ મનાજીહ જિલ્દ 6 સર્કાર 9 પર તહરીર ફરમાતે હૈને : “બા’જ બુજુગ્ગોં કો દેખા ગયા હૈ કે અવ્યાલ દિન મેં જબ પહલી બાર ઘર મેં હોતે તો બિસ્મિલ્હાર ઓર રિઝૂક મેં બ-ર-કત ભી.”

(2) અલ્લાહ કા નામ લિયે બગેર જો ઘર મેં દાખિલ

હોતા હૈ, શૈતાન ભી ઉસ કે સાથ ઘર મેં દાખિલ હો જાતા હૈ. જેસાકે હજરતે જાબિર સે رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્હાં દાખિલ હોતે વક્ત ઔર ખાના ખાતે વક્ત અલ્લાહ કા જિક કરતા હૈ તો શૈતાન કહતા હૈ : “આજ યહાં ન તુમ્હારી રાત ગુજર સકતી હૈ ઔર ન તુમ્હેં ખાના મિલ સકતા હૈ.” ઔર જબ ઈન્સાન ઘર મેં બિગેર અલ્લાહ ગુરૂ કા જિક કિયે દાખિલ હોતા હૈ તો શૈતાન કહતા હૈ, આજ કી રાત યહીં ગુજરેણી. ઔર જબ ખાને કે વક્ત અલ્લાહ ગુરૂ કા નામ નહીં લેતા તો વોહ કહતા હૈ : “તુમ્હેં ઠિકાના ભી મિલ ગયા ઔર ખાના ભી મિલ ગયા.”

(حجٌ سلم، كتاب الأشربة، باب آداب الطعام والشراب واحكامها، الحديث رقم ٢٠٧٨ ج ٢، ص ١١٦)

(3) જબ કોઈ ખુશ નસીબ અપને ઘર સે બાહર જાતે વક્ત બાહર જાને કી દુઆ પઠ લેતા હૈ તો વોહ ઘર લૌટને તક હર બલાવ આફત સે મહફૂજ હો જાતા હૈ. ﷺ સરકારે મદીના હજરતે અબુ હુસૈન પર અમલ કરને મેં બ-ર-કત હી બ-ર-કત હૈ. હજરતે અબુ હુસૈન રેસ્ટ્રેન્સ સે رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ચીજું તાજદારે મદીના ને ઈશ્વરીં ફરમાયા : “આદમી અપને ઘર કે દરવાજે સે બાહર નિકલતા હૈ તો ઉસ કે સાથ દો ફિરિશે મુકર્રર હોતે હૈને. જબ વોહ આદમી કહતા હૈ “بِسْمِ اللَّهِ” તો વોહ ફિરિશે કહતે હૈને તૂને સીધી રાહ ઈજિયાર કી. ઔર જબ ઈન્સાન કહતા હૈ, “અબ તુ હર આફત સે મહફૂજ હૈ. જબ બન્દા કહતા હૈ, “تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ” તો ફિરિશે કહતે હૈને અબ તુઝે કિસી ઔર કી મદદ કી હાજત નહીં, ઈસ કે બા’દ ઉસ શાખ્સ કે દો શૈતાન જો ઉસ પર મુસલ્હત હૈને વોહ ઉસ સે મિલતે હૈને ફિરિશે કહતે હૈને

અબ તુમ ઈસ કે સાથ ક્યા કરના ચાહતે હો ? ઈસ ને તો સીધા રાસ્તા ઈજ્જિયાર કિયા. તમામ આફાત સે મહિને હો ગયા ઔર ખુદા ગુરૂ ઓગલી કી ઈમદાદ કે ઈલાવા દૂસરે કી ઈમદાદ સે બે નિયાળ હો ગયા.”

(سنن ابن ماجة، كتاب الدعاء، باب ما يدعوه الرجل اذا خرج من بيته، الحديث ٣٨٨٦، ج ٢، ص ٢٩٢)

(4) جب کسی کے گھر آنا ہو تو اس کا تاریکا یہ ہے کہ پہلے اندر آنے کی یا جات ہاسیں کیجیے فری جب اندر آئے تو پہلے سلام کرئے فری باتیت شروع کیجیے۔ (محلابسان بھارتی شریعت، ہدیہ : 16، ص 83) ہنرتو ابھی موسا ارشادی
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم سے مرتباً ہے کہ ہنرتو نے فرمایا :
“تین مرتباً یا جات تلبی کرو اگر ایسا جائے تو دیک
ورنما واس لوت جاؤ۔” (صحیح مسلم، کتاب الاستئذان والادب، المیریث ۲۵۳ ص ۱۸۶)

धर में दाखिले की ईज़ाजत मांगने में एक हिक्मत येह
भी है कि फौरन धर में बाहर वाले की नज़र न पड़े। आने वाला
बाहर से सलाम कर रहा हो, ईज़ाजत चाह रहा हो और साहिबे
खाना पढ़ें वगैरा का ईन्तज़ाम कर ले। हमरे सदृश बिन साउद
से रضي الله تعالى عنه سे मरवी है, फरमाते हैं कि हुग्गूर ताजिदारे मटीना
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نे फरमाया : “�ज़ाजत तलब करने का हुक्म

આંખ કી વજહ સે દિયા ગયા હૈ.” (ઈસ લિયે કે અહલે ખાના કી નિજી જ્ઞાનગી કે અસરાર મુન્કશિફ ન હો સકે.)

(صحيح مسلم، كتاب الأدب، باب الاستئذان، الحديث رقم ٢٥٢ ص ١٨٩)

(6) જબ કિસી કે ઘર જાના હો ઈજાજત માંગના સુન્તા હૈ.

બેહતર યેહ હે કે ઈસ તરફ ઈજાજત માંગો. “**أَسْلَامُ عَلَيْكُمْ**” કયા મેં અન્દર આ સકતા હૂં ?” (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 346) હજરતે રિજી બિન હિરાશ રષ્યા ફરમાતે હૈ, હમેં બનૂ આમિર કે એક શાખ્સ ને યેહ બાત બતાઈ કે ઉસ ને હુઝૂર નબિયે કરીમ ચીની સે ઈજાજત તલબ કી, આપ ક્રાંતિક પણ હુઝૂર મેં તશરીફ ફરમા થે. ઉસ ને અર્જ કિયા, કયા મેં દાખિલ હો જાઓ ? હુઝૂર નબિયે કરીમ, રગુહુરહીમ આદમી ને અપને ખાદિમ સે ફરમાયા : બાહર ઉસ આદમી કે પાસ જાઓ ઔર ઉસ કો ઈજાજત તલબ કરને કાતરીકા સિખાઓ, ઉસ સે કહો કે ઈસ તરફ કહે કાંઈક “**أَسْلَامُ عَلَيْكُمْ**”, કાંઈક દાખિલ હો સકતા હૂં ?” ઉસ આદમી ને સરકારે મદીના એશાં સુન લિયા ઔર અર્જ કિયા, મેં દાખિલ હો સકતા હૂં ? તો સરકારે મદીના ને ઉસ કો ઈજાજત અતા ફરમાઈ ઔર વોહ અન્દર દાખિલ હુવા.

(سنابي داؤد، كتاب الأدب، باب كيف الاستئذان، الحديث رقم ٢٧٧، ج ٢، ص ٣٣٣)

હજરતે કલદા બિન હખબલ ફરમાતે હૈ, મેં હુઝૂર સાચ્યિદે દો આલમ કી ચીની પિછમતે બા બ-ર-કત મેં હાજિર હુવા. મેં જબ અન્દર દાખિલ હુવા ઔર સલામ

અર્જ ન કિયા તો હું જૂર ને ફરમાયા, “લોટ
જાઓ ઔર યેહ કહો મૈં દાખિલ હો સકતા નથી?”

(سنن أبي داود، كتاب الأدب، باب كيف الاستئذان، الحديث ٢٧٥١، ج ٣، ص ٣٢٢)

(7) અગર કોઈ શાખસ આપ કો બુલાને કે લિયે ભેજે ઔર ભેજા હુવા શાખસ આપ કો સાથ લે કર જાએ તો અબ ઈજાજત લેને કી જરૂરત નહીં. સાથ વાલા શાખસ હી ખુદ “ઈજાજત” હે જૈસાકે હજરતે અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ પટી صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهٖ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “જિસ વકત તુમ મેં સે કિસી કો બુલાયા જાએ, ઔર વોહ એલચી (યા'ની કાસિદ) કે સાથ આએ યેહ ઉસ કા ઈજૂન (ઈજાજત) હૈ.” એક ઔર રિવાયત મેં હૈ કે આદમી કા કિસી કો બુલાને કે લિયે ભેજના ઉસ કી તરફ સે ઈજાજત હૈ.

(سنن أبي داود، كتاب الأدب، باب الرجل الذي يكون ذلك أذنة، الحديث رقم ٩٨١٥، ج ٣، ص ٢٧)

(8) અપની મૌજૂ-દળી કા એહસાસ હિલાને કે લિયે ખનકારના
રચ્ચી લાલુણા ઉન્ને આલી રચ્ચી લાલુણા ઉન્ને આલી
ચાહિયે જૈસા કે મૌલાએ કાએનાત હજરતે અલી
ફરમાતે હું કે “મૈં રસૂલુલ્લાહ પાશ્ચાત્યા કી ચસ્લી લાલુણા ઉન્ને આલી
બા બ-ર-કત મેં એક મર્તબા રાત કે વક્ત ઔર એક મર્તબા દિન
કે વક્ત હાજિર હોતા થા. જબ મૈં રાત કે વક્ત આપ
ચસ્લી લાલુણા ઉન્ને આલી પાસ હાજિરી દેતા આપ
મેરે લિયે ખનકારતે. ” (سنن ابن ماجہ، کتاب الادب، باب الاستندان، الحدیث ۳۷۰۸، ج ۲، ص ۲۰۶)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ કિસી કે ઘર જાએ તો
દરવાજે સે ગુજરતે વક્ત ઝડુરતન દૂસરે કમરે કી તરફ જાતે હુએ
ખનકાર લેના ચાહિયે તાકે ઘર કે દીગર અફરાદ કો હમારી
મૌજૂ-દગ્ги કા એહસાસ હો જાએ ઔર વોહ આગે પીછે હો સકે.

(9) અગર દરવાજે પર પર્દાન હો તો એક તરફ હટ કર ખડે હોં. હજુ રતે અજુલ્લાહ બિન બુસર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ જબ કિસી કે દરવાજે પર તશરીફ લાતે તો દરવાજે કે સામને ખડે ન હોતે બલ્કે દાઈ યા બાઈ જાનિબ ખડે હોતે ફિર ફરમાતે “સَلَامٌ عَلَيْكُمْ”, “أَسْلَامٌ عَلَيْكُمْ” આંદર યેહ ઈસ લિયે કે ઉન હિનોંને દરવાજોં પર પર્દે ન હોઈ હોતે થે.

(سنن أبي داود، كتاب الأدب، فصل كم مرة يسلم الرجل في الاستئذان، الحديث رقم ٥١٨٦، ج ٣، ص ٢٣٦)

(10) جب کوئی کسی کے گھر آئے تو اندر سے جب کوئی دکھانے پر آئے تو پڑھے کہاں ہے؟ بآہر گلے والے ”میں“ نہ کہے جسکے آج کل بھی یہی رواج ہے۔ بلکہ اپناء نام باتا آئے۔ جواب نے ”میں“ کو حننا سرکار صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ کو پسند نہیں۔ (بہادر شریعت، ہدیت: 16، ص. 83) جسکے دعویٰ میں جابر بن عبد اللہ صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ کی صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ میں بھائی آکا۔ اور دکھانے پر بھائی کی ”میں“ نے اُن کی ”میں“ کی صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ نے فرمایا کہاں ہے؟ میں نے اُن کی ”میں“ کی صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْہِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ نے فرمایا : میں، میں کیا؟ گویا اپنے نے فرمایا۔

(صحیح البخاری، کتاب الاستئنفان، ما ب اذا قال من ذاق كل اثنا عشر حبلاً بیث ۲۲۵۰، ج ۳، ه ۱۷۱)

(11) કિસી કે ઘર મેં ઝાંકના નહીં ચાહિયે, જૈસા કે હજરતે
 અનસ રضી الل્હ ટગાલી عنْهُ સે રિવાયત હૈ, રસૂલે અકરમ, શરીરે રોજે
 મહિશર ખાનાએ અકદસ મેં તશરીફ ફરમા થે
 કે એક શાખસ ને ૨૧૧૫ કુ ચલી લ્હ ટગાલી عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ

ચુનાન્યે વોહ
પીછ હટ ગયા.

(جامع الترمذى، كتاب الاستدلال، باب من أطلع في دار قوم بغیر اذھم، الحديث ٢١٧، ج ٢، ص ٣٢٥)

ઈસી તરફ કિસી મૌકાએ પર સરકારે મદ્દિના જબ સૂરાખ સે ઝાંક કર દેખા તો સરકાર દરે દૌલત પર જલ્વા ફરમા થે ઔર કિસી ને દીજાદારે ના રાજીગી ફરમાયા. જૈસા કે દીજારે સહ્યાલ બિન સાઈદી સે રિવાયત હૈ કે નબિયે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ઝાંકા. આપ લોહે કી કંધી સે સરે મુખારક ખુજા રહે થે ફરમાયા : અગાર મેરી તવજ્જોહ ઉસ તરફ હોતી કે તુ દેખ રહા હૈ તો ઈસ લોહે કી કંધી કો તેરી આંખ મેં ચુભો દેતા. નજર સે બચાવ કે લિયે હી તો ઈજાગત તલબ કરને કા હુકમ હૈ.

(جامع الترمذى، كتاب الاستدلال، باب من أطلع في دار قوم بغیر اذھم، الحديث ٢١٧، ج ٢، ص ٣٢٥)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

દૂસરોને કે ઘરોને મેં ઝાંકને સે બચને કે સાથ સાથ હમેં અપને ઘરોને કે દરવાજે યા બિડકિયાં બન્ધ રખની ચાહિએં યા ઉન પર કોઈ સાદા સા પર્દા વગૈરા ડાલ દેના ચાહિયે જિસ કી વજહ સે બે પર્દાં ન હો.

(12) ઘર કે ઈન્ટિઝામાત પર બે જા તન્કીદ ન કરેં જિસ સે મેઝબાન કી દિલ આજારી હો. હાં, અગાર ના જાઈજ બાત દેખેં, મ-સલન જાનદારોને કી તસાવીર વગૈરા આવેઝાં હોં તો અદ્દસન તરીકે સે સમજા દેં. હો સકે તો કુછ ન કુછ તોહફા પેશ કરેં ખ્વાહ

ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਕਮ ਕੀਮਤ ਹੋ, ਮਹਾਬਤ ਬਣੇਗੀ।

(13) જો કુછ ખાને પીને કો પેશ કિયા જાએ, કોઈ સહીહ મજબૂરી ન હો તો ઝરુર કબૂલ કરેં. ના પસન્દ હો જબ ભી મુંહ ન બિગાડેં, કે મેળબાન કી દિલ શિકની હોએ.

(14) વાપસી પર અહલે ખાના કે હક મેં દુઆ ભી કરેં ઔર શુદ્ધિયા ભી અદા કરેં.

(15) सलाम करने के बाद रुध्सत हों।

(16) “السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ” तो घर में अगर कोई न हो तो
 कहुँ के भोजिनों के घर में सरकारे मटीना ॥
 (شرح شفاء، الباب الرابع، ج ٢، ص ١٨٨)

(17) જબ ઘર સે બાહર નિકલેં તો યેહ દુઆ પઢેં :

بِسْمِ اللَّهِ تُوَكِّلُ عَلَى اللَّهِ لَا حُوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
تરکھما : اخلاقی کی نام سے، اخلاقی احمد کے غزوہ جل جلالہ کی ترکھما سے تراکت
و کوپخت ہے اخلاقی احمد کے بھروسے پر.

(مشكلة المصانع، المدريث ٢٣٣٣، ج ٤ ص ٣٥٦)

‘ऐ हमारे घ्यारे अल्लाह !’ उर्जुग्न ! हमें घर में आने जाने की सून्नतों पर अमल करने की तौफीक मईभत फरमा.

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

સફર કી સુન્નતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ਅਕਸਰੋ ਬੇਸ਼ਤਰ ਹਮੇਂ ਸਫਰ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੇਸ਼ ਆਤੀ ਰਹਤੀ ਹੈ ਭਲਕੇ ਬਹੁਤ ਸੇ ਖੁਸ਼ ਨਸੀਬ ਇਸਲਾਮੀ ਭਾਈਯਾਂ ਕੋ ਤੋ ਰਾਹੇ ਖੁਦਾ ਮੌਜੂਦ ਮੌਜੂਦ ਆਖਿਕਾਨੇ ਰਸੂਲ ਕੇ ਮ-ਦਨੀ ਕਾਫ਼ਿਲਾਂ ਮੇਂ ਸਫਰ ਕਰਨੇ ਕੀ ਭੀ ਸਆਦਤ ਮਿਲਤੀ ਹੈ। ਲਿਹਾਜਾ ਹਮ ਕੋਣਿਆ ਕਰ ਕੇ ਸਫਰ ਕੀ ਭੀ ਕੁਛ ਨ ਕੁਛ ਸੁਨਾਂਤੋਂ ਔਰ ਆਦਾਬ ਸੀਖ ਲੋਂ ਤਾਕੇ ਇਨ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਹਮ ਅਪਨੇ ਸਫਰ ਕੋ ਭੀ ਛੁਦੂਲੇ ਸਵਾਬ ਕਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਨਾ ਸਕੋਂ।

(۱) مुक्किन हो तो جुमा'रात को سفر की इजिंदा की जाए,
के जुमा'रात को सفر की इजिंदा करना सुन्नत है। (۱۶۰ ج ۵ ح ۷)
رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَعْيَ الْمُعَافَاتِ (اعادة المعافات)
युनान्ये हजरते सव्यिदुना का'ब बिन मालिक से
मरवी है के हुग्रेर नबिये करीम صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ
तभूक के लिये जुमा'रात के दिन रवाना हुए और आप
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ जुमा'रात के दिन रवाना होना पसंद फरमाते
थे۔ (صحیح البخاری، کتاب المحباد، باب من اراد غزوۃ قوہڑی....ان، الحدیث ۲۹۵۰، ج ۲۲، ج ۳۹۶)

(2) અગર સહૂલત હો તો રાત કો સફર કિયા જાએ, કે રાત
 કો સફર જલ્દ તૈ હોતા હૈ હજરતે સાથ્યદુના અનસ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ
 ફરમાતે હું, “સરકારે મદ્દીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો
 સીના, ફેઝ ગંજના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુજૂલે
 સકીના ચَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “રાત કો સફર કિયા
 કરો, ક્યારે રાત કો જમીન લપેટ દી જાતી હૈ.”

(سنن أبي داؤد، كتاب الجماد، باب في الدرجات، الحديث ٢٥٣، ج ٣، ص ٣٠)

(3) અગર ચન્દ ઈસ્લામી ભાઈ મિલ કર કાફિલે કી સૂરત મેં સફર કરેં તો કિસી એક કો અમીર બના લેં. હજરતે સાયિદુના અબૂ હુરૈરા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ રિવાયત કરતે હેં કે તાજદારે મદીના ચલી લાલી ઉલ્લેખ વિષયે : “જબ તીન આદમી સફર પર રવાના હોં તો વોહ અપને મેં સે એક કો અમીર બના લેં.”

(સુન્નતી ડાઉડ, કાત્બ અલ-જહાદ, બાબ ફિ અલ-قુમ બિયાફ્રોન.....અલ-હદિયાથ ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૨૧૦૯)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

નિગરાને કાફિલા ખુશ અખ્લાક, જગ્ગબાએ ઈખ્લાસ વ ઈસાર સે આરાસ્તા વ પૈરાસ્તા હોના ચાહિયે. અપને હમ સફર ઈસ્લામી ભાઈયોં કી દેખભાલ કરે. બિલફર્જ અગર શુ-રકાએ કાફિલા કિસી બાત પર નારાજ ભી હો જાએં, આપસ મેં કોઈ ચપ-કલિશ યા રન્જિશ ભી હો જાએ તો હિકમતે અ-મલી કે સાથ મુઆ-મલાત કો સુલજા દે મગર અદલો ઈન્સાફ કા દામન ભી ન છોડે. નીઝ મામૂર ભાઈયોં કો ભી ચાહિયે કે જહાં તક શરીઅત કે મુતાબિક નિગરાને કાફિલા હિદાયાત દે ઉન કી બજા આ-વરી મેં હરગિઝ હરગિઝ કોતાહી ન કરેં. સફર મેં હૌસલા બુલન્દ રખના ચાહિયે બા'જ અવકાત સફર કી થકાન કે સબબ યા આપસ મેં ઈજિલાફે રાય કી વજહ સે કુછ તલિયાં ભી પૈદા હો જાતી હેં. ઈન મવાકેઅ પર સબ્રો તહમુલ કા દામન ન છોડેં. ઘાર વ મહિષત સે સારે મુઆ-મલાત કો સુલજાતે ચલે જાએં.

(4) ચલતે વકત અઝીઝો, દોસ્તોં સે કુસૂર મુઆફ કરવાઓ ઔર જિન સે મુઆફી તલબ કી જાએ ઉન પર લાજિમ હૈ કે દિલ સે મુઆફ કર દેં.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 6, સ. 19)

હજરતે સચ્ચિદુના અભૂ હુરૈરા રૂપી લેણે સે મરવી હૈ કે હુગ્રૂ
સરકારે મદ્દિના ચલી લેણે ને ઈશાંદ ફરમાયા : “જિસ કે
પાસ ઉસ કા ભાઈ મા'જિરત કે લિયે આએ તો વોહ ઉસ કા ઉજ્ર કબૂલ કરે,
ખ્વાહ હક પર હો યા બાતિલ પર, જો ઐસા ન કરે વોહ મેરે હૌઝ પર નહીં
આએગા.” (المصدر رک للحاكم، كتاب البر والصلة، باب حرث واباكم تبركم... الخ، المديث، ج ٢٣٠، ح ٥٧) (٢٣٠، ح ٥٧)

હજરતે સચ્ચિદુના અનસ રૂપી લેણે સે મરવી હૈ કે હુગ્રૂ
સરકારે મદ્દિના ચલી લેણે ને ઈશાંદ ફરમાયા, “કિયામત
કે દિન જબ લોગ હિસાબ કે લિયે ખડે હોંગે તો એક મુનાદી એ'લાન
કરેગા, “જિસ કા કુછ જિમ્મા અલ્લાહ ગુર્જ કી તરફ નિકલતા હૈ વોહ
ઉઠે ઔર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ.” (લેકિન કોઈ ખડા ન હોગા) મુનાદી
ફિર દૂસરી મર્તબા એ'લાન કરેગા, “જિસ કા જિમ્મા અલ્લાહ તાદાલા કી
તરફ નિકલતા હૈ વોહ ખડા હો.” (લોગ હૈરાની સે પૂછેંગે) “અલ્લાહ કી
તરફ કિસી કા જિમ્મા કેસે નિકલ સકતા હૈ?” જવાબ મિલેગા, “(વોહ)
જો લોગોં કો મુઆફ કરને વાલે થે.” મુનાદી ફિર તીસરી મર્તબા એ'લાન
કરેગા, “જિસ કા જિમ્મા અલ્લાહ તાદાલા કી તરફ નિકલતા હૈ વોહ
ખડા હો ઔર જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ.” પસ ઈતને ઈતને હજાર ખડે
હોંગે ઔર બિગેર હિસાબો કિતાબ જન્નત મેં દાખિલ હો જાયાંગે.”

(١٩٩٨، ح ١، ص ٥٣)

(5) લિબાસે સફર પહન કર અગર વક્તે મકરૂહ ન હો તો
ઘર મેં ચાર રક્ખત નફલ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ વિફલ સે પઢ કર બાહર નિકલેં,
વોહ રક્ખતેં વાપસી તક અહલો માલ કી નિગાહબાની કરેંગી. ફિર
અપની મસ્નિજદ સે રૂખ્સત હોં. અગર વક્તે મકરૂહ ન હો તો ઈસ
મેં ભી દો રક્ખત નફલ પઢ લેં.

(6) હમ જબ ભી સફર પર રવાના હોં તો હમેં ચાહિયે કે હમ અપને અહુલો માલ કો અલ્લાહ ઉર્જુગુલ કે હવાલે કર કે જાઓ. અલ્લાહ તથા-ર-ક વ તથાલા હી સબ સે બેહતર હિફાજત કરને વાલા હૈ. બલ્કે હો સકે તો અપને ઘર વાલોં કો જૈલ કે કલિમાત કહ કર સફર પર રવાના હોં :

أَسْتُوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا يَضِيعُ
تરજમા : મૈં તુમ કો અલ્લાહ ઉર્જુગુલ કે હવાલે કરતા હું જો સોંપી હુઈ અમાનતો
وَدَائِعَةٌ
કો જાએએ નહીં કરતા.

(سنن ابن ماجہ، کتاب الجہاد، باب تفسیح الغرفة و دواعیهم، الحدیث، ۲۸۲۵، ج ۳، ص ۳۲۲)

(7) સફરે તિજારત કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ચાહિયે કે યેહ પાંચ સૂરતેં પઠ લિયા કરેં.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) આખિર તક
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكُفَّارُ (2)
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (3) આખિર તક
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (4) આખિર તક
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (5) આખિર તક
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

સરવરે આલમ, નૂરે મુજર્સમ ચાહતે હો, કે જબ તુમ સફર મેં જાઓ તો અપને સાથ્યોં મેં બેહતર ઔર તોશાએ સફર મેં બઢ કર રહો. (યાંની સફર મેં ખુશાહાતી ઔર ફારિગુલ બાલી નસીબ હો) આપ ને ચલી લીધી હું જુબેર બિન મુતામ સે રચી લીધી હું જુબેર બિન મુતામ સાથ્યા : એ જુબેર ક્યા તુમ ચાહતે હો, કે જબ તુમ સફર મેં જાઓ તો અપને સાથ્યોં મેં બેહતર ઔર તોશાએ સફર મેં બઢ કર રહો. (યાંની સફર મેં ખુશાહાતી ઔર ફારિગુલ બાલી નસીબ હો)

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) આખિર તક
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكُفَّارُ (2)
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (3) આખિર તક
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (4) આખિર તક
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (5) આખિર તક

١٤٢ تاہیہ قلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (٤)

(5) تک ایمیز قل اعوذ ذی رب الناس

ਈ ਸੂਰਤ ਕੀ “بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ” ਦੇ ਸੁਣਾਅ ਕਰੋ ਔਗ
ਈਸੀ ਪਰ ਖਤਮ ਕਰੋ। (ਈਸ ਤਰਛ ਈਨ ਪਾਂਚ ਸੂਰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਬਿਸ਼ਿਲਾਹ
ਸ਼ਾਰੀਕ ਇ ਬਾਰ ਪਛੀ ਜਾਏਗੀ)।

ਇਹ ਰਤੇ ਸਥਿਅਨਾ ਜੁ ਬੈਂਦ ਰੋਮਾਤੇ ਹੋਂ ਕੇ ਮੈਂ ਨੇ
 ਇਨ ਕੋ ਪਠਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਯਾ ਤੋ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਰ ਸਫਰ ਮੇਂ ਵਾਪਸੀ ਤਕ ਅਪਨੇ
 ਸਾਥਿਆਂ ਮੇਂ ਸਥਾਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਔਰ ਤੋਥਾਂ ਸਫਰ ਮੇਂ ਫਾਰਿਗੁਲ
 ਭਾਲ ਰਹਨੇ ਲਗਾ।) (۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰)

(ફિતાવા ૨-ઝવિયા તખીજ શ્રુદા, જિ. 10, સ. 728)

(9) جب کشتی میں سووار ہوں تو یہاں دھوا پائے، اُن شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رُبَّنے سے مُکْرِمٰ ج رہئے گے۔

بِسْمِ اللَّهِ مَجْرُهَا وَمُرْسَلًا طَانَ

رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ

તરજમા : અલ્લાહ કે નામ પર ઈસ કા
ચલના ઓર ઈસ કા ઠહરના બેશક મેરા
રબ જરૂર બખશને વાલા મેહુરબાન હૈ.

(ફોર્મા ર-જવિયા તખીજ શુદ્ધા, જિ. 10, સ. 729)

(10) દૌરાને સફર જિંકુલ્લાહ કરતે રહેં. ટ્રેન યા બસ વગૈરા મેં સિખન લીર ઔર અલ્હમ્ડ લીર, અલ્હ આ કુબ્ર, બસુમ લીર બાર, અલ્હ આ લ્લાહ એક બાર.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

જબ કભી સફર પર જાએં તો જિકો દુરેદ કા વિર્દ રખેં યા
 ઈસ અનીમ મકસદ કો પેશે નજર રખતે હુએ ઇન્ફિરાઈ કોશિશ
 કરતે રહેં કે “મુઝે અપની ઔર સારી હુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી
 કોશિશ કરની હૈ.” અગર હમ દૌરાને સફર જિકુલ્લાહ ગુરૂજ઼લ મેં
 મસરૂફ રહેંગે તો ફિરિશ્તા રાસ્તે ભર છિફાગત કરેગા ઔર અગર
 તો શૈતાન શરીકે સફર હોગા જૈસાકે તાજદારે મદીના, સુરે કલ્બો
 સીના, જો શાખા સફર કે દૌરાન
 અલ્લાહ ગુરૂજ઼લ કી તરફ તવજજોહ રખે ઔર ઉસ કે જિક મેં મશગૂલ રહે,
 અલ્લાહ ગુરૂજ઼લ ઉસ કે લિયે એક ફિરિશ્તા મુહાફિઝ મુકર્રર કર દેતા હૈ
 ઔર જો બેહૂદા શે’રો શાઈરી ઔર હુન્યુલ બાતોં મેં મસરૂફ રહે તો અલ્લાહ
 (أَحْسَنُ الْحَسِينِ، كِتَابُ ادْعَيْهِ السَّرِّ بِمِنْ) ગુરૂજ઼લ
 ઉસ કે પીછે એક શૈતાન લગા દેતા હૈ.”

رَاھے پُدا مَعْزَ وَجَلَ مِنْ سَفَرِ کَرَنَے کَا سَવَاب

ہجرتے سایہ ہوناً ابتو عما ماما سے رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے ریوایات
ہے کہ رسوئے اکرم، نوئے مُعْجَس سامِ وَاللّٰهُ وَسَلَّمَ نے فرمانیا،
”جیس شاپس کا چہرہ را ہے بُودا میں گرد آلوٹ ہو جائے احتلاہ
اور جیس شاپس کے کوڈم را ہے بُودا میں گرد آلوٹ ہو جائے احتلاہ
اوسر جیس کوڈم کو کیا مات کے دین جہنم کے بُونے سے امانت آتا فرمانے گا
اوسر کے کوڈم کو کیا مات کے دین جہنم کی آگ سے بھکڑا

ફરમા દેગા॥”

(١) سُمِّ الْكَبِيرِ، قِرْمٌ، ٢٨٢، ح٠ ٩٦، م٠ ٨٢

(11) જब કભી કાફિલે કી સૂરત મેં સફર પર જાઓ તો મિલજુલ કર એક હી જગાહ ઉતરેં. કયુંકે હજરતે સચ્ચિદુના અબુ સા'લબા ફરમાતે હૈં કે લોગ જબ મન્જિલ પર ઉતરતે તો મુન્તશિર હો કર ઠહરતે થે. સરકારે મદીના ને ફરમાયા : “તુમ્હારા મુન્તશિર હો કર ઠહરના શૈતાન કી જાનિબ સે હૈ.” ઈસ કે બા'દ સહાબે કિરામ જબ કભી કિસી મન્જિલ પર ઉતરતે તો મિલ કર ઠહરતે.

(سنابي داود، كتاب الإيمان، باب ما في مرمي الشهادتين، المحدث ثقة، ٥٨، م٠ ٣٧، ٢١٩٣)

(12) દૌરાને સફર અગર કોઈ હાજત મન્દ મિલ જાઓ તો ઉસ કી હાજત રવાઈ કરની ચાહિયે. ઈસ મેં સવાબ જિયાદા હોગા, કે બસા અવકાત મુસાફિર ખુદ ભી તો હાજત મન્દ હો જાતા હૈ ફિર ભી વોહ દૂસરોં કી મદદ કરેગા તો ઉસ કે અજરો સવાબ કા કૌન અન્દાજા કર સકતા હૈ? હજરતે સચ્ચિદુના અબુ સઈદ ખુદરી સે રચ્ચિ اللહُ تَعَالَى عَنْهُ رَحْمَةً، હમ એક સફર મેં રસૂલુલ્લાહ કુ સાથ થે કે એક આદમી અપની સુવારી પર આયા. ઔર દાઓં બાંઓં ઉસે ફિરાને લગા તો મ-દની તાજદાર હુન્દૂર સચ્ચિદે આલમ ને ફરમાયા : “જિસ કે પાસ ફાલતૂ સુવારી હૈ તો વોહ ઉસે દે દે જિસ કે પાસ સુવારી નહીં હૈ ઔર જિસ કે પાસ ફાલતૂ જાએ રાહ હો તો વોહ ઉસ કો દે દે જિસ કે પાસ જાએ રાહ નહીં હૈ.” હતા કે હમ ને યેહ મહસૂસ કિયા કે હમ મેં સે કિસી કા ફાલતૂ માલ પર કોઈ હક નહીં હૈ.

(سنابي داود، كتاب الإيمان، باب في حقوق المال، ح٠ ٢، م٠ ١٦٣، ١٦٥، م٠ ١٦٣)

(13) જબ સીઢિયોં પર ચઢેં યા ઊંચી જગાહ કી તરફ ચલેં, યા હમારી બસ વગૈરા કિસી ઐસી સડક સે ગુજરે જો ઊંચાઈ કી તરફ જા રહી હો તો “اللَّهُ أَكْبَرُ” કહના સુન્તા હૈ ઔર જબ સીઢિયોં સે ઉતરે યા ફ્લાન કી તરફ ચલેં તો “سُبْحَنَ اللَّهِ” કહના સુન્તા હૈ. હજરતે સચ્ચિદુના જાબિર રાષ્ટ્રી લીલા ઉન્ને સે મરવી હૈ, ફરમાયા : “જબ હમ બુલન્છી પર ચઢતે તો “اللَّهُ أَكْبَرُ” કહતે ઔર જબ પસ્ત (ફ્લાન વાલી) જગાહ પર ઉતરતે તો “سُبْحَنَ اللَّهِ” કહતે થે.”

(صحیح البخاری، کتاب الجہاد والسریر، باب التبریر اذ اعلاشرقا، الحدیث ٣٩٩٣، ج ٢، ص ٣٠٧)

(14) મુસાફિર કો ચાહિયે કે વોહ દુઆ સે ગફલત ન કરે, કે યેહ જબ તક સફર મેં હે ઈસ કી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ. બલ્કે જબ તક ઘર નહીં પહોંચતા ઉસ વકત તક દુઆ મકબૂલ હૈ. ઈસી તરફ મજલૂમ કી દુઆ ઔર માં બાપ કી અપની ઓલાદ કે હક મેં દુઆ ભી કબૂલ હોતી હૈ. હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ હુરૈરા સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદ્દાના ને ફરમાયા : “તીન કિસ્મ કી દુઆઓ મુસ્તાજાબ (મકબૂલ) હૈન. ઈન કી કબૂલિયત મેં કોઈ શક નહીં. (1) મજલૂમ કી દુઆ (2) મુસાફિર કી દુઆ (3) બાપ કી અપને બેટે કે લિયે દુઆ.”

(جامع الترمذى، کتاب الدعوات، باب ما ذكرنى دعوة المسافر، الحدیث، ٣٣٥٩، ج ٥، ص ٣٨٠)

(15) મન્જિલ પર ઉતરેં તો વકતન ફરજ વકતન યેહ દુઆ પડે હુર્ર નુકસાન સે બચેંગો. દુઆ યેહ હૈ :

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الظَّامَاتِ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

તરજમા : અલ્લાહ કે કલિમાતે તામા કી પનાહ માંગતા હું ઉસ કે શર સે જિસે ઉસ ને પૈદા કિયા.

(كتاب العمال، کتاب السفر، أفضل الشفاف في آداب السفر، الحدیث ١٧٥٠٨، ج ١، ص ٣٠١)

(16) જબ દુષ્મન કા ખૌફ હો. સૂરએ “لِيْلَفُ” પઢ લેં.
અન-શાء اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ

(الحسن الحسين، كتاب ادعية السفر، ص ٨٠)

(17) जब किसी मुश्किल में मदद की अद्वैत पदे तो हीसे पाक में है इस तरह तीन बार पुकारें :

أَعْيُنُونِي يَا عَبَادَ اللَّهِ

તરજમાઃ એ અલ્લાહ જાં કે બન્દો ! મેરી

(الحسن الحسين، كتاب ادعية السفر، ص ٨٢)

(18) سکھر سے وापسی پر گھر والوں کے لیے کوئی توهینا
لے آئے کے یہ سُنّتِ مُبَا-رکا ہے۔ سرکارِ مَدِینَۃ
صلی اللہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمُ نے فرمایا : جب سکھر سے کوئی واسطہ آئے تو
گھر والوں کے لیے کुਦِ ن کुدِ ہدایت لائے، اگرچہ اپنی جو لی می
پشتار ہی ڈال لائے۔ (کنز العمال، کتاب الفرق، فصل الثانی فی ادب الفرق، الحدیث ۱۷۵۰۲، ج ۲، ص ۳۰۱)

(19) سکھر سے وापسی پر اپنی مسٹریٹ مें दोगाना (या'नी दो رک्खत नहिल) پढ़ना सुन्नत है. हजरते سच्चिदुना का'ब बिन मालिक سے مرحबी है कि ताजदारे मदीना, हुजूर सच्चिदे आलम صَلَّى اللہُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ جब سکھر سے वापस तशरीफ लाते तो पहले मस्तिष्ठ में तशरीफ ले जाते और वहां बैठने से पहले दो रक्खत (नमाज नहिल) अदा करभाते.

^(صحيح البخاري، كتاب الجماد، باب الصلوة اذا قدم من سفر، الحديث، ج ٢، ح ٣٠٨٨، ص ٣٣٦)

મ-દની કાફિલે મેં સફર કી “72” નિયતે

(અજ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત
અહલામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્�યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી) مفتٰ اللہ العالی

ફરમાને મુસ્તિફા। “મુસ્લમાન કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ.” (અભોલીલ્લેટરની, હદીથ ૫૯૩૪, ૧૮૫ જાં)

(1) અસ્લ મકસૂદ યા'ની મ-દની કાફિલે મેં સફર કરુંગા (2) અપને જાતી ખર્ચ પર સફર કરુંગા (3) પલ્લે સે ખાઉંગા (4) સુવારી કી દુઆ પદ્ધુંગા (5) અગર કિસી ઈસ્લામી ભાઈ કો જગદ નહીં મિલી તો અપની નિશસ્ત પર બા ઈસરાર બિઠાઉંગા (6,7) કોઈ બૂઢા યા બીમાર મુસ્લમાન નજર આએગા તો ઉસ કે લિયે નિશસ્ત ખાલી કર દુંગા (8) મ-દની કાફિલે વાલોં કી બિદમત કરુંગા (9) અમીરે કાફિલા કી ઈતાઅત કરુંગા (10,11,12) જબાન, આંખ ઔર પેટ કા કુફલે મદીના લગાઉંગા યા'ની કુજૂલ ગોઈ, કુજૂલ નિગાહી સે બચ્ચુંગા ઔર ભૂક સે કમ ખાઉંગા (13) સફર મેં હર મૌકા પર મ-દની ઈન્નામાત પર અમલ જારી રખુંગા (14,15,16) વુગુ, નમાજ ઔર કુરાઅને પાક પઢને મેં જો ગ-લતિયા હોંગા વોહ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મેં રહ કર દુરુસ્ત કરુંગા (જાનને વાલા નિયત કરે કે સિખાઉંગા) (17,18) સુન્તં ઓર દુઆઓં સીખુંગા ઔર (19) દૂસરોં કો સિખાઉંગા ઔર (20) ઈન પર જીનંગા ભર અમલ કરતા રહુંગા (21,22,23,24,25) તમામ ફર્જ નમાજેં મસ્તિષ્ટ કી પહલી સફ મેં તકબીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત અદા કરુંગા (26) તહજજુદ (27,28) ઈશરાક વ ચાશત ઔર (29) અવ્વાબીન કી નમાજેં પદ્ધુંગા (30,31) એક લમ્છા ભી જાએએ નહીં હોને દુંગા, અલ્લાહ અલ્લાહ કરતા રહુંગા, દુરુદ શરીફ પઢતા રહુંગા (દૌરાને દર્સો બયાન બિગેર કુછ પદે ખામોશી સે સુનના હોતા હૈ) (32) સદાએ મદીના લગાઉંગા યા'ની નમાજે

ફજ કે લિયે મુસલ્માનોં કો જગાઉંગા (33,34,35) રાસ્તે મેં જબ જબ મસ્તિષ્ટ નજર આએગી તો ઉસ કી જિયારત કરુંગા ઓર બુલન્ટ આવાજ સે દુરુદ શરીફ પઢુંગા, મૌકાઅ ભિલા તો ચલ્લા અનુભૂતિ હુંદુંગા (36,37) બાજાર મેં જાના પડા તો બિલ ખુસૂસ નીચી નિગાહેં કિયે ગુજરતે હુએ બાજાર કી દુઆ પઢુંગા (38,39,40) મુસલ્માનોં કો સલામ કર કે ઉન સે પુર તપાક તરીકે પર મુલાકાત કરુંગા (41) ખૂબ ઈન્ઝિરાદી કોશિશ કરુંગા (42,43) હાથો હાથ મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે મુસલ્માનોં કો તચ્ચાર કરુંગા (44) નેકી કી દા'વત દુંગા (45) દર્સ દુંગા (46) મૌકાઅ ભિલા તો સુન્તો ભરા બયાન કરુંગા (47,48) જહાં કાફિલા જાએગા વહાં કે કિસી બુજુર્ગ કે મજાર શરીફ પર મ-દની કાફિલે કે હમરાહ હાજિરી દુંગા (49) સુન્ની આલિમ કી જિયારત કરુંગા (50) અગર મ-દની કાફિલે કા કોઈ મુસાફિર બીમાર હો ગયા તો તીમાર દારી કરુંગા (51) અગર કિસી મુસાફિર કે પાસ ખર્ચ ખત્મ હો ગયા તો અમીરે કાફિલા કે મશવરે સે ઉસ કી માલી ઈમદાદ કરુંગા (52,53,54) સફર મેં અપને લિયે, અપને ઘર વાલોં કે લિયે ઓર ઉમતે મુસ્લિમા કે લિયે દુઆએ ઐર કરુંગા (55,56) જિસ મસ્તિષ્ટ મેં કિયામ હોગા ઉસ મસ્તિષ્ટ ઓર વહાં કે વુજૂખાને કી સફાઈ કરુંગા (57) અગર કિસી ને બિલા વજહ સખ્તી કી તબ ભી સબ્ર કરુંગા (58,59) થકન વગેરા કે સબબ ગુસ્સા આ ગયા તો જબાન કા કુફલે મદીના લગાતે હુએ જબ્જ કરુંગા (60,61,62) અગર મસ્તિષ્ટ મેં મ-દની કાફિલે

કો કિયામ કી ઈજાજત ન ભિલી તો કિસી સે ઉલ્જને કે બજાએ ઉસ કો અપને ઈખલાસ કી કમી તસવ્યુર કરુંગા ઓર મ-દની કાફિલે કે સાથ હાથ ઉઠા કર દુઆએ ખેર કરતા હુવા પલટુંગા (63) અગર કોઈ જગડા કરેગા તો હક પર હોને કે બા વુજૂદ ઉસ સે જગડા ન કર કે હદીસે પાક મેં દી હુઈ બિશારતે મુસ્તફા કા હકદાર બનુંગા : “જો હક પર હોતે હુએ જગડા તર્ક કર દે ઉસ કે લિયે જન્ત કે દરમિયાન મેં મકાન બનાયા જાએગા.” (૩૦,૩૧)

(64,65) અગર કિસી ને ગુલ્ઘન મારા ભી તો જવાબી કારવાઈ કરને કે બજાએ શુક અદા કરુંગા, કે રાહે ખુદા ગુરૂજાં મેં માર ખાને વાલી સુન્તો બિલાલી અદા હુઈ (66,67,68) અગર મેરી વજણ સે કિસી મુસલ્માન કી દિલ આજારી હો ગઈ તો ઉસી વક્ત અહ્સન તરીકે પર મુઆફી માંગુંગા (69,70,71) ચૂંકે હર વક્ત સાથ રહને મેં હક ત-લાફિયોં કા જિયાદા ઈમ્કાન રહતા હૈ લિલાજા વાપસી પર ઈન્તિહાઈ લજાજત કે સાથ ફર્દન ફર્દન મુઆફી તલાફી કરુંગા (72) સફર સે વાપસી પર ઘર વાલોં કે લિયે તોહફા લે જાને કી સુન્તો અદા કરુંગા. સરકારે મદીના રીત-રીતે ફરમાયા, “જબ સફર સે કોઈ વાપસ આએ તો ઘર વાલોં કે લિયે કુછ ન કુછ હટિયા લાએ, અગર્યે અપની જોવી મેં પથ્યર હી ડાલ લાએ.”

(ક્રન્ઝ ઉદ્દાહિ, કાતબ સફર, અનુષ્ઠાની આદાબ સફર, ખદીજે, ૧૮૫૦૨૪, માસ: ૧૦)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! નેક બનને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. મ-દની ઈન્નામાત પર અમલ કરતે રહિયે, દા'વતે ઈસ્લામી કા હફતાવાર

ઈજતિમાઅ જિસ મસ્ટિછ મં, જિસ નમાઝ કે બા'એ શુરૂઆ હોતા હો વોહ નમાઝ ઉસી મસ્ટિછ મં તકબીરે ઊલા કે સાથ અદા કર કે ઈજતિમાઅ મં આખિર તક શિર્કત ફરમાએં. હર ઈસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે જિન્દગી મં કમ અંગ કમ 12 માણ ઔર 12 માણ મં યક્ મુશ્ત કમ અંગ કમ 30 દિન નીંઝ હર 30 દિન મં કમ અંગ કમ તીન દિન સુન્તો કી તરબિયત કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કાંદિલો મં ઝરૂર સફર કરે.

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હમેં જબ કભી સફર દરપેશ હો તો પૂરા સફર સુન્તો કે મુતાબિક કરને કી તૌકીક અતા ફરમા ઔર હમેં બાર બાર હ-રમેને તથ્યબેન કા મુખારક સફર નીંઝ આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાંદિલો મં સફર નસીબ ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ الْبَيْتِ الْأَمِينِ سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કાફિલે મેં ચલો

(કલામ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્તા, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત
અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી مَدِّيْلَهُ الْجَادِيرِي)

લૂટને રહમતે કાફિલે મેં ચલો સીખને સુન્તં કાફિલે મેં ચલો
ચાહો ગર બ-ર-કતે કાફિલે મેં ચલો પાઓગે અ-જ-મતે કાફિલે મેં ચલો
છોંગી હલ મુશ્કિલેં કાફિલે મેં ચલો દૂર છોં આફતે કાફિલે મેં ચલો
તથબા કી જુસ્ત-જુહજ કી ગર આરજૂ હૈ બતા દું તુમેં કાફિલે મેં ચલો
ગર મદીને કા ગમ ચાહિયે ચશે નમ લેને યેહ ને'મતે કાફિલે મેં ચલો
આંખ બે નૂર હૈ દિલ ભી રન્જૂર હૈ ખત્મ છોં ગાઈશેં કાફિલે મેં ચલો
ઔલિયાએ કિરામ ઈન કાઝેઝાને આમ લૂટને સબ ચલેં કાફિલે મેં ચલો
ઔલિયા કા કરમ તુમ પે હો લા જરમ ભિલ કે સબ ચલ પડે કાફિલે મેં ચલો
માં જો બીમાર હો કર્જ કા બાર હો રન્જો ગમ મત કરેં કાફિલે મેં ચલો
રબ કે દર પર જુકે ઈલિજાએ કરેં બાબે રહમત ખુલેં કાફિલે મેં ચલો
દિલ કી કાલક ધુલે મરજે ઈસ્યાં ટલે આઓ સબ ચલ પડે કાફિલે મેં ચલો
કર્જ હોગા અદા આ કે માંગો દુઆ પાઓગે બ-ર-કતે કાફિલે મેં ચલો
દુખ કા દરમાં ભિલે આઓગે દિન ભલે ખત્મ છોં ગાઈશેં કાફિલે મેં ચલો
ગમ કે બાદલ છટેં ઔર ખુશિયાં ભિલેં દિલ કી કલિયાં જિલેં કાફિલે મેં ચલો
હો કવી હાફિઝા ઠીક હો હાજિમા કામ સારે બનેં કાફિલે મેં ચલો
ઈલમ હાસિલ કરો જહૂલ જાઈલ કરો પાઓગે રિફ્ઝાતેં કાફિલે મેં ચલો
તુમ કરજ દાર હો યા કે બીમાર હો ચાહો ગર રાહતેં કાફિલે મેં ચલો
ગર્ચે છોં ગર્મિયાં યા કે છોં સર્દિયાં ચાહે છોં બારિશેં કાફિલે મેં ચલો
કૂંદેં ગર બિજલિયાં યા ચલેં આંધિયાં ચાહે ઓલે પડે કાફિલે મેં ચલો

બારહ મહ કે લિયે તોસ દિન કે લિયે
સુન્તં સીખને તીન દિન કે લિયે
એ મેરે ભાઈઓ ! રટ લગાતે રહો
ફોન પર બાત હો યા મુલાકાત હો
દોસ્ત કે ઘર મેં હો યા કે દફ્તર મેં હો
દર્સ દેં યા સુને યા બયાં જો કરેં
આશિકાને રસૂલ ઈન્સે હમ મ-દની ફૂલ
આશિકાને રસૂલ આએ લેને દુઆ
આશિકાને રસૂલ આએ હૈં મરહબા
આપ જબ ભી સુને કાફિલા આ ગયા
ખાના લે કર ચલેં ઠન્ડા શરબત ભી લેં
ઉન પે હો રહમતે કાફિલે કા સુને
બખ્શા દે મેરે મૌલા તૂ ઉન કો કે જો
યા ખુદા હર ઘડી રટ હો અતાર કી

બારહ દિન દે હી દેં કાફિલે મેં ચલો
હર મહીને ચલેં કાફિલે મેં ચલો
કાફિલે મેં ચલેં કાફિલે મેં ચલો
સબ સે કહે રહેં કાફિલે મેં ચલો
સબ સે કહે રહેં કાફિલે મેં ચલો
ઉસ મેં ભી યેહ કહેં કાફિલે મેં ચલો
આઓ લેને ચલેં કાફિલે મેં ચલો
આઓ મિલ કર ચલેં કાફિલે મેં ચલો
ઘેર ઘ્વાહી કરેં કાફિલે મેં ચલો
કાફિલે મેં ચલેં કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوٰ عَلَى الْحَمِيْدِ ! صَلُّوٰ عَلَى مُحَمَّدِ !

સુરમા લગાને કી સુન્નતો ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

સુરમા લગાના હમારે ઘારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તઙ્ગ ચલી લીધી નિહાયત હી ઘારી ઘારી ઓર મીઠી સુન્નત હૈ. સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર જબ સોને લગતે તો અપની મુખારક આંખો મં સુરમા લગાયા કરતે. લિહાજા હમેં ભી સોને સે પહુલે ઈત્તિબાએ સુન્નત કી નિયત સે અપની આંખો મં સુરમા લગાના ચાહિયે. ઈસ સે હમેં સુરમા લગાને કી સુન્નત કા ભી સવાબ હોગા ઓર સાથ હી સાથ ઈસ કે દુન્યવી ફવાઈદ ભી હાસિલ હોંગે.

સોતે વક્ત સુરમા ડાલના સુન્નત હૈ :

સરકારે મદીના સુરમા સોતે વક્ત ઈસ્ટિ'માલ ફરમાતે થે ચુનાન્યે હજરતે સાચ્છિદુના અબુલ્લાહ ઈબ્ને અભાસ ફરમાતે હૈં કે તાજદારે મદીના, રાહતે કલબો સીના સોને સે પહુલે હર આંખ મં સુરમાએ ઈસ્મિદ કી તીન સલાઈયાં લગાયા કરતે થે.

(جامع الرزمي، تأثیر الماء، باب ما جاء في الاتصال، الحديث رقم ٢٣٧)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હદીસે પાક સે મા'લૂમ હુવા કે સુરમા સોતે વક્ત ઈસ્ટિ'માલ કરના સુન્નત હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીલ, જि. 6, સ. 180) લિહાજા હમ રાત કો જબ ભી સોયા કરેં હમેં સુરમા લગાના ન ભૂલના ચાહિયે. સોતે વક્ત સુરમા લગાને મં યેહ મસ્લહત હૈ કે સુરમા જિયાદા દેર તક આંખો મં રહતા હૈ ઓર આંખો કે મસામાત મં સરાયત કર કે આંખો કો ફાઅદા પહોંચાતા હૈ.

સુરમાએ ઈસ્મિદ બેહતર હૈ :

ઈથે માજહ કી રિવાયત મેં હૈ “તમામ સુરમોં મેં બેહતર સુરમા “ઇસ્મિદ” હૈ કે યેહ નિગાહ કો રોશન કરતા ઓર પલકે ઉગાતા હૈ.” (سنن ابن ماجہ، کتاب الطب، باب أكمل بالأشماء، الحدیث ٣٢٩٧، ج ٣، ص ٢٧)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સુરમાએ ઈસ્મિદ કી ફરજીલત કે લિયે યેહી કાફી હૈ કે યેહ સુરમા આમિના બીબી રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُنَّ કે દુલારે, હમ બે કસોં કે સહારે, મુહમ્મદુર્રસુલુલ્લાહ ચલી લે ને ને ઈસે ખુદ ભી ઈસ્તિ'માલ ફરમાયા ઓર અપને ગુલામોં કો ઈસ કે ઈસ્તિ'માલ કી તરગીબ ભી દિલાઈ ઓર ઈસ કે ફવાઈદ ભી ઈશાદ ફરમાયે. લિહાજા હો સકે તો સુરમાએ ઈસ્મિદ હી ઈસ્તિ'માલ કરના ચાહ્યે. અહાદીસે બાલા સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે સુરમાએ ઈસ્મિદ બીજાઈ કો તેજ કરને કે સાથ સાથ પલકોં કે બાલ ભી ઉગાતા હૈ. કહા જાતા હૈ કે ઈસ્મિદ ઈસ્ફહાન મેં પાયા જાતા હૈ. ઉલમાએ કિરામ ફરમાતે હેં કે ઈસ કા રંગ સિયાહ હોતા હૈ ઓર મશરિકી મમાલિક મેં પૈદા હોતા હૈ. બહર હાલ ઈસ્મિદ કા સુરમા મુયસ્સર આ જાએ તો યેહી અફ્જલ હૈ વરના કિસી કિસ્મ કા ભી સુરમા ડાલા જાએ સુન્તં અદા હો જાએગી.

સુરમા લગાને કા તરીકા

હદીસે બાલા મેં યેહ ભી ઈશાદ ફરમાયા ગયા હૈ કે હમારે ખારે સરકાર, મદીને કે તાજદાર દોનોં મુકદ્દસ આંખોં મેં સુરમે કી તીન તીન સલાઈયાં ઈસ્તિ'માલ ફરમાતે થે ઓર અક્સર ઈસી પર અમલ થા. તાહમ બા'જ રિવાયત મેં

سیधی آنچھ مुبारک مें तीन सलाहयां और बाईं में दो का भी जिक्र आया है और “شماہِ لے رसوئِل صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ” इसी तरह व्यापार किया गया है के सरकारे मदीना صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ दो सलाहयां सुरमे की डालते और एक सलाह को दोनों मुबारक आंखों में लगाते.

(وسائل الوصول الى شاہ عبدالعزیز والصلوة، الفصل الثاني في صفة بصره... اخ. ج ۷ ص ۷۷)

लिहाजा हमें मुख्तलिफ़ अवकात में मुख्तलिफ़ तरीके पर सुरमा ईस्ति'माल करना चाहिये। यानी कभी दोनों आंखों में तीन तीन सलाहयां कभी दाईं आंख में तीन और बाईं में दो, तो कभी दोनों आंखों में दो दो और फिर आजिर में एक सलाह को सुरमे वाली कर के बारी बारी दोनों आंखों में लगाएं। इस तरह करने से तीनों सुन्नतें अदा हो जाएंगी।

ये ही बात याद रखें के तकरीब के जितने भी काम होते सब हमारे प्यारे आका صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ सीधी जानिब से शुरूआ किया करते, लिहाजा पहले सीधी आंख में सुरमा लगाएं फिर बाईं आंख में। (الرجوع السابع، الفصل الثالث، في صفة شعر... اخ. ج ۸ ص ۸۱)

औ हमारे प्यारे अल्लाह ! ! ! हमें हर बार सोते वक्त सुरमा लगाने की सुन्नत भी अदा करने की तौकीक अता फरमा।

امين بجاء اللہی الامین صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّمَ

अजब नहीं के लिखा लौह का नजर आये !

जो नक्शे पा का लगाऊं गुबार आंखों में

ਛੀਕਨੇ ਕੀ ਸੁਣਾਤੇਂ ਔਰ ਆਦਾਬ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ਛੀਂਕਨਾ ਭੀ ਏਕ ਅਹਮ ਅਤੇ ਈਸ ਦੀ ਭੀ ਸੁਜ਼ਾਤਾਂ ਔਰਾ
ਆਦਾਬ ਹੈਂ. ਲੇਕਿਨ ਅਫਸੋਸ ! ਮ-ਦਨੀ ਮਾਹੋਲ ਦੇ ਵ੍ਯੂਹ ਰਹਨੇ ਦੇ
ਬਾਈਸ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਕਸਰਿਅਤ ਕੋ ਈਸ ਸਿਲਿੱਖੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
ਮਾਲੂਮਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ, ਜਹਾਂ ਛੀਂਕ ਆਈ ਓਰ ਓਰ ਦੇ “ਆਕਥੀ
ਆਕਥੀ” ਕਰ ਲਿਆ. ਨਾਕ ਭਰ ਆਈ ਤੋ ਸਿਨਕ ਲੀ ਔਰ ਬਸ.
ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਈਸ ਦੀ ਭੀ ਸੁਜ਼ਾਤਾਂ ਔਰਾ ਆਦਾਬ ਹਮੇਂ ਸੀਖਨੇ
ਯਾਹਿਅੰ.

(1) ઈંક કે વકત સર જુકાએં, મુંહ છુપાએં ઓર આવાજ આહિસ્તા નિકાલેં ઈંક કી આવાજ બુલન્દ કરના હમાકત હે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 103) હજરતે ઉભાદા બિન સામિત વ શદ્દાદ બિન ઔસ વ હજરતે વાસિલા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે મદીના ને દર્શાંડ ફરમાયા : “કિસી કો ડકાર યા ઈંક આએ તો આવાજ બુલન્દ ન કરે કે શૈતાન કો યેહ બાત પસન્દ હૈ કે ઈન મેં આવાજ બુલન્દ કી જાએ.”

(شعب الایمان، باب فی تشییع العاطس، فصل فی تکریر العاطس، الحدیث ٩٣٥٥، ج ٧، ص ٣٢)

(2) જબ છીંક આએ ઔર “الْحَمْدُ لِلّٰهِ” કહેંગે તો ફિરિશે કુહેંગે “الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ” આપ આપ કહેંગે. અગાર માસુમ ફિરિશે યેહ હુએ કરેંગે. યા'ની અલ્લાહ ગુરૂજાળ પર રહુમ ફરમાએ)

رسولِ اللہ تعالیٰ عنہمَا سے حجت کے لئے اپنے ایک راتے میں اپنے اسے
ریوایت ہے کہ سرکارِ مددگار نے صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کے لئے
فرمایا : “جب کسی کو چیز آئے اور وہ کہ ”الحمد لله“ کہے تو

فِي رِيشِتِهِ كَهْتَهُ دُونَهُ "الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ" وَ "رَبِّ الْعَالَمِينَ" وَ "أَوْرَادَ وَ مَدْنَانَ" كَهْتَتَا دُونَهُ،
تَوْ فِي رِيشِتِهِ كَهْتَهُ دُونَهُ "يَرَ حَمْكَ اللَّهِ" وَ "يَا نَنِي اَلْلَهَ" وَ "عَزَّ وَجَلَّ تُوْجَ" پَرَ رَحْمَم
فِرَمَاءَهُ." (طَرَانِي اَوْسَطِ، الْحَدِيثُ ۱۳۳۷، ج ۲، ص ۳۰۵)

(3) چیک آنے پر الحمد لله کہنا سُنّت ہے بے ہتھ یہ ہے ہے کہ سُنّنے والے پر واژیب ہے کہ فیروز
کے کہے۔ سُنّنے والے پر واژیب ہے کہ فیروز کے چیک نے والہ بُعد سُن لے۔ اگر جواب میں
آوازاں سے کہے کہ چیک نے والہ بُعد سُن لے۔ اگر جواب میں
تاپھی رکھ دی تو گوندھگار ہو گا۔ سیکھ جواب دنے سے گوناہ
مُعااف نہیں ہو گا توبہ بھی کرننا ہو گی۔

(بَاحَارِ شَرِيعَةِ، ہِسْسَةٌ : ۱۶، س. ۱۰۲)

(4) جواب سُن کر چیک نے والہ کہے، "يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ" (امانی تھی) (آخلاقی تھی)
(آخلاقی تھی) تھی اور تھی مُسٹاری مُسٹاری فرمائے) یا یہ ہے کہے، "يَهْدِنِيْكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَّكُمْ" (آخلاقی تھی)
تھی اور تھی مُسٹاری مُسٹاری فرمائے)۔

(القَاتِدِيُّ الْحَمْدِيُّ، كِتَابُ مِحْكَمٍ وَ مِالِمَكِّلِ، الْبَابُ السَّالِعُ فِي الْإِسْلَامِ وَ تَشْيِيدِ الْعَاطِسِ، ج ۲، ص ۳۳۶)

(5) چیک نے والہ جو ر سے ہمہ کہے تاکہ کوئی سُنے اور
جواب دے تو دوسرے کو سوال بیلے گا۔

(القَاتِدِيُّ الْحَمْدِيُّ، كِتَابُ مِحْكَمٍ وَ مِالِمَكِّلِ، الْبَابُ السَّالِعُ فِي الْإِسْلَامِ وَ تَشْيِيدِ الْعَاطِسِ، ج ۲، ص ۳۳۶)

(6) چیک کا جواب اک مرتبا واژیب ہے۔ دوبارا چیک
آئے اور ووہ کہے تو دوبارا جواب واژیب نہیں
بلکہ مُسْتَحْبَہ ہے۔ (بَاحَارِ شَرِيعَةِ، ہِسْسَةٌ : ۱۶، س. ۱۰۲) ہمارے اخیاس
بین س-ل-م-ہ اپنے واکیڈ سے ریوایت کرتے ہیں کہ
کوئی نبی یا کوئی مصلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم پاس اک آدمی کو

છીંક આઈ. મૈં ભી મૌજૂદ થા. નબિયે કરીમ ચલી લેણી વિષયે કરીમ ને ફરમાયા : યે હું તુઝ પર રહ્યમ ફરમાયે (અલ્લાહ તુઝ પર રહ્યમ ફરમાયે) ઉસે દોબારા છીંક આઈ તો હુંઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ને ફરમાયા, “એસે જુકામ હો ગયા હૈ.”

(جامع الترمذ، كتاب الأدب، باب ماجام يشتمل العاطس، الحديث رقم ٢٤٥٢، ج ٢، ص ٣٣)

(7) જવાબ ઉસ સૂરત મેં વાજિબ હોગા જબ છીંકને વાલા કહે ઔર હમદ ન કરે તો જવાબ વાજિબ નહીં. (બહારે શરીઅત، હિસ્સા : 16, સ. 102) હજારતે અબૂ મૂસા રચી લેણી વિષયે કરીમ, રખી રહી મનુષ્યની કો યેહ ફરમાતે હુંએ સુના, “જબ તુમ મેં સે કિસી શાખસ કો છીંક આએ ઔર વોહ કહે તો તુમ ઉસ કે લિયે કહો. અને અગર વોહ કહે તો તુમ ભી ન કહો.”

(مجموع مسلم، كتاب الأدلة والرائق، باب تشحيم العاطس، كراهة القتال، الحديث رقم ١٩٩٦، ج ١٩٩٧)

(8) બુદ્ધિયા કી છીંક કા જવાબ મર્દ જોર સે ટે ઔર જવાન ઔરત કા જવાબ દિલ મેં ટે. (અલબત્તા ઈતની આવાજ ઝરી હૈ કે જવાબ દેને વાલા ખુદ સુન લે) (બહારે શરીઅત، હિસ્સા : 16, સ. 103)

(9) છીંકને વાલા દીવાર કે પીછે હો જબ ભી જવાબ ટે.

(બહારે શરીઅત، હિસ્સા : 16, સ. 103)

(10) કઈ ઈસ્લામી ભાઈ મૌજૂદ હો ઓર બા'જ હાજિરીન ને જવાબ ટે દિયા તો સબ કી તરફ સે જવાબ હોગા મગર બેહતર યેહી હૈ કે સારે જવાબ ટે. (બહારે શરીઅત، હિસ્સા : 16, સ. 103)

(11) નમાજ કે દૌરાન છીંક આએ તો ન કહેણ.

(બહારે શરીઅત، હિસ્સા : 3, સ. 49)

(12) આપ નમાઝ પઠ રહે હોએ ઓર કિસી કો છીંક આઈ ઓર આપ ને જવાબ દે દિયા તો આપ કી નમાઝ ફાસિદ હો ગઈ.

(النَّتَوْيِ الْحَمْدُ لِلَّهِ يَا تَكَبْ وَمَا لَا تَكَبْ، الْبَابُ السَّالِحُ فِي السَّلَامِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ، ج ٥، ص ٣٢٦)

(13) કાફિર કો છીંક આઈ ઓર ઉસ ને **كَلَّا તો જવાબ મેં **يَهْدِيَكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** તુઝે હિદાયત કરે) કહા જાએ.**

(بાહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 103)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હું મેં છીંક કી સુન્તં ઓર આદાબ પર અમલ કરને કી તૌફીક આતા ફરમા.

أَمِينٍ بِجَاهِ الْبَيْنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

નમાઝ અસ્ર કી ફરીલત

નબિયે કરીમ **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** ફરમાતે હૈને :

“જબ મુર્દા કષ્ટ મેં દાખિલ હોતા હૈ, તો ઉસે સૂરજ દૂબતા હુવા મા'લૂમ હોતા હૈ, વોહ આંખે મલતા હુવા ઉંદ બૈંકતા હૈ ઓર કહતા હૈ જરા ઠહરો ! મુઝે નમાઝ તો પઠને દો.” (دُعُونِي أَصْلِي)

(سنن ابن ماجة، كتاب الزهد، باب ذكر القبر والبلى، الحديث: ٤٢٧٢، ص ٢٧٣٦)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી (دُعُونِي أَصْلِي) ઈસ હદ્દીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે પાક કે બારે મેં ફરમાતે હૈને : યા'ની એ ફિરિશ્ટો ! સુવાલાત બા'દ મેં કરના, અસ્ર કા વક્ત જા રહા હૈ મુઝે નમાઝ પઠ લેને દો. યેહ વોહ કહેગા જો દુન્યા મેં નમાજે અસ્ર કા પાબન્દ થા અલ્લાહ નસીબ કરે. મળીએ ફરમાતે હૈને : મુખ્યિન હૈ કે ઈસ અર્જ પર સુવાલ વ જવાબ હી ન હોં ઓર હોં તો નિહાયત આસાન, કયૂંકે ઈસ કી યેહ ગુફ્ફત-ગૂ તમામ સુવાલોં કા જવાબ હો ચુકી.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 143)

નાખુન, છજામત, મૂર્ખે બગાલ વગૈરા સે
મુ-તરાલિક સુણ્ણતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ચુનાન્યે હર મુસલ્માન કો ચાહિયે કે અપને જાહિરો બાતિન દોનોં કી સફાઈ કા ખ્યાલ રખે. જાહિર કી સફાઈ કા જહાં તક તતાલ્લુક હૈ તો વોહ યેહ હૈ કે અપના જિસમ ઔર લિબાસ વગૈરા નજાસત સે પાક રખને કે સાથ સાથ મૈલ કુચૈલ વગૈરા સે ભી સાફ રખના ચાહિયે. નીજ અપને સર ઔર ઢાઢી કે બાળોં કો ભી હુસ્ત રખેં. નાખુન ભી જિયાદા ન બઢને હેં, કે ઈન મેં મૈલ કુચૈલ ભર જાતા હૈ ઔર વોહ ખાના વગૈરા ખાને મેં પેટ કે અન્દર પહોંચતા હૈ જિસ કે સબબ તરહ તરહ કી બીમારિયાં પૈદા હોને કા અન્દેશા રહતા હૈ. નીજ બગલ વ ઝેરે નાફ કે બાલ ભી સાફ કરતે રહના ચાહિયે. રહા બાતિન કી સફાઈ કા મુઆ-મલા તો અપને બાતિન કો ભી કીનાએ મુસ્લિમ, ગુરુર વ તકબુર, બુગજ વ હસદ, વગૈરા વગૈરા રજાઈલ સે પાક વ સાફ રખના જરૂરી હૈ. બાતિન કી સફાઈ કે લિયે અચ્છી સોહબત બેહદ જરૂરી હૈ. જાહિરી સફાઈ યા'ની નાખુન, મૂએ બગલ વગૈરા કી સફાઈ કે મુ-તતાલ્લિક મ-દની ફૂલ મુલા-હજા હોં.

ચાલીસ દિન કે અન્દર અન્દર ઈન કામોં કો ઝરૂર કર લેં,
મૂછેં ઓર નાખુન તરાશના, બગલ કે બાલ ઉખાડના ઓર મૂઘે જેરે
નાફ મૂંડના. હજરતે સાથ્યિહુના અનસ રચી લીધું કરમાતે હેં મૂછેં
ઓર નાખુન તરશવાને ઓર બગલ કે બાલ ઉખાડને ઓર મૂઘે જેરે
નાફ મૂંડને મેં હમારે લિયે યેહ વકત મુકરૂર કિયા ગયા હૈ કે ચાલીસ
દિન સે જિયાદા ન છોડેં. (સુન્ત, કાબ અલ્હુમાર, બાબ નિ ખચાલ નફ્રત, ખદીથ ૨૫૮, ૧૦૩)

મીઠ મીઠ ઈસ્લામી ભાઈયો ! હદીસે બાલા સે પતા ચલા કે
ચાલીસ દિન કે અન્દર અન્દર યેહ કામ ઝરૂર કર લેના ચાહિયે.
હજ્રતે મેં એક બાર નહાના ઓર બદન કો સાફ સુથરા રખના ઓર
મૂઘે જેરે નાફ દૂર કરના મુસ્તહબ હૈ. પન્દરહવેં રોજ કરના ભી
જાઈજ હૈ ઓર ચાલીસ રોજ સે જિયાદા ગુજરાત દેના મકરૂહ વ
મમ્મૂલ હૈ. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 196) યારે ઈસ્લામી
ભાઈયો ! હો સકે તો હર જુમુઆ કો યેહ કામ કર છી લેને ચાહિયો
કૃષુંકે એક હદીસે મુખારક મેં હેં કે હુજૂર તાજદારે મદીના રાહતે
કલબો સીના જુમુઆ કે દિન નમાજ કે લિયે
જાને સે પહ્લે મૂછેં કટરવાતે ઓર નાખુન તરશવાતે.

(શુબ્દ લાયન, બાબ અલ્હુમાર, નિચુલ અધ્યાત્મ, ખદીથ ૨૮૧૩, ૨૮૧૩)

હાથો કે નાખુન તરાશને કા તરીકા :

હાથો કે નાખુન તરાશને કે દો તરીકે યહાં બયાન કિયે
જાતે હેં ઈન દોનોં મેં સે આપ જિસ તરીકે પર ભી અમલ કરેંગે
એનું સુન્ત કા સવાબ પાઓંગે. યેહ ભી હો સકતા હૈ
કભી એક પર અમલ કર લેં કભી દૂસરી પર. ઈસ તરફ દોનોં

હડીસોં પર અમલ હો જાએગા. ચુનાન્યે જૈલ મને દોનોં તરીકે પેશ કિયે જાતે હો :

(1) મૌલાએ કાએનાત હજરતે સાચ્છિદુના અલિયુલ મુર્તજા શેરે ખુદા કર્મ اللہ تَعَالَى وَجْهُهُ الْكَرِيم سે નાખુન કાટને કી યેહ સુન્તો મન્કૂલ હૈ કે સબ સે પહલે સીધે હાથ કી છુંગિલયા, ફિર બીચ વાલી, ફિર અંગૂઠા, ફિર મંજલી (યા'ની છુંગિલયા કે બરાબર વાલી) ફિર શહાદત કી ઉંગલી. અબ બાંધે હાથ મને પહલે અંગૂઠા, ફિર બીચ વાલી, ફિર છુંગિલયા, ફિર શહાદત કી ઉંગલી, ફિર મંજલી. યા'ની સીધે હાથ કે નાખુન છુંગિલયા સે કાટના શુરૂઆ કરેં ઓર ઉલ્ટે હાથ કે નાખુન અંગૂઠે સે.

(માખૂઝ અજ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 195)

(2) દૂસરા તરીકા આસાન હૈ ઓર યેહ ભી હમારે મ-દની આકા સ્લી اللہ تَعَالَى عَنْهُ وَإِلَهٌ وَسَلَّمَ સે સાબિત હૈ ઓર વોહ યેહ હૈ કે સીધે હાથ કી શહાદત કી ઉંગલી સે શુરૂઆ કર કે તરતીબ વાર છુંગિલયા સમેત નાખુન તરાશે મગર અંગૂઠા છોડ હોય. અબ ઉલ્ટે હાથ કી છુંગિલયા સે શુરૂઆ કર કે તરતીબ વાર અંગૂઠે સમેત નાખુન તરાશ લેં. અબ આખિર મને સીધે હાથ કા અંગૂઠા જો બાકી થા ઉસ કા નાખુન ભી કાટ લેં. ઈસ તરફ સીધે હી હાથ સે શુરૂઆ હુલા ઓર સીધે હી હાથ પર ખત્મ. (માખૂઝ અજ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 196)

પાઉં કે નાખુન કાટને કા તરીકા :

બહારે શરીઅત મને “દુર્દુરુ મુખ્તાર” કે હવાલે સે લિખા હૈ કે પાઉં કે નાખુન તરાશને કી કોઈ તરતીબ મન્કૂલ નહીં. બેહતર યેહ

ਦੇ ਕੇ ਵੁਝੂ ਮੰ ਪਾਉ ਕੀ ਉਗਿਲਿਆਂ ਮੰ ਜਿਲਾਲ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜੋ ਤਰਤੀਬ ਹੈ ਉਸੀ ਤਰਤੀਬ ਕੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਉ ਕੇ ਨਾਖੂਨ ਕਾਟ ਲੇਂ। ਧਾ'ਨੀ ਸੀਥੇ ਪਾਉ ਕੀ ਛੁੱਗਿਲਿਆ ਸੇ ਸ਼ੁਰੂਅ ਕਰ ਕੇ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਅੰਗੂਠੇ ਸਮੇਤ ਨਾਖੂਨ ਤਰਾਸ ਲੇਂ ਫਿਰ ਉਲ੍ਟੇ ਪਾਉ ਕੇ ਅੰਗੂਠੇ ਸੇ ਸ਼ੁਰੂਅ ਕਰ ਕੇ ਛੁੱਗਿਲਿਆ ਸਮੇਤ ਨਾਖੂਨ ਕਾਟ ਲੇਂ। (ਮਾਖੂਜ ਅਤੇ ਬਲਾਰੇ ਸ਼ਾਰੀਅਤ, ਹਿੱਸਾ : 16, ਸ. 196)

(3) ਦਾਂਤ ਸੇ ਨਾਖੂਨ ਨਹੀਂ ਕਾਟਨਾ ਚਾਹਿਏ ਕੇ ਮਕੂਹ ਹੈ ਔਰ ਈਸ ਸੇ ਮ-ਰੋਜ਼ ਬਰਸ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਜਾਨੇ ਕਾ ਅਨਨਤੀ ਹੈ।

مَعَاذُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ . (روਹਿਰਾਗ, ਕਾਨੂੰ ਅਤੇ ਬਲਾਹ, ਪੁਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਅਲੀ, ਜ. ۹, ਮ. ۹)

(4) ਲਭੇ ਨਾਖੂਨ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਸਤ ਗਾਹ ਹੈਂ। ਧਾ'ਨੀ ਈਨ ਪੰਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬੈਠਤਾ ਹੈ।

(کیمیائے سعادت, ਅੱਚ ਦੂਜਾ ਵਰਤੋਂ, ਅਤੇ ਮੁਹੱਤਰ, ਜ. ۱, ਮ. ۱۷)

(5) ਨਾਖੂਨ ਯਾ ਬਾਲ ਵਗੈਰਾ ਕਾਟਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਦੱਫਨ ਕਰ ਦੇਨਾ ਚਾਹਿਏ। ਬੈਤੁਲ ਖਲਾ ਯਾ ਗੁਸ਼ਲ ਖਾਨੇ ਮੰ ਢਾਲ ਦੇਨਾ ਮਕੂਹ ਹੈ, ਕੇ ਈਸ ਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਪੈਂਦਾ ਹੋਤੀ ਹੈ।

(روਹਿਰਾਗ, ਕਾਨੂੰ ਅਤੇ ਬਲਾਹ, ਪੁਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਅਲੀ, ਜ. ۹, ਮ. ۹)

(6) ਨਾਖੂਨ ਤਰਾਸ ਲੇਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਉਗਿਲਿਆਂ ਕੇ ਪੋਰੇ ਧੋ ਲੇਨੇ ਚਾਹਿਏ।

(7) ਬਗਲ ਕੇ ਬਾਲਾਂ ਕੋ ਉਖਾਡਨਾ ਸੁਨਤ ਹੈ ਔਰ ਮੂੰਡਨਾ ਗੁਨਾਹ ਭੀ ਨਹੀਂ।

(ਡਰਿਹਾਰ, ਰਾਹਿਰ, ਕਾਨੂੰ ਅਤੇ ਬਲਾਹ, ਪੁਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਅਲੀ, ਜ. ۹, ਮ. ۹)

(8) ਨਾਕ ਕੇ ਬਾਲ ਨ ਉਖਾਡੋ, ਕੇ ਈਸ ਸੇ ਮ-ਰੋਜ਼ ਆਕਿਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਜਾਨੇ ਕਾ ਖੌਫ ਹੈ। (الْفَتاوִيُّ الْأَحْمَدِيَّہ, الْبَابُ الْأَتْسَعُ عَشْرُ فِي الْإِثْنَيْنِ وَالْأَصْحَى... ۱, ج. ۵, م. ۵)

(9) ਗਾਰਦਨ ਕੇ ਬਾਲ ਮੂੰਡਨਾ ਮਕੂਹ ਹੈ।

(ਡਰਿਹਾਰ, ਰਾਹਿਰ, ਕਾਨੂੰ ਅਤੇ ਬਲਾਹ, ਪੁਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਅਲੀ, ਜ. ۹, ਮ. ۹)

મુંડાએં સિર્જ ગરદન હી કે મુંડાએં. હાં અગર પૂરે સર કે બાલ મુંડાએં તો ઈસ કે સાથ ગરદન કે ભી મુંડા હેં. નબિયે પાક ચીની રાષ્ટ્ર ને હજામત કે સિવા ગરદન કે બાલ મુંડાને સે મન્ના ફરમાયા.

(للمحى الأوسط، المدحى، ١٤٢، ص ١٨٧، ١٩٤٩)

(10) અખ્રૂ કે બાલ અગર બડે હો જાએં તો ઉન કો તરશવા સકતે હેં.

(دریچارم رداختر، کتاب الظفر والاباضة، فصل فی الحج، ج ٢٠، ص ٩٧)

(11) દાઢી કા ખત બનવાના જાઈજ હે. (٢١، ص ٣٧)

ઈમામે અહલે સુનાત, મુજદ્દિદે દીનો મિલલત શાદ મૌલાના અહમદ રોજા ખાન ખીલું ફિતાવા ૨-જવિયા જિલ્લ 22 સર્જા 296 પર લિખતે હેં : “દાઢી કલમોં કે નીચે સે કન્પટિયોં, જબડોં, ઠોડી પર જમતી હે ઔર અર્જન ઈસ કા બાલાઈ હિસ્સા કાનોં ઔર ગાલોં કે બીચ મેં હોતા હે. જિસ તરહ બા'જ લોગોં કે કાનોં પર રોંગટે હોતે હેં વોહ દાઢી સે ખારિજ હેં, યું હી ગાલોં પર જો ખફીફ બાલ કિસી કે કમ કિસી કે આંખોં તક નિકલતે હેં વોહ ભી દાઢી મેં દાખિલ નહીં. યેહ બાલ કુદરતી તૌર પર મૂઅ૰ રીશ સે જુદા વ મુમતાજ હોતે હેં. ઈસ કા મુસલ્લિ રાસ્તા જો કલમોં કે નીચે સે એક મખૂતી શક્લ પર જાનિબે ઝકન જાતા હે યેહ બાલ ઈસ રાહ સે જુદા હોતે હેં, ન ઈન મેં મૂઅ૰ મહાસિન કે મિસ્લ કુવ્વતે નામિયા, ઈન કે સાફ કરને મેં કોઈ હરજ નહીં બલ્કે બસા અવકાત ઈન કી પરવરિશ બાઈસે તાશિયાએ ખલ્ક વ તકબીહે સૂરત હોતી હે જો શરઅન હરગિઝ પસન્દીદા નહીં.”

(12) હાથ, પાઉં ઔર પેટ કે બાલ દૂર કરના ચાહેં તો મન્ના

નહીં.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197)

(13) સીના ઓર પીઠ કે બાલ કાટના યા મૂંડના અચછા નહીં.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197)

(14) દાઢી બઠાના સુ-નને અમિયા વ મુર-સલીન ઉલ્લેખ સ્લામ

સે હૈ. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197) મુંડાના યા એક મુશ્ત સે કમ કરના હરામ હૈ. “હાં એક મુશ્ત સે જાઈદ હો જાએ તો જિતની જિયાદા હૈ ઉસ કો કટવા સકતે હૈ”

(درختار مع ردا مختار، کتاب انظر والا باج، فصل فی البحج، ج ۹، ص ۲۷)

(15) મૂંધોનું દોનોં કનારોનું બાલ બડે બડે હોં તો હરજ નહીં

આ’જ અસ્લાફ (يٰ رَحْمَةِ اللّٰهِ) ની ગુઝશ્ટા બુજુગોં (بِعَذْلٍ) કી મૂંધેં ઈસ કિસ્મ કી થી. (القَاتِوْنِيُّ الْحَمْدُ لِلّٰهِ يٰ رَبِّ الْأَرْضَ وَالْمَاءِ وَالْمَنَّ وَالْمَنَّا... ج ۵، ص ۳۵۸)

(16) મર્દ કો ચાહિયે કે મૂંધે જેરે નાફ ઉસ્તરે વગૈરા સે મૂંડ

દે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 196)

(17) ઈસ કામ કે લિયે બાલ સફા પાવડર વગૈરા કા ઈસ્તિ'માલ મર્દ વ ઔરત દોનોં કો જાઈજ હૈ.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197)

(18) મૂંધે જેરે નાફ કો નાફ કે ઐન નીચે સે મૂંડના શુરૂઆ કરે. (બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197)

(19) જનાબત કી હાલત મેં (યા’ની ગુસ્લ ફર્જ હોને કી સૂરત મેં) ન કહીં કે બાલ મૂંડેં ન હી નાખુન તરાશોં, કે ઐસા કરના મકરૂહ હૈ.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 197)

(20) ઈસ્લામી બહને અપને સર વગૈરા કે બાલ એસી જગહ

ન ડાલેં જહાં ગૈર મહરમ કી નગર પડે.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 81)

(21) ઈન્સાન કે બાલ (ખ્વાહ વોહ જિસ્મ કે કિસી ભી હિસ્સે કે હો) નાખુન, હેઝ કા લતા (યા'ની વોહ કપડા જિસ સે હેઝ કા ખૂન સાફ કિયા ગયા હો) ઔર ઈન્સાની ખૂન ઈન ચારો ચીજોં કો દફન કર દેને કા હુકમ હે. (رِجَارِعُ رَدِّ الْجَنَاحَرِ، كِتَابُ الْأَطْهَرِ وَالْإِبَاحَةِ، فَصْلُ فِي الْمَيْتِ، ج. ٩، ص. ١١٨)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હું મને આહિર વ બાતિન દોનોં કો સાફ રખને કી તૌફીક અતા ફરમા ઔર ઈસ મુઆ-મલે મેં જો જો સુન્તાં હું ઉન તમામ સુન્તાં પર ખુશદિલી સે અમલ કરને કી તૌફીકે રફીક મર્હીમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

દો દર્ સુન્તાં કા પથે શાહે કરબલા

ઉમ્મત કે દિલ સે લગ્જાતે ઈસ્યાં નિકાલ દો

(વસાઈલે બજિશા (મુરમ્મમ), સ. 305)

ગુલ્ફે રખને કી સુન્તતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

હમારે ઘારે મ-દની આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા
ચલી લેણી ઉપરાની ઉલ્લેખ કરી મા હૈ કે આપ
ને હમેશા અપને સરે મુખારક કે બાલ શરીફ
પૂરે રખે. કભી નિરફ્ફ કાન મુખારક તક તો કભી કાન મુખારક કી
લો તક ઓર બા'જ અવકાત આપ ચલી લેણી ઉપરાની ઉલ્લેખ
શરીફ બઢ જાતે તો મુખારક શાનોં કો ગૂમ ગૂમ કર ચૂમને લગતે.

ગોશ તક સુનતે થે ફરિયાદ અબ આએ તા દૌશ

કે બને ખાના બદોશોં કો સહારે ગેસુ

(હદાઈકે બખ્ષિશા)

(1) ચાહેં તો આધે કાનોં તક ગેસુ રખિયે, કે હજરતે સાચ્છિદુના
અનસ બિન માલિક ફરમાતે હૈ કે મદીને વાલે આકા,
શબે અસ્રા કે દૂલ્હા, મુહુમદે મુસ્તફા
ચલી લેણી ઉપરાની ઉલ્લેખ
મુખારક આધે મુખારક કાનોં તક થે.

(جامع الرزق، الشماں باب اجاجاء في شعر رسول الله صلى الله تعالى عليه وآله وسلم المدحى، ص ٢٣٣، ١٤٠٧)

દેખો કુરાાં મેં શબે કદ હે તા મત્તબે ફજ

યા'ની નજીદીક હેં, આરિજ કે વોહ ઘારે ગેસુ

(હદાઈકે બખ્ષિશા, સ. 89)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ચુંકે બાલ બઢને વાલી ચીજ હૈ. ઈસ લિયે જિસ સહાબી
ને જૈસા દેખા વોહી રિવાયત કર દિયા. ચુનાન્યે

હજરતે સાચ્છિદુના અનસ રચી લેતાં ને નિસ્ફ કાનોં તક દેખા તો ઈસી કો રિવાયત કિયા ઓર જિસ ને ઈસ સે જિયાદા બડે દેખે ઉસ ને ઉસી મિકદાર કો રિવાયત કિયા.

(2) ચાહેં તો પૂરે કાનોં તક ગેસૂ રખિયે, કે હજરતે સાચ્છિદુના બરાએ બિન આજિબ રચી લેતાં ફરમાતે હેં કે સુલ્તાને મદીના, રાહતે કલ્બો સીનાં કા કદ ચલી લેતાં ઉન્હેં ઓઝી વિશે મુખારક દરમિયાના થા, દોનોં મુખારક શાનોં કે દરમિયાન ફાસિલા થા ઓર આપ થાનોં મુખારક શાનોં કે ચલી લેતાં ઉન્હેં ઓઝી મુખારક મુકદ્દસ કાનોં કો ચૂમતે થે.

(શાહી તરની, બાબ માગાની ખ્લેચ રસૂલ લભી, મદીના, ૩, ૧૮)

(3) ચાહેં તો શાનોં તક ગેસૂ બઢાઈયે, કે ઉમ્મુલ મુઅમ્મિનીન હજરતે સાચ્છિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા કે સરે અકદસ પર જો બાલ મુખારક હોતે વોહ કાન મુખારક કી લૌ સે ઝરા નીચે હોતે ઓર મુખારક શાનોં કો ચૂમતે. (૩૫, ૨૫)

(4) સર કે બીચ મેં સે માંગ નિકાલિયે, કે સુન્નત હે. જૈસાકે સદ્રશારીઅહ બદરતારીકહ મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'જમી બહારે શરીઅત મેં લિખતે હેં “બા’જ લોગ દાઢને યા બાઈ જાનિબ માંગ નિકાલતે હેં, યેહ સુન્નત કે જિલાફ હે. સુન્નત યેહ હે કે અગર સર પર બાલ હોં તો બીચ મેં માંગ નિકાલી જાએ. ઓર બા’જ લોગ માંગ નહીં નિકાલતે બલ્કે બાલોં કો સીધે રખતે હેં યેહ ભી સુન્નતે મન્સૂખા ઓર યણૂંદો નસારા કા તરીકા હે.”

(બહારે શરીઅત, હિર્સા : 16, સ. 199)

મીठે મીठે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ઈન અહાદીસે મુખા-રકા સે હમેં બખૂબી મા'લૂમ હો ગયા કે હમારે ઘારે આકા ચલી લેણી ઉપરે પણ નથી એ કે હમેશા અપને સરે અકંદસ પર પૂરે હી બાલ રખે. આજકલ જો છોટે છોટે બાલ રખે જાતે હોય, ઈસ તરફ કે બાલ રખના સુન્તત નહીં હૈ.

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! તરફ તરફ કી તરાશ ખરાશ વાલે બાલ રખને કી બજાએ હમેં ચાહિયે કે ઘારે મ-દની આકા ચલી લેણી કી મહિષત મેં અપને સર પર આધે કાનોં તક, કાનોં કી લો તક યા ઈતની બડી ઝુલ્ફે રખેં કે શાનોં કો છૂ લોં. ઈસ કા આસાન તરીકા યેહ હૈ કે એક ધાગા લે કર આધે કાન સે યા એક કાન કી લો સે સર કે પિછલે છિસ્સે કી તરફ સે દૂસરે કાન કે નિરફ તક યા દૂસરે કાન કી લો તક લે જાએ ઓર ઉસે મજબૂતી સે પકડ લોં, અથ ઉસ ધાગે સે નીચે જિતને બાલ આંદે વોહ કટવા દીજિયે.

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હમ સબ મુસલ્માનોં કો ખિલાડે સુન્તત બાલ રખને ઓર રખવાને કી સોચ સે નજાત દે કર નબિયે પાક, સાહિબે લૌલાક કી ઘારી ઘારી, મીઠી મીઠી સુન્તત ઝુલ્ફે રખને વાલી “મ-દની સોચ” અતા ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ الَّذِي أَمْيَنَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ

તેલ ટાલને ઓર કંધા કરને કી સુણ્ણતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ہمارے پھرے آکا، مہینے والے مسٹکا
 صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم اپنے سرے اکھس اور دادی مुبارک میں
 تسلیم کرتے، بیوی سارے میں بانگ نیکالتے۔ ہمارتے
 سچیدھنا۔ ابتو ہوئے رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے مرنوی ہے کہ ہو جوڑے پاک،
 ساہیبے لولائک، سچھا افسوس کے نے فرمایا:
 ”جیس کے بات ہوں تو ووہ عن کا ایکراام کرے۔“ (یا: نی عن کو ڈھوئے، تسلیم
 کرے) (سن ابو داؤد، کتاب الترجل، باب فی اصلاح الشعر، الحدیث ۳۱۳، ج ۲، ص ۱۰۳)

(1) मांग सर के बीच में निकाली जाए, के सुन्नत हैं।

(ਅਹਾਰੇ ਸ਼ਰੀਅਤ, ਹਿੱਸਾ : 16, ਸ. 198)

48) (2) सर में तेल डालने से कष्ट लेना चाहिये।

(3) सर में तेल लगाने का तरीका है ये हैं हैं के
 “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” पढ़ कर उल्टे हाथ की हथेली में थोड़ा सा तेल
 डालें, फिर पहले सीधी आंख के अंबू पर तेल लगाएं फिर उल्टी के.
 इस के बाद सीधी आंख की पलक पर, फिर उल्टी पर. अब (फिर
 “بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ”) सर में तेल डालें.

(ملخصاً شتمل رسول صلى الله عليه وآله وسلم، بلا مام التهابي، لفصل الثالث في متعلق شعره....انج. جن ٨٤)

(4) જબ ભી તેલ લગાએ તો ઈમામે કે નીચે સરબન્દ બાંધિયે.

હમારે સરકાર, મદ્દીને કે તાજદાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર
 ઈસી લિયે તો આપ ચલી લાભ નફાસત થી
 ઈસી લિયે તો આપ ચલી લાભ સરે મુખારક મેં તેલ
 લગાતે તો અપને ઈમામએ મુખારક ઔર ઉસ કી ટોપી શરીફ ઔર
 દીગાર લિબાસ કો તેલ કે અસર સે બચાને કે લિયે સરે અકદસ પર
 એક કપડા લપેટ લિયા કરતે. ઔર ચુંકે તેલ મુખારક કા ઈસ્તિ'માલ
 બહુત જિયાદા હોતા ઈસ લિયે વોહ મુખારક કપડા તેલ શરીફ
 વાલા હો જાતા.

(شامل المحمدية، الحديث ٣٢، ج ٢٠)

ગુજરાતા હદ્દીસે મુખારક સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે તેલ ડાલને કે બા'દ ટોપી ઓર ઈમામે કે નીચે કોઈ કપડા યા રૂમાલ રખના યા બાંધના સુન્નત હૈ. હજરતે સચ્ચિદુના ઈમામ તિરમિઝી રેહમાની ને સરબનંદ બાંધને કી સુન્નત કે મુ-તાઅલ્લિક “શમાઈલ તિરમિઝી” મેં એક બાબ બાંધા હૈ.

(5) सर में सरसों का तेल डालने वाला सर से टोपी या ईमामा उतारता है तो बा'ज अवकात भट्भू का भपका निकलता है लिहाजा जिस से बन पड़े वोह उम्दा खुशबूदार तेल डाले खुशबूदार तेल बनाने का एक आसान तरीका येह भी है कि खोपरे के तेल की शीशी में अपने पसन्दीदा ईत्र के चान्द कतरे डाल कर हल कर लीजिये। खुशबूदार तेल तय्यार है। सर के बालों को वक्तान फ वक्तान साथुन से धोते रहिये।

(6) दाढ़ी में अक्सर गिराई अजग्जा अटक जाते हैं, सोने में बा'ज अवकात मुंह की बदबूदार राल भी दाखिल हो जाती है और इस तरह बदबू आती है लिहाजा मश्व-रतन अर्ज है के हो सके तो रोजाना एकआध बार साबुन से दाढ़ी धो ली जाए.

(7) बा'ज ईस्लामी भाई काफ़ी बड़े साईज़ का ईमामा शरीफ बांधने का ज़ज़बा तो रखते हैं मगर सफ़ाई रखने में कोताही कर जाते हैं और यूं बसा अवकात ला शुज़ीरी में मस्किन के अन्दर “बदबू” फ़ैलाने के जुर्म में इस जाते हैं। लिहाजा म-दनी ईलिज़ा है के ईमामा सरबन्द शरीफ और चाहर ईस्ति’माल करने वाले ईस्लामी भाई हतल ईम्कान हर हक्के और मौसिम के ए’तिबार से या झड़रतन मजीद जल्दी जल्दी ईन्हें धोने की तरकीब बनायें। वरना मैल कुचैल, पसीना और तेल वगैरा के सबब ईन चीजों में बदबू हो जाती है, अगर्ये खुद को महसूस नहीं होती मगर दूसरों को बदबू के सबब काफ़ी विन आती है, खुद को इस लिये पता नहीं चलता के जिस के पास मुस्तकिलन कोई मध्यसूस खुशबू या बदबू हो ईस से उस की नाक अट जाती है।

(8) जिन ईस्लामी भाईयों के सर पर बाल हों उन को चाहिये के ईन में कंधा किया करें। हज़रते सच्चिदुना अबू कतादा صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ से रिवायत है के सरकारे मदीना, राहते कल्बो सीना مَرْضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ से मैं ने अर्ज की के मेरे सर पर पूरे बाल हैं, मैं ईन को कंधा किया करूँ? तो आकाए मदीना, इज़ गन्जना

સુનતો ઓર આદાબ

ચલ્લાગા હજરતે સચ્ચિદાનંદ અબૂ કતાદા મિઠે મ-દની આકા કે ફરમાને કી વજહ સે કભી કભી તો દિન મેં દો દો મર્ત્યા ભી તેલ લગાયા કરતે.

(મુત્તાનામાલ્ક, કાતબ શુશ્રી, બાપ અલ્હાજ, ખદીજ, ૧૮૧૮, ૧૮૨૪, ૧૮૩૫ માટે)

(9) બાલ બિખરે હુએ ન રખો. હજરતે સચ્ચિદાનંદ અતા બિન યસાર સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે દો આલમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ મસ્જિદ મેં તશરીફ ફરમા થે. ઈતને મેં એક શાખ્સ આયા જિસ કે સર ઓર દાઢી કે બાલ બિખરે હુએ થે. હમારે મિઠે મ-દની આકા ચલ્લાગા કિયા જાહેર હોતા થા કે આપ ચલ્લાગ પર ઈશારા ચલ્લાગ સે સાફ જાહેર હોતા થા કે આપ મદ્દાનતુલ ઉસ કો બાલ હુસ્તાન કરને કા હુકમ ફરમા રહે હૈને. વોહ શાખ્સ બાલ હુસ્તાન કર કે વાપસ આયા, સરકારે મદ્દાનતુલ ને ફરમાયા : “ક્યા યેહ ઈસ સે બેહતર નહીં હૈ કે કોઈ શાખ્સ બાળોં કો ઈસ તરહ બિખેર કર આતા હો ગોયા વોહ શૈતાન હૈ.”

(મુત્તાનામાલ્ક, કાતબ શુશ્રી, બાપ અલ્હાજ, ખદીજ, ૧૮૧૯, ૧૮૨૪, ૧૮૩૫ માટે)

મિઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુન્દરિજાએ બાલા અહાદીસે મુખા-રકા મેં સર ઓર દાઢી કે બાળોં કો બિખરા હુવા ઓર બે તરતીબ છોડના ના પસંદીદા બતાયા ગયા હૈ ઓર ફરમાયા ગયા હૈ કે બાળોં કા ઈકરામ કિયા કરો યા’ની ઈન કો તેલ ઓર કંધી કે

જરીએ દુરુસ્ત રખા કરો. બલ્કે બયાન કી ગઈ આભિરી હદીસે પાક મેં તો બિખરે હુએ બાલ રખને વાલે કો શૈતાન સે તશ્ભીહ દી ગઈ હૈ.

લિહાજા હમેં ચાહિયે કે હમ અપને લિબાસ કો પાકો સાફ રખને કે સાથ સાથ અપને દાઢી ઓર સર કે બાલોં કો ભી દુરુસ્ત રખા કરે. બહર હાલ હમારા હુલ્યા સુન્નતોં કે સાંચે મેં ઢલ કર એસા સુથરા ઓર નિખરા હુવા હોના ચાહિયે કે લોગ હમેં દેખ કર હમ સે વિન ન કરેં બલ્કે હમારી તરફ માઈલ હોં.

મરી હર હર અદા સે યા નબી સુન્નત જલકતી હો

જિધર જાળિ શહ ખુશભૂ વહાં તેરી મહકતી હો

(10) કંધા કરતે વકત સીધી તરફ સે ઈલિદા કીજિયે, કે હમારે ઘારે આકા, મદીનાને વાલે મુસ્તાફા, શાબે અસ્રા કે દૂલ્હા, શાફીએ રોજે જગા, સુલ્તાને અમિયા, મહબૂબે કિબ્રિયા ફરમાતે. જૈસાકે “તિરમિઝી શરીફ” મેં હૈ કે હજરતે સાચ્ચિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા ફરમાતી હૈ કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્યો સીના ચલી લાઈ જાનિબ સે વુગુ કરના પસન્દ ફરમાતે ઓર ઈસી તરફ કંધા ભી સીધી તરફ સે હી કરતે, નીજ ના'લૈને શરીફેન ભી જબ પહનને કા ઈરાદા ફરમાતે તો પહલે સીધા કદમે મોહતરમ ના'લે શરીફ મેં દાખિલ ફરમાતે.

(جامع الرزنى، الشمائل باب ا جاء فى توجى رسول الله، الحديث رقم ٣٣٧ ج ٥)

મીठે મીठે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે ઘારે આકા

સીધી તરફ સે વુગુ કરના પસન્દ ફરમાતે.

ઈસ કે મા'ના યેહ હૈં કે વુગ્રૂ કરતે વકત પહલે સીધા હાથ મુખારક ધોતે ફિર બાયાં. ઈસી તરણ પાઉં મુખારક ધોતે વકત ભી યેહી તરતીબ મલદૂજ રખા કરતે. નીઝ ઈસ હદ્દીસે પાક મેં કંધા ઓર ના'લૈને શરીરીન કે બારે મેં ભી સીધી હી જાનિબ સે શુરુઆ કરના મન્કૂલ હુવા. યા'ની સરે અકદસ ઓર દાઢી મુખારક મેં જબ કંધા ફરમાતે તો પહલે સીધી જાનિબ સે શુરુઆ કરતે, ફિર બાઈ જાનિબ. નીઝ ના'લૈને શરીરીન પહનતે વકત ભી પહલે સીધે ક-દમે મુખારક કો ના'લે પાક મેં દાખિલ ફરમાતે ફિર બાંધે ક-દમે મુકર્મા કો. સિફ્ફ ઈન તીન કામોં હી કી તખ્સીસ નહીં, જિતને ભી તકરીબ કે કામ હૈં આપ ચલી લાલી ઉલ્લેખ સીધી જાનિબ સે હી શુરુઆ કરના પસન્દ ફરમાતે. ચુનાન્યે લિબાસ પહનના, મસ્કિછ મેં દાખિલ હોના, સર ઓર મૂંછ વગેરા કે બાલ તરાશના, મિસ્વાક કરના, નાખુન કાટના, આંખો મેં સુરમા ડાલના, કિસી કો કોઈ ચીજ દેના યા કિસી સે લેના, ખાના પીના વગેરા વગેરા કામ સીધે હાથ સે સીધી જાનિબ સે કરને ચાહિએ.

(11) સરકારે મદીના, રાહતે કલ્યો સીના

મેં અપના રૂએ અન્વર મુલા-હજા ફરમાતે ઓર જબ આઈને મેં અપના ચેહ્રાએ મુખારક દેખતે તો ઈસ તરણ દુઆ કરતે :
 “عَرَوْجَلَ اللَّهُمَّ حَسْنَتْ خَلْقِي فَحَسِّنْ خَلْقِي”
 “તૂને મેરી સૂરત તો અચ્છી બનાઈ હૈ મેરે અખલાક ભી અચ્છે કર દે.”

(المسند للإمام أحمد بن حنبل، من دريجة عاشر رضي الله تعالى عنها، الحديث رقم ٢٣٣٣٤، ج ٩، ص ٢٣٩)

યકીનન યેહ હુઆ અપને ગુલામોં કી તા'લીમ કે લિયે હૈ કે વોહ અપને અખ્લાક કી ઈસ્લાહ કે લિયે હુઆ કરતે રહા કરેં, વરના હમારે સરકારે આલમ મદાર ચલી લાલી ઉલ્લેખ કે અખ્લાકે કરીમા કે તો કયા કહને. આ ૫૪ ચલી લાલી ઉલ્લેખ કે અખ્લાકે કે તો કુરાને મજૂદ મેં ચરચે હૈનું. ચુનાન્યે પારછ 29, સૂરતુલ કલમ, આયત નંબર 4 મેં ઈશ્વરીં હોતા હૈ :

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ
(٢٩، آلقમ)

તર-જ-મએ કન્ગુલ ઈમાન : ઔર
બેશક તુમછારી ખૂબુ (ખુલ્ક) બડી શાન
કી હૈ.

તરે ખુલ્ક કો હક ને અગ્રીમ કહા તેરી ખુલ્ક કો હક ને જમીલ કિયા
કોઈ તુઝ સા હુવા હૈ ન હોગા શહા ! તરે ખાલિકે હુસનો અદા કી કસમ

(હદાઈક બાણિજા, સ. 62)

ઔ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હુમેં સુન્તાં કે મુતાબિક
અપને સર ઔર દાઢી મેં તેલ લગાને ઔર કંધા કરને કી તૌફિક
મહીમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ الْبَيِّنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ਜੀਨਤ ਕੀ ਸੁਣਾਤੇਂ ਔਰ ਆਇਅ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ਹਮਾਰੇ ਘਾਰੇ ਆਕਾ, ਮਈਨੇ ਵਾਲੇ ਮੁਸਤਕਾ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਤੇ ਸੁਖਾ-ਰਕਾ ਮੈਂ ਬੇਹਦ ਨਿਆਸਿਤ ਥੀ ਅਤੇ ਆਪ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਥੀ। ਇਸੀ ਲਿੰਗ ਮੈਂ ਗੁਝਥਾਂ ਸਫ਼ਲਤਾ ਮੈਂ ਨਾਖੁਨ ਵ ਮੁੱਛੇਂ ਤਰਾਸਨੇ, ਸਰ ਅਤੇ ਦਾਢੀ ਸ਼ਾਰੀਫ ਮੈਂ ਤੇਲ ਲਗਾਨੇ ਅਤੇ ਕੁੱਧਾ ਕਰਨੇ ਦੀ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਆਦਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਿਯੇ ਗਏ। ਅਥਵਾ ਇਸੀ ਲਿੰਗ ਮੈਂ “ਜੀਨਤ ਦੀ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਆਦਾਬ” ਬਿਧਾਨ ਕਿਯੇ ਜਾਤੇ ਹੋਏ ਤਾਕੇ ਹਮਾਰੇ ਇਸਲਾਮੀ ਭਾਈਯਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਬਹਨਾਂ ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਹੋ, ਕੇ ਕੌਨ ਸੀ ਜੀਨਤ ਬ ਸੁਤਾਬਿਕੇ ਸੁਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਨ ਸੀ ਜੀਨਤ ਸੁਣਨਾ ਕਾ ਦਾਏਰਾ ਤੋਡ ਕਰ ਫਿਰੋਗੀ ਫੇਸ਼ਨ ਕੇ ਅਂਧੇਰੇ ਗਢੇ ਮੈਂ ਜਾ ਪਤਤੀ ਅਤੇ ਹੁਨਰਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰਤ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਾ ਸਬਦ ਬਣਨਾ ਹੈ।

(1) ઈન્સાન કે બાળોં કી ચોટી બના કર ઔરત અપને બાળો મેં ગુંધે, યેહ હરામ હે. હદ્દીસે મુખારક મેં ઈસ પર લા'નત આઈ બલ્કે ઉસ પર ભી લા'નત આઈ જિસ ને કિસી દૂસરી ઔરત કે સર મેં ઈન્સાની બાળોં કી ચોટી ગુંધી.

(دروجتار،كتاب النظر والا باحة،باب في النظر والمس،ج ٩،ص ٢١٣ تا ٢٥١)

(2) અગર વોહ બાલ જિસ કી ચોटી બનાઈ ગઈ ખુદ ઈસ ઔરત કે અપને બાલ હેં જિસ કે સર મેં જોડી ગઈ જબ ભી ના જાઈ જે.

(درختار، کتاب الحظر والاباحه، ج ۹، ص ۲۱۳ تا ۲۱۵)

(3) ઉન યાસિયાહ ધાગે કી ચોટી ઈસ્લામી બહનોં કો સર મેં
લગાના જાઈજ હૈ. (درمحتر، كتاب الحظر والاباح، باب في النظر وأمس، ج ٩، ص ١٥٣)

(4) લડકિયોં કે કાન, નાક છેદના જાઈજ હૈ.

(ردا محتر، كتاب الحظر والاباح، فصل في المليس، ج ٩، ص ٥٩٨)

(5) બા'જ લોગ લડકોં કે ભી કાન છિદવાતે હેં ઓર બાલી
વગૈરા પહનાતે હેં યેહ ના જાઈજ હૈ. યા'ની કાન છિદવાના ભી ના
જાઈજ ઓર ઉસે ઝેવર પહનાના ભી ના જાઈજ.

(ردا محتر، كتاب الحظر والاباح، فصل في المليس، ج ٩، ص ٥٩٨ ملحوظاً)

(6) ઓરતોં કે હાથ પાઉં મેં મેંહદી લગાના જાઈજ હૈ. છોટે
બચ્ચોં કે હાથ પાઉં મેં મેંહદી લગાના ના જાઈજ હૈ, બચ્ચિયોં કો
મેંહદી લગાને મેં હરજ નહીં.

(ردا محتر، كتاب الحظر والاباح، فصل في المليس، ج ٩، ص ٥٩٩)

હજરતે સાયિદુના અબૂ હુરૈરા સે મરવી હે કે
મદીને કે તાજદાર, સરકારે અબદ કરાર, શફીએ રોજે શુમાર
કિયા ગયા જિસ ને અપને હાથ ઓર પાઉં મેંહદી સે રંગે હુએ થે.
ઈશાં ફરમાયા : ઈસ કા ક્યા હાલ હૈ ? (યા'ની ઈસ ને ક્યૂં મેંહદી
લગાઈ હૈ ?) લોગોં ને અર્જ કી, યેહ ઓરતોં કી નકલ કરતા હૈ.
હમારે મીઠે મ-દની આકા સ્વામી તુલુનુલી ઉલ્લેખ કર દો. " લિહાજા ઉસ કો શહૂર બદર કર દિયા
ગયા, મદીનએ મુનવ્વરણ સે નિકાલ કર "નકીઅ" કો ભેજ દિયા
ગયા. (سنن أبي داؤد، كتاب الأدب، باب في الحكم في الشذوذ، المديث ٣٩٢٨، ج ٢، ص ٣٧٨)

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? મુખન્નસ ને ઔરતોં કી નકલ કી યા'ની હાથ પાઉ મેં મેંહદી લગાઈ તો હમારે મક્કી મ-દની સરકાર ચલી લેલી ઉસ સે કિસ કદર નારાજ હુએ કે ઉસે શહૂર બદર કર દિયા. ઈસ મુખારક હદીસ સે હમારે વોહ ભાઈ દર્સ હાસિલ કરેં જો શાદી યા ઈદેન વગેરા કે મવાકેઅ પર અપને હાથોં યા ઉંઘિયોં પર મેંહદી લગા લિયા કરતે હોય. ઔર હાં ! જિસ તરફ મર્દીં કો ઔરતોં કી નકલ જાઈજ નહીં ઉસી તરફ ઔરતેં ભી મર્દીં કી નકલ નહીં કર સકતીં. જેસાકે હજરતે સાધ્યિદુના ઈજને અખ્બાસ રચી લેલું સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે મદીના, રાહતે કલબો સીના, ને ચલી લેલી ઉસી લા'નત ફરમાઈ જનાના મર્દીં પર જો ઔરતોં કી સૂરત બનાએ ઔર મર્દની ઔરતોં પર જો મર્દીં કી સૂરત બનાએ.

(المسند لابن حمبل، من در عبد الله بن عباس، المحدث، ج ٢٢١٣، ص ٥٣)

(7) જાનદાર કી તસાવીર વાલે લિબાસ હરગિજ ન પહેના કરેં ન હી જાનવરોં યા ઈન્સાનોં કી તસાવીર વાલે સ્ટીકર્ડ અપને કપડોં પર લગાએં, ન હી ઘરોં મેં આવેજાં કરેં.

(8) અપને બચ્ચોં કો ઐસે “બાબા સૂટ” ન પહેનાએં જિન પર જાનવરોં ઔર ઈન્સાનોં કી ફોટો બને હુએ હોતે હોય.

(9) ખવાતીન અપને શોહર કે લિયે જાઈજ અશ્યા કે જરીએ, મગર ઘર કી ચાર દીવારી મેં જીનત કરેં લેકિન મેકઅપ કર કે ઔર બન સંવર કે ઘર સે બાહર ન નિકલા કરેં, કે હમારે ઘારે આકા છુપાને કી ચીજ) હે જબ કોઈ ઔરત બાહર નિકલતી હૈ તો શૈતાન ઈસ કો

ગાંંક ગાંંક કર દેખતા હૈ.” (جامع الترمذى، كتاب الرضاع، باب (١٨)، الحديث: ٢٧٦، ج: ٢، ص: ٢٩٢)

(10) નંગે સર ફિરના સુન્તા નહીં હૈ. લિંગાજા ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ચાહિયે કે અપને સર પર ઈમામા શરીફ કા તાજ સજાએ રખેં, કે યેહ હમારે ઘારે આકા કું ચَلَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهٌ وَسَلَّمَ નિહાયત હી મીઠી સુન્તા હૈ.

(માઝૂર અજ બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 55)

મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ઔર બહનો ! બસ જીનત વોહી કીજિયે જિસ કી શરીઅતે મુતહ્ખહરા ને ઈજાગત મર્હમત ફરમાએ ઔર હરગિઝ હરગિઝ ફિરંગી ફેશન ન અપનાઈયે જિસ સે અલ્લાહ કા કદ્દરો ગંગબ જોશ પર આએ.

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ હુમેં ફિરંગી ફેશન કી આફિત સે છુડા કર અપને ઘારે હળીબ કું ચَلَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهٌ وَسَلَّمَ સુન્તોં કા દીવાના બના હૈ. અમિન بِجَاهِ اللَّهِ الْأَكْبَرِ أَمِينٌ مَّا تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ .

તીન ફરામીને મુસ્તફા

(1)..... અલ્લાહ તથાલા જિસ કે સાથ ભલાઈ કા ઈરાદા ફરમાતા હૈ, (ઉસ કો દીન કી સમજ અતા ફરમાતા હૈ.)

(صحيح البخاري، الحديث: ٧١، ج: ٢، ص: ٨)

(2)..... “જો શખ્સ ત-લબે ઈલ્મ મેં રહતા હૈ, અલ્લાહ તથાલા (ઉસ કે રિઝ્ક કા જામિન હૈ.)” (تاریخ بغداد، رقم: ١٥٣٥، ج: ٣، ص: ٣٩٧)

(3)..... “આલિમ કા ગુનાહ એક ગુનાહ હૈ ઔર જાહિલ કે લિયે હો ગુનાહ, આલિમ પર વબાલ સિફ્ર ગુનાહ કરને કા ઔર જાહિલ પર એક અઝાબ ગુનાહ કા ઔર દૂસરા (ઇલ્મે દીન) ન સીખને કા.”

(الفرووس ببيان الخطاب، الحديث: ٣٦٥، ج: ٢، ص: ٢٤٨)

و (الجامع الصغير لمسيوطي، الحديث: ٤٣٥، ج: ٣٦، ص: ٢٦٤)

ખુશ્બૂ લગાના સુન્તા હૈ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

હમારે મીઠે મીઠે સરકાર, મદીને કે તાજદાર, દો આલમ
કે મુખ્તાર, શફીએ રોજે શુમાર કો ખુશ્બૂ
બેહદ પસન્દ હૈ. લિહાજા આપ હર વકત
મુઅતાર મુઅતાર રહતે. આપ ચલી લાલ ઉલ્લાસ કા બહુત
ઇસ્તિ'માલ ફરમાયા કરતે થે તાકે ગુલામ ભી અદાએ સુન્તા કી
નિયત સે ખુશ્બૂ લગાયા કરેં વરના ઈસ બાત મેં કિસ કો શક વ
શુભા હો સકતા હૈ કે આપ ચલી લાલ ઉલ્લાસ કા વુજૂદે મરગીદ
તો કુદરતી તૌર પર ખુદ હી મહકતા રહતા ઓર તાજદારે મદીના
સબ સે બેહતરીન ખુશ્બૂ હૈ.

મુશ્કો અમ્બર કયા કરું એ દોસ્ત ખુશ્બૂ કે લિયે

મુજ કો સુલાને મદીના કા પસીના ચાહિયે

હજરતે સાધ્યિહુના જાબિર બિન સમુરહ રાખે ફરમાતે
હું કે એક બાર મીઠે મીઠે સરકાર ચલી લાલ ઉલ્લાસ ને અપના
દસ્તે પુર અન્વાર મેરે ચેહરે પર ફેરા મેં ને (ઉસે ઠન્ડા ઓર ઐસી
ખુશ્બૂદાર હવા કી તરફ પાયા જો કિસી ઈત્ર ફરોશ કે ઈત્રદાન સે
નિકલતી હૈ). (وسائل الوصول الى شاكل الرسول صلى الله تعالى عليه وآلہ وسلم، انفصل الرابع في صناعة عرق... الخ، ص ٨٥)

ઉત્તા કિસ્મ કી ખુશ્બૂ લગાના સુન્તા હૈ :

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! “શમાઈલે રસૂલ

મુકરૂમા મદિનતુલ
મુનવ્વરેહ

ઓર મહકાને વાલે મુસ્તફા કો ઉમદા ઓર બેહતરીન કિસ્મ કી ખુશ્ભૂ બહુત પસન્દ થી ઓર નાખુશ ગવાર બુધાની બદબુ આપ ના પસન્દ ફરમાતે. આપ ચલી લી હુમેશા ઉમદા ખુશ્ભૂ ઈસ્તિ'માલ કરતે ઓર હસી કી દૂસરે લોગોં કો ભી તલ્કીન ફરમાતે. હજરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક રચી લી એ હુમારે મુઅત્તર મુઅત્તર હુગ્લે અન્નવર કુ ચલી લી એ પાસ એક ખાસ કિસ્મ કી ખુશ્ભૂ થી જિસે આપ ઈસ્તિ'માલ ફરમાતે.”
(الرجوع السابق، الفصل الثامن في صفة طيبة صلى الله عليه وآله وسلم، ج ٨٧، ص)

સર મેં ખુશ્ભૂ લગાના સુન્નત હૈ :

ચલી લી મદીના, રાહતે કલ્યાણ સીના, સરકારે મદીના, રાહતે કરીમા થી કે આપ “મુશ્ક” સરે આદતે કરીમા થી કે આપ “ચલી લી એ પાસ એક ખાસ કિસ્મ કી ખુશ્ભૂ થી જિસે આપ ઈસ્તિ'માલ ફરમાતે.”
(الرجوع السابق)

હજરતે સચ્ચિ-દતુના આઈશા સિદ્ધીકા સે રચી લી એ હુમારે રિસાલત કો નિહાયત ઉમદા સે ઉમદા ખુશ્ભૂ લગાતી થી યહાં તક કે ઉસ કી ચમક હુગ્લે તાજદારે મદીના ખુશ્ભૂ લગાતી થી યહાં તક કે સરે મુખારક ઓર દાઢી શરીફ મેં પાતી.
(صحیح البخاري، كتاب الملابس، باب الطيب في الرأس واللحية، الحديث رقم ٥٩٢٣، ج ٢، ص ٨١)

એયર ફેશનર :

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! માલૂમ હુવા કે સર ઓર દાઢી કે બાલો મેં ખુશ્ભૂ લગાના સુન્નત હૈ. મગર યેહ ખયાલ રખો

કે સર ઓર દાઢી મેં સિર્ફ દેસી ખુશભૂ ઈસ્ટિ'માલ કરેં. બદ કિસ્મતી સે આજકલ દેસી ખુશભૂજત કા મિલના બેહદ દુશ્વાર હો ગયા હૈ. અબ ઉમ્મુમન ઈત્તિયાત કેમીકલ્ઝ સે બનાએ જાતે હેં. ઈન કા લિબાસ મેં ઈસ્ટિ'માલ કરના જાઈજ તો હૈ મગર સર ઓર દાઢી મેં લગાના નુક્સાન દેહ હૈ આજકલ “એયર ફેશનર” કા ઈસ્ટિ'માલ આમ હોતા જા રહા હૈ ઈન કા છિડકાવ ખાસ તૌર પર ઉન કમરોં મેં કિયા જાતા હૈ જો બન્ધ રહેતે હોય ઈસ સે વક્તી તૌર પર કમરે મેં ખુશભૂ તો હો જાતી હૈ મગર ઈસ કે કીમિયાવી માદે ફ્રા મેં ફેલ જાતે હોય જો સાંસ કે સાથ ફેફડોં મેં દાખિલ હો કર સિલ્હેંટ કો નુક્સાન પહોંચાતે હોય. એક તિથી તહકીક કે મુતાબિક “એયર ફેશનર” કે ઈસ્ટિ'માલ સે ચમડી કા કેન્સર હો જાતા હૈ. ચન્દ લમ્ફોં કી ખુશભૂ કે હુસૂલ કી ખાતિર ઈતના બડા ખતરા મોલ લેના અકલ મન્દી નહીં. લિફાજા “એયર ફેશનર” કે ઈસ્ટિ'માલ સે ઈજાતિનાબ કરના ચાહિયે.

ખુશભૂ કા તોહફા:

“શમાઈલે તિરમિઝી” મેં હે કે હજરતે સચ્ચિદ્ધના અનસ બિન માલિક ખુશભૂ કા તોહફા રદ નહીં ફરમાતે થે આપ ફરમાતે હોય કે નબિયોં કે સરદાર, હમારે મુઅત્તર મુઅત્તર સરકાર ચલી લીધી ઉદ્દેશ્યોની પેશા કી જાતી તો આપ ચલી લીધી ઉદ્દેશ્યોની પેશા કરી રહી હોય એવી જ કે હજરતે બિન ઉમર રદ ન ફરમાતે.

(جامع الترمذى، الشماك، باب ما جاء في تعطر رسول الله صلى الله عليه وسلم، الحديث رقم ١٦٥، ج ٥، ص ٥٣)

“શમાઈલે તિરમિઝી” મેં હજરતે અભુલ્લાહ બિન ઉમર

મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુશભૂ, તક્કા ઔર દૂધ (ઔર ઈન મેં તમામ કમ કીમત કી ચીજેં શામિલ હોય) કા હંદિયા કબૂલ કરને કી છિકમત મુહદિસીને કિરામ રَحْمَةُ اللَّهِ યેહ બયાન કરતે હોય કે ઉમ્મન યેહ ચીજેં ઈતની કીમતી નહીં હોતીં ઔર જાહિર હૈ જો સસ્તી ચીજ હોતી હૈ વોહ દેને વાલે કે લિયે જિયાદા બોડ સાબિત નહીં હોતી ઔર કબૂલ ન કરને પર દેને વાલે કા દિલ ટૂટને કા અન્દેશા ભી રહતા હૈ. ઔર ચુંકે હમારે મદીને વાલે આકા ચસ્લી اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ કિસી કા દિલ તોડના પસન્દ નહીં કરતે થે. ઈસ લિયે આપ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ ખુશભૂ કા તોહફા રદ નહીં ફરમાતે. ચુનાન્યે હમેં ભી ચાહિયે કે અગર હમેં કોઈ ખુશભૂ યા સસ્તી ચીજ તોહફતન પેશ કરે તો ઉસે સુન્નત સમજ કર કબૂલ કર લેના ચાહિયે. અગર કોઈ કીમતી ચીજ પેશ કરે તો ઉસે ભી કબૂલ કરને મેં કોઈ હરજ નહીં મગર ગૌર કર લેના મુનાસિબ મા'લુમ હોતા હૈ કે કહીં મુરવ્વત વગેરા મેં તો નહીં દે રહા, કે યેહ દેના બા'દ મેં ખૂદ ઉસી પર બાર પડ જાએ.

ਕੌਨ ਕੇਸੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਈਸ਼ਟਿ'ਮਾਲ ਕਰੇ ?

ਇਸਰੇ ਸਥਿਅਨਾ ਅਭੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

કે : મદાના ખુશ્ભૂ વોહ હૈ કે ઉસ કી ખુશ્ભૂ તો જાહિર હો મગર રંગ જાહિર ન હો ઓર જનાના ખુશ્ભૂ વોહ હૈ કે ઉસ કા રંગ તો જાહિર હો મગર ખુશ્ભૂ જાહિર ન હો.

(جامع الترمذى، كتاب الادب، باب ما جاء في طيب الرجال والنساء، المحدث، ٢٩١، ج. ٢، ح. ٣١)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મર્દો કો અપને લિબાસ પર ઐસી ખુશ્ભૂ ઈસ્ટિ'માલ કરની ચાહિયે જિસ કી ખુશ્ભૂ ફેલે મગર રંગ કે ધબ્ધે વગેરા નગર ન આએ, જેસાકે ગુલાબ, કેવડા, સન્દલ ઓર ઈસી કિસ્મ કે બે રંગ ઈત્રિયાત. ઔરતોં કે લિયે મહક કી મુમા-ન-અત ઈસ સૂરત મેં હૈ જબ કે વોહ ખુશ્ભૂ અજનબી મર્દોં તક પહોંચે, અગર વોહ ઘર મેં ઈત્ર લગાએ જિસ કી ખુશ્ભૂ ખાવન્દ યા ઓલાદ, માં બાપ તક હી પહોંચે હો તો હરજ નહીં.

(માખૂજ અઝ મિરાતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 113)

મા'લૂમ હુવા કે ઈસ્લામી બહનોં કો કોઈ ઐસી ખુશ્ભૂ નહીં લગાની ચાહિયે જિસ કી ખુશ્ભૂ ઉડ કર ગેર મર્દોં તક પહોંચ જાએ. ઈસ્લામી બહને હદીસે જૈલ સે ઈબ્રત હાસિલ કરેં. ચુનાન્યે :

હજરતે سાચ્છિદુના અબૂ મૂસા અશઅરી સે :
રિવાયત હૈ કે નબિયે કરીમ ﷺ ને ઈશાદ ફરમાયા :
“ઔરત જબ ખુશ્ભૂ લગા કર કિસી મજલિસ કે પાસ સે ગુજરતી હૈ તો
વોહ ઐસી ઔર ઐસી હૈ યા’ની જાનિયા હૈ.”

(جامع الترمذى، كتاب الادب، باب ما جاء في طيب المرأة معتبرة، المحدث، ٢٩٥، ج. ٢، ح. ٣١)

ખુશ્ભૂ કી ધૂની લેના :

હજરતે સાચ્છિદુના નાફેઅ રચીલી તુલી હૈ કે

અખુત્તાહ બિન ઉમર રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ કભી કભી ખાલિસ ઉદ (યા'ની અગર) કી ધૂની લેતે. યા'ની ઉદ કે સાથ કિસી દૂસરી ચીજ કી આમૈજિશ નહીં કરતે ઓર કભી ઉદ કે સાથ કાફૂર મિલા કર ધૂની લેતે ઓર ફરમાયા કે મીઠે મીઠે મ-દની આકા ચَلِّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ ભી ઈસી તરહ ધૂની લિયા કરતે થે.

(صح્વા, કાબ લાઘ્વાન લાદ વિન્ન, બાસ્તુલ લસ્ક વાન...), الحدیث ١٢٣٧، ١٢٥٩)

એ હમારે પ્યારે અહ્લાહ ! હમેં હમારે પ્યારે સરકાર, મહકે મહકે મદીને કે મીઠે મીઠે ગમ ખ્વાર, દો આલમ કે તાજદાર ચલી લાલું કે સદકે મેં મદીનાએ મુનવ્વરહ કી મુઅતાર મુઅતાર ફગાઓ ઓર મુઅમ્બર મુઅમ્બર હવાઓ મેં સાંસ લેને કી સઆંત નસીબ ફરમા ઓર ફિર ઈન્હીં મુઅતાર મુઅતાર ફગાઓ મેં મુઅતાર મુઅતાર હુઝૂરે અન્વર ચલ્યો મેં આફિયત કે સાથ ઈમાન પર મૌત નસીબ ફરમા ઓર જન્નતુલ બકીઅ કી મહકી મહકી સર જમીન મેં મદફન નસીબ ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ اللَّهِ الْأَكْمَينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ

ટૂટ જાએ દમ મદીને મેં મેરા યા રબ બકીઅ

કાશ ! હો જાએ મુયસ્સર સખ ગુમ્બદ દેખ કર

(વસાઈલે બાણિશ (મુરમ્મમ), સ. 229)

ખુશભૂ લગાને કી 47 નિયતે

(અજ શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્તાં, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી **મદીલ્હે ઉલ્લામી**)

ફરમાને મુસ્તફા : **ચલી લાલી તુલી ઉલ્લામી વિલી વિલી** (મુસલ્માન કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ.

(المعجم الڪبير للطبراني حديث ٥٩٤٢ ج ٦ ص ١٨٥)

(1) સુન્તાં મુસ્તફા હૈ ઈસ લિયે ખુશભૂ લગાઉંગા (2) લગાને સે કખલ બિસ્મિલ્હાહ (3) લગાતે હુએ હુરૂદ શરીફ ઓર (4) લગાને કે બા'દ આદાએ શુકે ને'મત કી નિયત સે ફરહત પહોંચાઉંગા (5) મલાઅંક ઓર (6) મુસલ્માનોં કો બા'દ આદાએ શરીફ ઓર (7) અકલ બઢેંગી તો અહકામે શર-ઈ યાદ કરને ઓર સુન્તાં સીખને પર કુવ્વત હાસિલ કરુંગા, ઈમામ શાફેઈ રહ્મતી હૈ. ફરમાતે હૈનું (ઉમા ખુશભૂ લગાને સે અકલ બઢતી હૈ).

(8) લિબાસ વગેરા સે બદબૂ દૂર કર કે મુસલ્માનોં કો ગીબત કે ગુનાંડોં સે બચાઉંગા. (ક્યુંકે બિલા ઈજાજતે શર-ઈ કિસી મુસલ્માન કે બારે મેં પીછે સે મ-સલન ઈસ તરહ સે કહના કે “ઈસ કે લિબાસ યા હાથોં યા મુંહ સે બદબૂ આ રહી થી,” ગીબત હૈ) (9) મૌકાએ કી મુના-સબત સે યેહ નિયતેં ભી કી જા સકતી હૈનું મ-સલન (10) નમાજ કે લિયે જીનત હાસિલ કરુંગા (11) માસ્જિદ (12) નમાજે તહજજુદ (13) જુમુઆ (14) પીર શરીફ (15) ૨-મજાનુલ મુબારક (16) ઈદુલ ફિત્ર (17) ઈદુલ અઝા (18) શબે મીલાદ (19) ઈટ મીલાદુનભી (20) જુલૂસે મીલાદ (21) શબે મે'રાજુનભી (22) શબે બરાઅત (23) જ્યારહંવી શરીફ

(24) યૌમે રજા (25) દર્સે કુરાન વ (26) હદીસ (27) તિલાવત
 (28) અવરાદો વજાઈફ (29) હુરુદ શરીફ (30) દીની કિતાબ કા
 મુતા-લાયા (31) તદરીસે ઈલ્મે દીન (32) તા'લીમે ઈલ્મે દીન
 (33) ફતવા નવીસી (34) દીની કુતુબ કી તસ્નીફો તાલીફ (35)
 સુન્તો ભરે ઈજતિમાઅ વ (36) ઈજતિમાઅ જિકો ના'ત (37)
 કુરાન ખાની (38) દર્સે ફેઝાને સુન્ત (39) અલાકાઈ દૌરા
 બરાએ નેકી કી દા'વત (40) સુન્તો ભરા બયાન કરતે વક્ત (41)
 આલિમ (42) માં (43) બાપ (44) મોમિને સાલેછ (45) પીર
 સાહિબ (46) મૂઢે મુખારક કી જિયારત ઔર (47) મજાર શરીફ
 કી હાજિરી કે મવાકેઅ પર ભી તા'જીમ કી નિયત સે ખુશ્બૂ
 લગાઈ જા સકતી હૈ.

જિતની અચ્છી અચ્છી નિયતેં કરેંગે ઉતના હી જિયાદા
 સવાબ મિલેગા. જબકે નિયત કા મૌકાઅ ભી હો ઓર વોહ નિયત
 શરઅન હુરુસ્ત ભી હો. જિયાદા યાદ ન ભી રહેં તો કમ અઝ કમ
 હો તીન નિયતેં કર હી લેની ચાહિએ.

ખાને કી સુન્તતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ખાના અલ્લાહ તાદાલા કી બહુત લગીજ ને'મત હૈ. અગર સુન્તતે અહમદે મુજતબા કે ચલી લાલી ઉલ્લે વિલ્લે વિલ્લે મુતાબિક ખાના ખાયા જાએ તો હમેં પેટ ભરને કે સાથ સાથ સવાબ ભી હાસિલ હોગા. ઈસ લિયે હમેં ચાહિયે કે સુન્તત કે મુતાબિક ખાના ખાને કી આદત ડાલેં. ખાના ખાને કી કુછ સુન્તતે ઓર આદાબ મુલા-હજી હોય.

(1) હર ખાને સે પહુલે અપને હાથ પહુંચ્યોં તક ધો લેં. હજરતે સચ્ચિદાનંદના અનસ બિન માલિક રચી લિખે રિવાયત કરતે હોય કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર ને ફરમાયા : “જો યેહ પસન્દ કરે કે અલ્લાહ તાદાલા (ઉસ કે ઘર મેં બ-ર-કત જિયાદા કરે તો ઉસે ચાહિયે કે જબ ખાના હાજિર કિયા જાએ તો વુગ્ઝ કરે ઔર જબ ઉઠાયા જાએ તથ ભી વુગ્ઝ કરે.”

(سنن ابن ماجة، كتاب الطعمة، باب الوضوء عند الطعام، المديث رقم ٣٢٩٠، ج ٣، ص ٩)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નરીમી લિખતે હોય : ઈસ (યા'ની ખાને કે વુગ્ઝ) કે મા'ના હોય વ મુંહ કી સફાઈ કરના, કે હાથ ધોના કુલ્લી કર લેના.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 32)

(2) જબ ભી ખાના ખાએં તો ઉલ્ટા પાંચ બિધા હોય ઓર સીધા ખડા રખેં યા સુરીન પર બેઠ જાએં ઔર દોનોં ધુટને ખરે રખેં.

(બહારે શરીઅત, હિસ્સા : 16, સ. 19)

(3) ખાને સે પહલે જૂતે ઉતાર લેં. હજરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક સે રચ્છિ الل્હ તુલી ઉન્ને સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, ફેઝ ગન્ધિના, રાહતે કલબો સીના, ને ચલી લે ચલી ઉલ્લેખ કરી એવાં હતા : “ખાના ખાને બેઠો તો જૂતે ઉતાર લો, હસ મેં તુમ્હારે લિયે રાહત હૈ.”

(مુક્કો મચાંબ, કાબ અટ્ટુર, અંગલ થાથ, મદીના, ૩૨૨૦, ૪, ૨, ૫૫૮)

(4) ખાને સે પહલે પઢ લેં. હજરતે સચ્ચિદુના હુગેફા હુગેફા સે રચ્છિ લે કે હુગ્યુરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાએ અફ્લાક ને ચલી લે ચલી ઉલ્લેખ કરી એવાં હતા : “જિસ ખાને પર બિસ્મિલ્લાહ ન પઢી જાએ ઉસ ખાને કો શૈતાન અપને લિયે હલાલ સમજતા હૈ.”

(સુખ મુલ્લે, કાબ અશ્રી, બાબ આદાબ અટ્ટુર, મદીના, ૨૦૧૮, ૪, ૧૧૧)

(5) અગર ખાને કે શુરૂઆ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએ તો યાદ આને પર બિસ્મિલ્લાહ પઢ લેં. હજરતે સચ્ચિ-દટુના આઈશા સિદ્દીકા સે રચ્છિ લે કે નૂર કે પૈકર, તમામ નાબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર તો ઉસે ચાહિયે કે પહલે બિસ્મિલ્લાહ પઢે. અગર શુરૂઆ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના ભૂલ જાએ તો યેહ કહે “بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ”.

(સુખ મુલ્લે, કાબ અશ્રી, બાબ અસ્મિયે અટ્ટુર, મદીના, ૩૨૭, ૪, ૩૮)

(6) ખાને સે પહલે યેહ દુઅા પઢ લી જાએ તો અગર ખાને મેં ઝડૂર ભી હોગા તો અસર નહીં કરેગા,

”بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ يَا حَسِّيْلَ يَا قَيْوُمْ“

યાની અલ્લાહ કે નામ સે શુરૂઆ કરતા હું જિસ કે નામ કી બ-ર-કત સે

જમીન વ આસ્માન કી કોઈ ચીજ નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી. એ હમેશા સે જિન્દા વ કાઈમ રહેને વાલે. ” (فِرَوْسُ الْأَخْبَارِ بِمَا ثُرَّ الرَّحْلَابِ، الحِيَثُ ١٩٥٥، ج ٢٢، ص ١)

(7) સીધે હાથ સે ખાએ. હુગ્ગુરે પાક, સાહિબે લૌલાક, સયાહે અફલાક કા ચَلَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ ફરમાને અ-જમત નિશાન હૈ : “જબ તુમ મેં સે કોઈ ખાના ખાએ તો સીધે હાથ સે ખાએ ઓર જબ પિયે તો સીધે હાથ સે પિયે, કે શૈતાન ઉલ્ટે હાથ સે ખાતા પીતા હૈ.”

(صَحْિ مُسْلِمُ، كِتَابُ الْأَشْرَقِ، بَابُ آدَابِ الطَّعَامِ وَالشَّرَبِ، الحِيَثُ ٢٠٣٠، ص ٧)

(8) અપને સામને સે ખાએ. હજરતે સચ્ચિદુના અનસ બિન માલિક, કાબ રચિ રચિ, બાબ આદાબ આશર, અનસ બિન માલિક કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર કે ખાએ જો ઉસ કે સામને હો.

(صَحْિ بُخَارِيِّ، كِتَابُ الْأَطْعَمَةِ، بَابُ الْأَكْلِ الْمَالِيِّ، الحِيَثُ ٥٣٧٧، ج ٣، ص ٥١)

હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ સ-લમહ રચિ રચિ હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ સ-લમહ કે એક રોજ ખાના ખાતે હુએ મેરા હાથ પિયાલે મેં ઈધર ઉધર છ-ર-કત કર રહા થા (યા'ની કભી એક તરફ સે લુકમા ઉઠાયા કભી દૂસરી તરફ સે ઓર કભી તીસરી તરફ સે લુકમા ઉઠાયા) જબ અલ્લાહ મુઝે ઈસ તરફ કરતે હુએ દેખા તો ફરમાયા : “એ લડકે ! બિસ્મિલ્હાર પછ કર દાએ હાથ સે ખાયા કર ઓર અપને સામને સે ખાયા કર.” ચુનાન્યે ઈસ કે બા'દ સે મેરે ખાને કા તરીકા યેહી હો ગયા.

(صَحْિ بُخَارِيِّ، بَابُ التَّسْرِيَةِ عَلَى الطَّعَامِ، ج ٣، الحِيَثُ ٥٣٧٩)

(9) ખાને મેં કિસી કિસ્મ કા એબ ન લગાએ મ-સલન યેહ ન

કહેં, કે મજેદાર નહીં, કચ્ચા રહ ગયા હૈ, ફીકા રહ ગયા હૈ કયૂંકે ખાને મેં એબ નિકાલના મકરૂહ વ જિલાફ સુન્ત હૈ બલે જ ચાહે તો ખાંએ વરના હાથ રોક લેં. હજરતે અબૂ હુરૈરા ને رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને કભી કિસી ખાને કો એબ નહીં લગાયા (યા'ની બુરા નહીં કહા) અગર ખાહિશ હોતી તો ખા લેતે ઓર ખાહિશ ન હોતી તો છોડ દેતે.

(شાખારી, બાબ માગબ અન્ની طعاماً، ખાનિથ ٥٠٩)

ઈમામે અહલે સુન્ત મુજફિદે દીનો મિલત શાહ મૌલાના

અહમદ રજા ખાન ઉલ્લિખતે હૈનું : “ખાને મેં એબ નિકાલના અપને ઘર પર ભી ન ચાહિયે, મકરૂહ વ જિલાફ સુન્ત હૈ. (સરકારે દો આલમ કી) આદતે કરીમા યેહ થી કે પસન્દ આયા તો તનાવુલ ફરમાયા વરના નહીં ઓર પરાએ ઘર એબ નિકાલના તો (ઈસ મેં) મુસલ્માનોં કી દિલ શિકની હૈ ઓર કમાલે હિર્સ વ બે મુરવ્વતી પર દલીલ હૈ. “ધી કમ હૈ યા મજે કા નહીં” યેહ એબ નિકાલના હૈ ઓર અગર કોઈ શૈ ઉસે મુજિર (નુક્સાન દેતી) હૈ, ઉસે ન ખાને કે ઉજૂર કે લિયે ઈસ કા ઈજહાર કિયા ન (કે) બતૌરે તા'ન વ એબ મ-સલન ઈસ મેં મિર્ય ઝાઈદ હૈ મેં ઈતની મિર્ય કા આદી નહીં તો યેહ એબ નિકાલના નહીં ઓર ઈતના ભી (ઉસ વકત હૈ કે જબ) બે તકલ્લુફી ખાસ કો જગહ હો ઓર ઈસ કે સબબ દા'વત કુનન્દા (યા'ની મેળબાન) કો

ઓર તકલીફ ન કરની પડે મ-સલન દો કિસ્મ કા સાલન હૈ, એક મેં મિર્ય ઝાઈદ હૈ ઓર યેહ આદી નહીં તો ઉસે ન ખાએ ઓર વજહ પૂછી જાએ બતા દે. ઓર અગર એક હી કિસ્મ કા ખાના હૈ, અબ અગર (યેહ) નહીં ખાતા તો દા'વત કુનન્દા (યા'ની મેજબાન) કો ઉસ કે લિયે કુછ ઓર મંગવાના પડેગા, ઉસે નદામત હોળી ઓર તંગદસ્ત હૈ તો તકલીફ હોળી ઐસી હાલત મેં મુરવ્યત યેહ હૈ કે સબ્ર કરે ઓર ખાએ ઓર અપની અજિયત ઝાહિર ન કરે.
 ”وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَم“
 (ફિતાવા ૨-જવિય્હ, જિ. 21, સ. 652)

ખાને કી 40 નિયતે

(અજ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાફિરી ૨-જવી જિયાઈ (مَدْظُلُّهُ الْعَالِي)

ફરમાને મુસ્તાફા : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالٰهُ وَسَلَّمَ : મુસ્તાફાન કી નિયત (ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ).
 (સુખ. આલી લોત્રાની, ખિલાફત, ૧૯૯૨, ૨૭, ૧૮૫)

﴿૧,૨﴾ ખાને સે કબ્લ ઓર બા'દ કા વુગ્ઝ કરુંગા (યા'ની હાથ મુંહ કા અગલા હિસ્સા ધોળિંગા ઓર કુલ્લિયાં કરુંગા) ﴿૩﴾ ઈબાદત
 ﴿૪﴾ તિલાવત ﴿૫﴾ વાલિદૈન કી બિદમત ﴿૬﴾ તહસીલે ઈલ્બે દીન
 ﴿૭﴾ સુન્નતોં કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સર્ફ
 ﴿૮﴾ અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત ﴿૯﴾ ઉમ્રે
 આખિરત ઓર ﴿૧૦﴾ હસબે ઝરૂરત કસબે હલાલ કે લિયે ભાગદૌડ
 પર કુવ્યત હાસિલ કરુંગા (યેહ નિયતે ઉસી સૂરત મેં મુજીદ હોળી
 જબકે ભૂક સે કમ ખાએ, ખૂબ ડટ કર ખાને સે ઉલ્ટા ઈબાદત મેં સુસ્તી પૈદા

હोતી, ગુનાહોં કી તરફ રજાહાન બઢતા ઓર પેટ કી ખરાબિયાં જનમ લેતી હોય) ॥11॥ જમીન પર ॥12॥ દસ્તર ખ્વાન બિધાને કી સુન્તત અદા કર કે ॥13॥ સુન્તત કે મુતાબિક બૈઠ કર ॥14॥ ખાને સે કબ્જ બિસ્મિલ્હાહ ઓર ॥15॥ દીગર દુઃખાંએ પઢ કર ॥16॥ તીન ઉંગલિયોં સે ॥17॥ છોટે છોટે નિવાલે બના કર ॥18॥ અચ્છી તરફ ચબા કર ખાઉંગા ॥19॥ હર દો એક લુકમે પર હાડ્યા પદ્ધંગા ॥20॥ જો દાના વગૈરા ગિર ગયા ઉઠા કર ખા લુંગા ॥21॥ રોટી કા હર નિવાલા સાલન કે બરતન કે ઊપર કર કે તોડુંગા તાકે રોટી કે ઝર્ણત બરતન હી મેં ગિરે ॥22॥ હડી ઓર ગર્મ મસા-લાઠા અચ્છી તરફ સાફ કરને ઓર ચાટને કે બા'દ ફેંકુંગા ॥23॥ ભૂક સે કમ ખાઉંગા ॥24॥ આખિર મેં સુન્તત કી અદાએગી કી નિયત સે બરતન ઓર ॥25॥ તીન બાર ઉંગલિયાં ચાટુંગા ॥26॥ ખાને કે બરતન ધો કર પી કર એક ગુલામ આઝાદ કરનો કે સવાબ કા હક્કાર બનુંગા। (૮૩:૨૭) ॥27॥ જબ તક દસ્તર ખ્વાન ન ઉઠા લિયા જાએ ઉસ વકત તક બિલા ઝરૂત નહીં ઉંદુંગા ॥28॥ ખાને કે બા'દ મસ્નૂન દુઃખાંએ પદ્ધંગા ॥29॥ ખિલાલ કરુંગા.

મિલ કર ખાને કી મજીદ નિયતે

॥30॥ દસ્તર ખ્વાન પર અગર કોઈ આલિમ યા બુરુજ મૌજૂદ હુએ તો ઉન સે પહલે ખાના શુરુઅ નહીં કરુંગા ॥31॥ મુસ્લિમાનોં કે કુર્બ કી બ-ર-કતેં હાસિલ કરુંગા ॥32॥ ઉન કો બોટી, કદૂ શરીરું, ખુરચન ઓર પાની વગૈરા પેશ કર કે ઉન કા દિલ ખુશ કરુંગા ॥33॥ ઉન કે સામને મુસ્કુરા કર સ-દકે કા સવાબ કમાઉંગા ॥34॥ ખાને કી

નિયતે ઓર 《35》 સુન્તં બતાઉંગા 《36》 મૌકાએ મિલા તો ખાને
સે કળ ઓર 《37》 બા'દ કી દુઆઓ પઢાઉંગા 《38》 ગિરા કા
ઉમા હિસ્સા મ-સલન બોટી વગેરા હિર્સ સે બચતે હુએ દૂસરોં કી
ખાતિર ઈસાર કરુંગા 《39》 ઉન કો જિલાલ કા તોહફા પેશ કરુંગા ।
《40》 ખાને કે હર એક દો લુકમે પર હો સકા તો ઈસ નિયત કે
સાથ બુલન્દ આવાજ સે દંડિન્દી કરુંગા કે દૂસરોં કો ભી યાદ આ
જાએ.

અલ્લાહ તાલા હમેં સુન્તં કે મુતાબિક ખાના ખાને કી
તૌફીક અતા ફરમાએ.

أَمِينٌ بِجَاهِ الْيَٰٰمِينِ مَوْلَى اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

પાની પીને કી સુન્તે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

પાની બેઠ કર, ઉજાલે મેં દેખ કર, સીધે હાથ સે બિસ્મિલ્હાઅ
પઢ કર ઈસ તરહ પિયેં કે હર મર્તબા ગિલાસ કો મુંહ સે હટા
કર સાંસ લેં, પહોલી ઔર દૂસરી બાર એક એક ઘૂંટ પિયેં ઔર
તીસરી સાંસ મેં જિતના ચાહેં પિયેં. હજરતે સાચ્છિદુના ઈઞ્જો
અભ્યાસ સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ
નાબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર
પઢા કરો અને દો યા તીન બાર પિયા કરો ઔર જબ પીને લગો તો
બિસ્મિલ્હાઅ પડા કરો ઔર જબ પી ચુકો તો હજા કરો.”

(શુન તરની, કાબ લાશરી, બાબ માજાફી لિન્ફસ ની લાના, ખાદીથ ૧૮૯૨, ૩, ૨૫૨)

હજરતે સાચ્છિદુના અનસ સે રિવાયત હૈ
કે સરકારે મદીના, ફેઝ ગાન્જના, રાહતે કલ્બો સીના
મીઠે મીઠે પીને મેં તીન બાર સાંસ લેતે થે ઔર ફરમાતે
થે : “ઈસ તરહ પીને મેં જિયાદા સૈરાબી હોતી હૈ ઔર સિદ્ધુદ્ધત કે લિયે
મુફીદ વ ખુશ ગવાર હૈ.”

(શુન તરની, કાબ લાશરી, બાબ કરાહ લિન્ફસ ની લાના... ૧, ખાદીથ ૨૦૮, ૩, ૨૫૨)

હજરતે સાચ્છિદુના ઈઞ્જો અભ્યાસ સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ પ્યારે મહિબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ
બરતાન મેં સાંસ લેને ઔર ફૂંકને સે મન્ના
ફરમાયા હૈ.

(શુન આબુ કુઓ, કાબ લાશરી, ખાદીથ ૩૨૮, ૩, ૨૫૨)

હજરતે સચ્છિદુના અનસ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, ફેઝ ગંગાના, રાહતે કલબો સીના, ચલી લાલી ઉલ્લભ ઉલ્લભ એ પાની પીને સે મન્ના ફરમાયા હૈ.

(صَحْيَ سَلَمُ، كَتَبَ الْأَشْرِقَةَ، بَابُ كَرَادَةِ الشَّرْبِ قَاتِمَاءُ الْمَدِينَةِ ٢٠٢٣ م ١١٩)

પાની પીને કી “15” નિયતે

(અઝ : શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્ત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી)

«1» ઈબાદત «2» તિલાવત «3» વાલિદૈન કી ખિદમત «4» તહસીલે ઈલ્મે દીન «5» સુન્તો કી તરબિયત કી ખાતિર મ-દની કાફિલે મેં સફર «6» અલાકાઈ દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિકૃત «7» ઉમ્રે આખિરત ઔર «8» હસ્બે ઝડુરત કસ્બે હલાલ કે લિયે ભાગદૌડ પર કુવ્વત હાસિલ કરુંગા. યેહ નિયતે ઉસી વક્ત મુફ્ફિદ હોંગી જબ કે ઝીજર યા બજ્જ કા ખૂબ ઠન્ડા પાની ન હો, કે ઐસા પાની મજીદ બીમારિયાં પૈદા કરતા હૈ. «9» બૈઠ કર «10» બિસ્મિલ્હાઅ પઠ કર «11» ઉજાલે મેં દેખ કર «12» ચૂસ કર «13» તીન સાંસ મેં પિયુંગા «14» પી ચુકને કે બા'દ اللَّهُ أَكْહَمَ لِلَّهِ كરુંગા. «15» બચા હુવા પાની નહીં ફેંકુંગા.

ચાય પિને કી “6” નિયતે

(અઝ : શૈખે તરીકત અમીરે અહલે સુન્ત બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હજરત અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદિરી ૨-જવી)

«1» બિસ્મિલ્હાઅ પઠ કર પિયુંગા «2» સુસ્તી ઊડ કર ઈબાદત «3» તિલાવત «4» દીની કિતાબત ઔર «5» ઈસ્લામી મુતા-લાસ પર કુવ્વત હાસિલ કરુંગા «6» પીને કે બા'દ اللَّهُ أَكْહَمَ لِلَّهِ કરુંગા.

ચલને કી સુન્નતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

મ-દની સરકાર ચલને કી હયાતે તથિબા, જિન્દગી કે હર શોબે મેં હમારી રહનુમાઈ કરતી હૈ. મુસલ્માન કી ચાલ ભી ઈજિયાજી હોની ચાહિયે. ગિરેબાન ખોલ કર, ગલે મેં ઝાંખુર સજાએ, સીના તાન કર, કદમ પછાડતે હુએ ચલના, અહુમકોં ઔર મગરૂરોં કી ચાલ હૈ. મુસલ્માનોં કો દરમિયાના ઔર પુર વકાર તરીકે પર ચલના ચાહિયે. ચલને કી ચન્દ સુન્નતે ઓર આદાબ મુલા-હજા હોં :

(1) અગર કોઈ રૂકાવટ ન હો તો દરમિયાની રફતાર સે રાસ્તે કે કનારે કનારે ચલેં, ન ઈતના તેજ, કે લોગોં કી નિગાહેં આપ પર જમ જાએં ઔર ન ઈતના આહિસ્તા, કે આપ બીમાર મહસૂસ હોં.

(2) લફ્ઝગોં કી તરહ ગિરેબાન ખોલ કર અકડતે હુએ હરગિજ ન ચલેં, કે યેહ અહુમકોં ઔર મગરૂરોં કી ચાલ હૈ બલ્કે નીચી નજરે કિયે પુર વકાર તરીકે પર ચલેં. હજરતે સચ્ચિદાના અનસ સ્થાને અઝલાક ચલતે તો જુકે હુઝૂરે પાક, સાહિબે લૌલાક, (سنناب્ડોક્ર, કાત્બાબદી, બાબની હદ્રી રખા, અધ્યાય ૩૭, ૩૮૧૩, ૩૮૧૪)

(3) રાહ ચલને મેં પરેશાન નજરી સે બચેં ઔર સડક ઉભૂર કરતે વકત ગાડિયોં વાલી સમ્ત દેખ કર સડક ઉભૂર કરેં. અગર ગાડી આ રહી હો તો બે તહાશા ભાગ ન પડે બલ્કે રૂક જાએં, કે ઈસ મેં છિફાજિત કા જિયાદા ઈજ્કાન હૈ.

ઔ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! ગુરૂજી ! હમેં ઘારે હબીબ
 કી સુન્ત કે મુતાબિક દરમિયાના, તકજ્બુર
 સે બિલ્કુલ પાક ચાલ ચલને કી તૌફીક અતા ફરમા. ઔર હમેં
 રાસ્તે કે એક તરફ, ઈધર ઉધર જાંકે તાકે બિગેર સર ઝુકા કર
 શરીફના ચાલ ચલને કી તૌફીક મહીમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

લોગોં સે સુવાલ ન કરને કી ફરજીલત

હજરતે સાચ્છિદુના સૌબાન સે મરવી હૈ
 કે, અલ્લાહ કુરૂબ, દાનાએ ગુયુબ, મુનજ્જુહુન
 અનિલ ઉયુબ ને ફરમાયા :

(مَنْ تَكَفَّلَ لِيْ أَنْ لَا يَسْأَلَ النَّاسَ شَيْئًا، وَأَتَكَفَّلُ لَهُ بِالْجَنَّةِ)

યાની “જો શાખ મુજે ઈસ બાત કી જમાનત હે, કે લોગોં સે કોઈ ચીજ ન
 માંગો, તો મૈં ઉસે જન્ત કી જમાનત દેતા હું.” હજરતે સાચ્છિદુના સૌબાન
 અર્જ ગુજાર હુએ કે મૈં ઈસ બાત કી જમાનત દેતા હું.
 ચુનાન્યે વોહ કિસી સે કુદ્દ નહી માંગા કરતે થે.

(سنن أبي داود، كتاب الزكاة، باب كراهة المسألة، الحديث: ١٦٤٣، ص ١٣٤)

બૈઠને કી સુન્તતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

હમારા ઉઠના બૈઠના ભી સુન્તત કે મુતાબિક હોના ચાહિયે. હમારે ઘારે આકા કા ચલી લા તુલા ઉલ્લિ વિલ્લો વિલ્લો અકસર કિબ્લા શરીફ કી તરફ રૂએ અન્વર કર કે બેઠા કરતે થે. જહે નસીબ હમ ભી કભી કભી કિબ્લા રૂ હો કર બૈઠેં તો કભી મદ્દીનાએ મુનવ્વરહ કી તરફ મુંહ કર કે બૈઠેં, કે યેહ ભી બહુત બડી સાચાદત હૈ. કાશ ! મદ્દીનાએ પાક કી તરફ રૂખ કર કે બૈઠતે વકત યેહ તસવ્વુર ભી બંધ જાએ ઓર જબાને હાલ સે યેહ ઈજહાર હોને લગે :

દીદાર કે કાબિલ તો કહાં મેરી નજર હે

યેહ તરી ઈનાયત હે કે રૂખ તેરા ઈધર હે

બૈઠને કી ચન્દ સુન્તતે ઓર આદાબ મુલા-હજા હોં :

(1) સુરીન જમીન પર રખેં ઓર દોનોં ધુટનોં કો ખડા કર કે દોનોં હાથોં સે ઘેર લેં ઓર એક હાથ સે દૂસરે કો પકડ લેં, ઈસ તરહ બૈઠના સુન્તત હૈ (લેકિન ઈસ દૌરાન ધુટનોં પર કોઈ ચાદર વગેરા ઓડ લેના બેહતર હૈ.

(મિરાતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 378)

(2) ચાર ઝાન્યુ (યા'ની પાલતી માર કર) બૈઠના ભી નબિયે કરીમ ચલી લા તુલા ઉલ્લિ વિલ્લો સે સાબિત હૈ.

(3) જહાં કુછ ધૂપ ઓર કુછ છાઉં હો વહાં ન બૈઠેં. હજરતે સાચ્યદુના અબૂ હુરૈરા રષી લા તુલા ઉલ્લિ વિલ્લો સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ ગુરૂજ કે મહિબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનજુજહુન અનિલ ઉયૂબ ને ફરમાયા : “જબ તુમ મેં સે કોઈ સાએ મેં હો

ઔર ઉસ પર સે સાયા રૂખ્સત હો જાએ ઔર વોહ કુછ ધૂપ કુછ છાઉ મેં
રહ જાએ તો ઉસે ચાહિયે કે વહાં સે ઉઠ જાએ.”

(سنن الـ داود، كتاب الـ ادب، باب فـي الـ جلوس بـين الـ ظل وـ الشـمس، الحـديث ٣٢٣، جـ ٣، ١٩٢١)

(4) કિલ્લા રૂખ હો કર બૈઠો.

(રસાઈલે અતારિયા, હિસ્સા : 2, સ. 229)

(5) બુજુગ્ાં કી નિશસ્ત પર બૈઠના અદબ કે ભિલાફ હૈ.
ઈમામે અહલે સુનત મુજદ્દિટે દીનો મિલ્લત શાહ મૌલાના અહમદ
રાઝા ખાન ઉલ્લિયે رَحْمَةُ الرَّحْمَن લિખતે હોય : પીર વ ઉસ્તાજ કી નિશસ્ત
પર ઉન કી જૈબત (યા'ની ગૈર મૌજૂ-દગી) મેં ભી ન બૈઠે.

(ફતાવા ૨-અવિયા, જિ. 24, સ. 369/424)

(6) કોશિશ કરેં કે ઉઠતે બૈઠતે વક્ત બુજુગાને દીન કી તરફ
પીઠ ન હોને પાએ ઔર પાઉં તો ઉન કી તરફ ન હો કરે.

(7) જબ કભી ઈજાતિમાં યા મજલિસ મેં આંદોલન થાંગો
કો ફલાંગ કર આગે ન જાઓ જહાં જગહ મિલે વહીં બૈઠ જાઓ.

(8) જબ બૈઠો તો જૂતે ઉતાર લેં આપ કે કદમ આરામ પાંચો.

(البـاحـث الصـغير، الحـديث ٥٥٣، ٥٠ ص)

(9) મજલિસ સે ફારિગ હો કર યેહ દુઆ તીન બાર પઠ
લેં તો ગુનાંદ મુખ્યાં હો જાઓંગો. ઔર જો ઈસ્લામી ભાઈ
મજલિસે ઘેર વ મજલિસે જિક મેં પઢેં તો ઉસ કે લિયે ઉસ ઘેર
પર મોહૂર લગા દી જાએગી. વોહ દુઆ યેહ હૈ :

”تَرَجِّمَةً : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ“

તેરી જાત પાક હૈ ઓર એ અલ્લાહ ! તેરે હી લિયે તમામ ખૂબિયાં હૈનું, તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, તુઝ સે બખ્શિશ ચાહતા હું ઓર તેરી તરફ તૌબા કરતા હું.

(سنن أبي داؤد، كتاب الأدب، باب في كفاررة مجلس، الحديث ٣٨٥٧، ج ٢، ح ٣)

(10) જબ કોઈ આલિમે બા અમલ યા મુતકી શખ્સ યા સચ્ચિદ સાહિબ યા વાલિદેન આએં તો તા'જીમન ખડે હો જાના સવાબ હૈ. હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન નઈમી લિખતે હૈ : બુગુર્ગો કી આમદ પર યેહ દોનોં કામ યા'ની તા'જીમી કિયામ ઓર ઈસ્તિકબાલ જાઈજ બલ્કે સુન્તાં સહાબા હૈ બલ્કે હુગ્ગુર કી સુન્તાં કોલી હૈ.

(મિરાતુલ મનાજીઃ, જિ. 6, સ. 370)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હમેં ઉઠને બૈઠને કી સુન્તાં ઓર આદાબ પર અમલ પૈરા હોને કી તૌફિકે રજીક મહુમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ اللَّهِ الْأَمِينِ مَلِي اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

لِبَاسٍ پَهْنَانِ کی سُوْنَتْ اُور آدَاب

میڈے میڈے ہَسْلَامَیِّ بَارِیْ!

اَللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ کا یہِ اَعْذَابِ اَجْزَیِمَہُ کے عَنْ سُوْنَتِ لِبَاسٍ سے اَنْتَ اَنْتَ! لِبَاسٍ سے ہم سَدَّیْ، گَمَّیْ کے اَسْرَارَاتِ سے اَپَنَیِّ لِہَفَاظَّتِ کَرَ سَكَتَے ہُنْ، یہِ لِبَاسٍ ہَمَّارِیِّ جَنَاتِ کا سَبَبَ بَھَرَ بَھَرَ اُور سَبَبَ وَکَارَ بَھَرَ بَھَرَ! ہر کُوْمَ کا جُودَا جُودَا لِبَاسٍ ہَوَتَا ہُنْ، مَغَارَ مُسَلَّمَانَ کا لِبَاسٍ سَبَبَ سَبَبَ مُعَمَّتَاجَ ہُنْ! لِبَاسٍ کی چَنْدِ سُوْنَتْ اُور آدَابِ مُولَّا-ہَجَّا ہُنْ:

(1) سَفَرِ لِبَاسٍ ہَرِ لِبَاسٍ سے بَهَتَرَ ہُنْ اُور سَرَکَارِ مَدِیْنَہ نے ہَسْلَامَیِّ بَارِیْ کو پَسَنْدِ فَرَمَّا ہُنْ۔ ہَجَّرَتِ سَفِیْحَدُونَہ سَمُورَہ سَمُورَہ پَاکِ، سَالِیْبَے لَوَلَّاکِ، سَفَرِ اَسْفَلَالَاکِ نے فَرَمَّا ہُنْ: “سَفَرِ لِبَاسٍ پَهْنَنَوْ کَجْنُوْ کے یہِ جِیْخَادَا سَافَ اُور پَاکِیْجَا ہُنْ اُور اَپَنَے مُورَّدَوْ کو بَھَرَ بَھَرَ ہَسْلَامَیِّ بَارِیْ مِنْ کَفَنَا ہُنْ.”

(سنن ترمذی، کتاب الادب، باب ما جاء في لبس البياض، الحدیث ۲۸۱۹، ج ۲، ص ۳۷۰)

(2) جَبْ کَمْ دَأْبَ پَهْنَانِ لَوْ گَنْ ٹَوْ یہِ دُعَا پَدَنْ، اَغَلَے پِيشَلَے گُونَاءِ مُعَاافَ ہَوَ جَاؤَنْ گَنْ:

”الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِي مِنْ عَيْرِ حَوْلٍ مِنْيَ وَلَا قُوَّةٌ“ تَرَجَّمًا: اَللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ کا شُوكَ ہے جِیسَ نے مُوْجَہِ یہِ پَهْنَنَا ہُنْ اُور بِیْجَوْرِ مَهْرَیِ کُوْپَتِ وَ تَاکَتِ کے مُوْجَہِ یہِ اَنْتَا کِیْا.

(المستدرک، کتاب البدای، باب الدعا عند ف ragazzi الطعام، الحدیث ۲۸۲۶، ج ۵، ص ۳۷۰)

(۳) پਹਨਤੇ ਵਕਤ ਸੀਧੀ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆ ਕਰੋ ਮ-ਸਲਨ ਜਬ
 ਕੁਰ੍ਚਾ ਪਹਨੋ ਤੋ ਪਹਲੇ ਸੀਧੀ ਆਸਟੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਥ ਢਾਬਿਲ ਕਰੋ ਫਿਰ
 ਉਲ੍ਟੀ ਮੌਜੂਦਾ, ਈਸੀ ਤਰਫ਼ ਪਾਗਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਹਲੇ ਸੀਧੇ ਪਾਂਘੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਉ
 ਢਾਬਿਲ ਕਰੋ ਔਰ ਜਬ ਉਤਾਰਨੇ ਲਗੋ ਤੋ ਈਸ ਕੇ ਬਾਅਦ ਅਕਸ ਕਰੋ ਧਾਨੀ
 ਉਲ੍ਟੀ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆ ਕਰੋ. ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਾਚਿਦੁਨਾ ਅਭੂਤੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
 ਸੇ ਮਰਵੀ ਹੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰੇ ਮਦੀਨਾ, ਫੈਜ਼ ਗਨਜ਼ੁਨਾ, ਰਾਹਤੇ ਕਲਬੋ ਸੀਨਾ
 ਕੁਰ੍ਚਾ ਪਹਨਤੇ ਤੋ ਦਾਝੀ ਤਰਫ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆ
 ਫਰਮਾਤੇ.

(4) پਹਲੇ ਕੁਰਾਂ ਪਹਨੇ ਫਿਰ ਪਾਂਘਮਾ।

(5) ਈਮਾਮਾ ਬਾਂਧਨੇ ਕੀ ਆਦਤ ਢਾਲਿਥੇ ਕੇ ਛੱਜਰਤੇ ਸਥਿਅਤੁਨਾ

ਉਥਾਂਦਾ ਸੇ ਮਰਵੀ ਹੈ ਕੇ ਅਲਲਾਹ ਕੇ ਘਾਰੇ ਮਹਿਬੂਬ,
ਦਾਨਾਏ ਚੱਲੀ ਲਾਲੀ ਉਲੀਏ ਅਤੇ ਰਸੀਦੀ ਉਲੀਏ ਗੁਧੂਬ
ਬਾਂਧਾ ਕਰੋ ਕੇ ਯੇਹ ਫਿਰਿਥਤੋਂ ਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਔਰ ਈਸ (ਕੇ ਸ਼ਮਲੇ) ਕੋ ਪੀਠ ਕੇ
ਪੀਛੇ ਲਟਕਾ ਲੋ।”

(کنز العمال، کتاب المعيشۃ، الحدیث ۳۱۳۲، ج ۸، ص ۱۳۳)

ہر مامے کے ساتھ دو رکعاتِ بیگنے کی ساتھ رکعاتِ
 سے افسوس لے دیں۔ (کنز العمال، کتاب المعمایدات، باب العمامی، الحدیث ۱۳۰ ج ۱۵، ص ۳۳)

اوے ہمارے پھارے اعلانِ حَمْلَةٍ ! ہم میں فرشان والے لیباس
 سے بچا اور محدث بُوکھ کی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم سُونّت کے مुتالیبیک
 لیباس پہننے کی تؤذیک محرّمہت فرمادیا۔

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

જૂતા પહુનને કી સુણ્ણતેં ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

(۱) کسی بھی رنگ کا جوڑا پہننا اگرچہ آئندہ ہے لیکن
پیلے رنگ کے جوڑے پہننا بہت سارے ہے کہ مولانا مُشکل کوشہ اعلیٰ یعنی
مُرتضیٰ رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرماتے ہیں جو پیلے جوڑے پہنے گا۔ اُس کی دلکشی
میں کمی ہو گی۔ (کشف الخفاء، الحدیث ۲۵۹۵، ج ۲، ص ۲۳۶)

(2) पहले सीधा जूता पहनें किर उल्टा और उतारते वक्त
 पहले उल्टा जूता उतारें किर सीधा. हजरते सम्प्रिदुना अबू हुरैरा
 ﷺ سے مરवी है के अल्लाह के ग़ُरَّ وَجْلَ سے महबूब, दाना ए
 گुयूनِ ﷺ نے فرمाया : “(कोई शब्द) जब जूता
 पहने तो पहले दाढ़ने पाउं में पहने और जब उतारे तो पहले बाँधे पाउं

(سنن ابن ماجه، كتاب الملاس، باب لبس العمال وخل، الحديث ٣٦١٦، ج ٣، ح ٢٦٦)

(3) جب بیٹھنے کے لئے جو تاریخی مکان سے بچنے کا سعی نہیں کرے تو اس کے لئے جو تاریخی مکان سے بچنے کا سعی کرے۔

(4) જૂતા પહનને સે પહલે ઝડ લેં તાકે કીડા યા કંકર વગેરા હો તો નિકલ જાએ.

(5) ઈસ્ત'માલી જૂતા ઉલ્ટા પડા હો તો સીધા કર દીજિયે વરના ફકરો તંગદસ્તી કા અન્દેશા હૈ.

(સુન્ની બિહિશ્તી જેવર, હિસ્સા : 5, સ. 601)

બદ ગુમાની સે બચિયે

નબિયે મુકર્મ, નૂરે મુજસ્સમ, રસૂલે અકરમ,
શહન્શાહે બની આદમ કા ફરમાને
ઇષ્તનિશાન હૈ : “બદ ગુમાની સે બચો બેશક બદ ગુમાની બદ
તરીન જૂટ હૈ.”

(صحيح البخاري، كتاب النكاح، باب ما ي خطب على خطبة أخيه، الحديث رقم ١٤٣، ج ٣، ص ٤٤٦)

સોને જગને કી સુન્તતે ઓર આદાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

નીંદ ભી એક તરણ કી મૌત હૈ. જબ ભી હમ સોને લગે તો હમેં ડર જાના ચાહિયે કે કહીં ઐસા ન હો, કે આંખ હી ન ખુલે ઔર હમેશા હમેશા કે લિયે હી સોતે ન રહ જાયો. લિહાજા રોજાના સોને સે પહલે ભી અપને ગુનાહોં સે તૌબા કર લેની ચાહિયે. ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અગર હમ સુન્તત કે મુતાબિક દુઅાઓં વગૈરા પઢ કર સોએં તો હમેં સોને કા ભી કુછ ન કુછ ફાયદા હાસિલ હો હી જાએગા. અબ સોને ઓર જગને કે બારે મેં સુન્તતે ઓર આદાબ વગૈરા બયાન કી જાતી હૈ :

(1) સોને સે પહલે બિસ્મિલ્હાર શરીફ પઢ કર બિસ્તર કો તીન બાર જાડ લેં તાકે કોઈ મૂર્જી શૈ યા કીડા વગૈરા હો તો નિકલ જાયે.

(2) સોને સે પહલે યેહ દુઅા પઢ લેના સુન્તત હૈ.
عَرَوْجَلْ أَتَرَّجَمَا : એ અલ્લાહ બિસ્મિક આમૂસુથ ઓહી
કે સાથ હી મરતા હું ઔર જીતા હું (યા'ની સોતા ઓર જગતા હું)

(صحિ البخاري، كتاب الدعوات، باب ما يقول اذا نام، الحدیث ١٣٢، ج ٢، ص ٢٧)

(3) ઉલ્ટા યા'ની પેટ કે બલ ન સોએ. હજરતે સાચ્યેદુના અબૂ હુરૈરા રાખે સે મરવી હૈ કે હુગ્રે પાક, સાહિબે લૌલાક, સચ્ચાદે અફ્લાક ચાલી ને એક શાખ્સ કો પેટ કે બલ લેટે હુએ દેખા તો ફરમાયા : “ઇસ તરણ લૈટને કો અલ્લાહ તઆલા પસન્દ નહીં ફરમાતા.”

(سنن ابن ماجہ، كتاب الادب، باب لغچ عن الأضطجاع على العجب، الحدیث ٢٣٢، ج ٢، ص ٢٧)

(4) દાઈ કરવટ લેટના સુન્તા હૈ. હુગ્રૂર તાજદારે મદીના મકરૂલ અપની ખાબ ગાહ પર તશરીફ લે જાતે તો અપના સીધા હાથ મુખારક સીધે રૂખ્સાર શરીફ કે નીચે રખ કર લેટાયે. (શાહીતર્ણી, કાબ માજાએ ઉન્નમુખ નુમ રસૂલ اللہ ﷺ, ખિયાથ, ૧૫૩, ૫, ૫૭)

(5) કુરાને મજૂદ કે આદાબ મેં સે યેહ ભી હૈ કે ઈસ કી તરફ પીઠ ન કી જાએ ન પાઉં ફેલાએ જાએં, ન પાઉં કો ઈસ સે ઊંચા કરેં, ન યેહ કે ખુદ ઊંચી જગાહ પર હો ઔર કુરાને મજૂદ નીચે હો. (બહારે શરીઅત, ખિસ્સા : 16, સ. 119) હાં અગર કુરાને પાક ઔર મુકદ્દસ તુગરે વગેરા ઊંચી જગાહ હો તો ઉસ સમાન પાઉં કરને મુજા-યકા નહીં. (النَّاوارِيُّ الصَّدِيقِيُّ, ح ٥, ج ٥)

(6) કભી ચટાઈ પર સોએ તો કભી બિસ્તાર પર કભી ફર્શો ઝમીન પર હી સો જાઓ.

(7) જાગને કે બા'દ યેહ દુઆ પઢેં :

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا مَاتَنَا وَإِلٰهُ الشُّرُورُ
અલ்லાહ કે જિસ ને હમેં મારને કે બા'દ જિન્દા કિયા ઔર ઉસી કી તરફ લૌટ કર જાના હૈ.

(صુખીબખારી, કાબ દ્વારા, બાબ માયોલ ઇનામ, ખિયાથ, ૧૩૧, ૨, ૨૩)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હમેં કમ સોને ઔર સુન્તા કે મુતાબિક સોને કી તૌફિક મર્હમત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ الَّذِي أَمِينٌ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ

ਮੇਹਮਾਨ ਨਵਾਜ਼ੀ ਕੀ ਸੁਣਨਾ ਤੋਂ ਔਰ ਆਦਾਬ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

مੇਹਮਾਨ ਨਵਾਜੀ ਕਰਨਾ ਸੁਨਾਂਤੇ ਮੁਆ-ਰਕਾ ਹੈ, ਅਛਾਈਸੇ
ਮੁਆ-ਰਕਾ ਮੈਂ ਇਸ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੇ ਫ਼ਾਈਲ ਬਧਾਨ ਤਿਥੇ ਗਏ ਹੋਣ ਬਲਕੇ
ਧਹਾਂ ਤਕ ਫਰਮਾਧਾ ਕੇ ਮੇਹਮਾਨ ਬਾਈਸੇ ਪੈਰੋ ਬ-ਰ-ਕਤ ਹੈ. ਏਕ
ਦਫ਼ਾਅਾ ਸਰਕਾਰੇ ਮਦੀਨਾ ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ ਕੇ ਧਹਾਂ ਮੇਹਮਾਨ ਛਾਜ਼ਿਰ
ਹੁਵਾ ਤੋ ਆਪ ਨੇ ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ ਕੇ ਧਹਾਂ ਮੇਹਮਾਨ ਛਾਜ਼ਿਰ
ਨਵਾਜੀ ਫਰਮਾਈ. ਚੁਨਾਂਚੇ ਤਾਜ਼ਦਾਰੇ ਮਦੀਨਾ ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ
ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਅਬੂ ਰਾਫ਼ੀ ਕਿਛੇ ਹੋਣ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਨੇ ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ
ਮੁੜੇ ਆਟਾ ਕਰ ਦੇ. ਮੈਂ ਰਖ ਸ਼ਰੀਫ ਕੇ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਅਦਾ ਕਰ ਦੂਂਗਾ (ਕਿਉਂਕਿ
ਏਕ ਮੇਹਮਾਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਯਾ ਹੁਵਾ ਹੈ) ਧਹੂਦੀ ਨੇ ਕਿਛੀ, ਜਿਥੇ ਤਕ ਕੁਝ
ਗਿਰਵੀ ਨਹੀਂ ਰਖੋਗੇ, ਨ ਦੂਂਗਾ. ਹਜ਼ਰਤੇ ਸਥਿਤੁਨਾ ਅਬੂ ਰਾਫ਼ੀ ਨੂੰ
ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਯਾ ਔਰ ਤਾਜ਼ਦਾਰੇ ਮਦੀਨਾ
ਕੀ ਬਿਧਮਤ ਮੈਂ ਉਸ ਕਾ ਜਵਾਬ ਅੰਗ ਤਿਆ.
ਆਪ ਨੇ ਚੱਲੀ ਲਈ ਓਹ ਮੁਖ, “ਵਲਲਾਹ ! ਮੈਂ ਆਸਮਾਨ ਮੈਂ
ਭੀ ਅਮੀਨ ਹਂ ਔਰ ਜਮੀਨ ਮੈਂ ਭੀ ਅਮੀਨ ਹਂ. ਅਗਰ ਵੋਹ ਦੇਤਾ ਤੋ ਮੈਂ
ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਤਾ.” (ਅਥ ਮੇਰੀ ਵੋਹ ਜਿਹੇ ਲੇ ਜਾ ਔਰ ਗਿਰਵੀ ਰਖ ਆ. ਮੈਂ ਲੇ
ਗਿਆ ਔਰ ਜਿਹੇ ਗਿਰਵੀ ਰਖ ਕਰ ਲਾਯਾ) (لੁਗਮُ الْكَبِيرِ, ਹਦਿਥ ١٨٩, ج. ١, ص. ٣٣١)

ਮੇਹਮਾਨ ਬਾਈਸੇ ਘੈਰੋ ਬ-2-ਕਤ ਹੈ :

ਇਸਰਤੇ ਸਾਚਿਦੁਨਾ ਅਨੱਸ ਕਾ ਬਧਾਨ ਹੈ ਕੇ
ਤਾਜ਼ਦਾਰੇ ਮਈਨਾ ਫਰਮਾਯਾ : “ਜਿਸ

ઘર મેં મેહમાન હો ઉસ ઘર મેં ઐરો બ-ર-કત ઉસી તરહ તેજી સે દૌડતી હૈ જેસે ઉંટ કી કૌણાન પર છુરી, બલ્કે ઈસ સે ભી તેજી.”

(سُنَّةِ أَبْنِ مَاجَةَ، كِتَابُ الْأَطْعَمَةِ، بَابُ الصَّيَاخَةِ، الْمَرْيَى ثِسْ، ٣٣٥٩ ح، ٢٧ ص)

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઉંટ કી કૌણાન મેં હડી નહીં હોતી ચરબી હી હોતી હૈ ઈસે છુરી બહુત જલ્દ કાટતી હૈ ઔર ઉસ કી તદ્દ તક પહોંચ જાતી હૈ ઈસ લિયે ઈસ સે તશ્ખીહ દી ગઈ.

મેહમાન મેઝબાન કે ગુનાહ મુઆફ હોને કા સબબ હોતા હૈ :

સરકારે મદીના કા ફરમાને આલીશાન હૈ, “જબ કોઈ મેહમાન કિસી કે યહાં આતા હૈ તો અપના રિઝ્ક લે કર આતા હૈ ઔર જબ ઉસ કે યહાં સે જાતા હૈ તો સાહિબે ખાના કે ગુનાહ બખ્શે જાને કા સબબ હોતા હૈ.”

(કષ્ફُ الْخَا، جَزْفُ الصَّادِ وَالْمُجْمَعِ، الْمَرْيَى ثِسْ، ٣٣٣ ح، ٢٧ ص)

દસ¹⁰ ફિરિશ્ટે સાલ ભર તક ઘર મેં રહ્મત લુટાતે હૈન :

સરકારે મદીના, રાહતે કલખો સીના ને હજરતે સાયિદુના બરાઅ બિન માલિક રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سે ઈશ્રાએ ફરમાયા, “એ બરાઅ ! આદમી જબ અપને ભાઈ કી, અલ્લાહ ગુર્રોજલ કે લિયે મેહમાન નવાજી કરતા હૈ ઔર ઈસ કી કોઈ જગ્યા ઔર શુક્રિયા નહીં ચાહતા તો અલ્લાહ ગુર્રોજલ ઉસ કે ઘર મેં દસ¹⁰ ફિરિશ્ટોં કો ભેજ દેતા હૈ જો પૂરે એક સાલ તક અલ્લાહ ગુર્રોજલ કી તશ્ખીહ વ તહલીલ ઔર તકબીર પઢતે ઔર ઉસ કે લિયે મળિઝરત કી દુઆ કરતે રહતે હૈન. ઔર જબ સાલ પૂરા હો જાતા હૈ તો ઉન ફિરિશ્ટોં કી પૂરે સાલ કી ઈબાદત કે બરાબર ઉસ

کے نامے آ'مآل میں یہ بادت لیج دی جاتی ہے اور اعلیاً جو کل
کلیمے کرماں پر ہے کہ اس کو جنات کی لگیں جیسا ہے "جنات کل
بھول" اور نہ فنا ہونے والی بادشاہی میں بھیلا ہے۔"

(كتنز العمال، كتاب الضيافة، فتح الافعال، الحديث رقم ٢٥٩٧، ج ٩، ص ١١٩)

سُبْحَنَ اللَّهِ، سُبْحَنَ اللَّهِ ! كِسْيٰ کے دھر مੇਹਮਾਨ ਤੋ ਕਿਆ ਆਤਾ
 ਹੈ ਗੋਧਾ ਅਲਲਾਹ ਕੀ ਰਹਮਤ ਦੀ ਛਮਾਇਮ ਬਰਸਾਤ ਸ਼ੁਰੂਅ ਹੋ
 ਜਾਤੀ ਹੈ ਈਸ ਕਦਰ ਅਝਰੋ ਸਵਾਬ ਅਲਲਾਹ ! ਅਲਲਾਹ !

ਮੇਹਮਾਨ ਕੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤਕ ਰੁਖ਼ਸਤ ਕਰਨਾ ਸੂਨਤ ਹੈ :

ઇજરતે અબૂ હુરૈરા કા બયાન હૈ, તાજદારે
મદ્દીના ઇશ્ટાદ ફરમાયા : “સુન્ત યેહ હૈ કે
આદમી મેહમાન કો દરવાજે તક રૂખ્સત કરને જાએ.”

(سنن ابن ماجة، كتاب الطعمة، باب الصيافحة، الحديث ٣٣٥٨، ج ٢، ص ٥٢)

اوے ہمارے پھارے اکٹلاؤ ہ ! عز و جل ! ہم میں مہتمانوں کی بخششی دلی
کے ساتھ مہتمان نواحی کی تؤییک اتانا فرمایا اور بار بار
ہم میں میठے میठے مددانے کی مددگاری فراہم کیا جائے میں میठے میठے م-دھنی
آتا کا کا مہتمان بنانے کی سماں دت نسیب
فرمایا۔

امین بیجاۃ النبیِ الْمَدِینَ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَآلِہ وَسَلَّمَ

أَمِين بِجَاهِ الْبَيِّنِ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ઈમામે કે ફળાયલ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

ઈમામા શરીર હમારે ઘારે આકા હોસ્ત્રે અનુભૂત હી ઘારી સુન્તો ને. હમારે સરકાર ચલે ગયા ને હમેશા સરે અકદસ પર અપની મુખારક ટોપી પર ઈમામએ મુખા-રકા કો સજી કર રહા. ઈમામે અહલે સુન્તો મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ફરમાતે હોય, ઈમામા સુન્તો મુ-તવાતિરા દાઈમા હૈ.

(ફિતાવા ૨-જવિયા મુખરજા, જિ. ૬, સ. ૨૦૮, ૨૦૯)

તાજદારે મદીના કુ ચલી લોહી ઉલ્લાસ આઠ^૪ ઈશ્વાદાત

(૧) ઈમામે કે સાથ દો રકાતો બિગેર ઈમામા કી સતત^{૭૦} રકાતો સે અફનાલ હૈ. (فروع الأخبار، باب الراي، فصل ركتان، الحديث رقم ٣٠٥٣، ج ١، ص ٣٠)

(૨) ઈમામે કે સાથ નમાઝ દસ^{૧૦} હજાર નેકિયોં કે બરાબર હૈ.

(فروع الأخبار، باب الصاد، الحديث رقم ٣٢١، ج ٢، ص ٣١)

(૩) બેશક અલ્લાહ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્ટે દુરુદ ભેજતે હોય જુમુઆ કે દિન ઈમામે વાલોં પર. (الباقع الصغير، حرف الحمراء، الحديث رقم ١٨٧، ج ١، ص ١١٣)

(૪) ટોપી પર ઈમામા હમારા ઔર મુશ્રેકીન કા ફર્ક હૈ હર પેચ પર, કે મુસલ્માન અપને સર પર દેગા ઉસ પર રોજે કિયામત એક નૂર અતા કિયા જાએગા.

(مرقة المفاتيح شرح مشكولة المصائب، كتاب اللباس، الحديث رقم ٣٣٣٠، ج ٨، ص ١٣٢)

(૫) ઈમામા બાંધો તુમ્હારા હિલ્મ બઢેગા.

(المستدرك، كتاب اللباس، باب أعمدة الزواج وأحلامها، الحديث رقم ٣٨٨، ج ٥، ص ٢٧٢)

(6) ਈਮਾਮਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕਾ ਵਕਾਰ ਔਰ ਅਰਬ ਦੀ ਈਜ਼ਾਤ ਹੈ ਤੋ ਜਬ ਅਰਬ ਈਮਾਮਾ ਉਤਾਰ ਦੇਂਗੇ ਅਪਨੀ ਈਜ਼ਾਤ ਉਤਾਰ ਦੇਂਗੇ।

(فردوس الاخبار، باب اعيان، الحديث ٣١١، ج ٢، ص ٩١)

(7) تاજ دارے مਈ نا۔ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نے ہر مامے کی تاریخ
ہرشا را کر کے فرمایا : “فِرِيشْتَوْنَ كَ تَاجَ اَسْكِنْدَرَ هُوتَے ہُنْ.”

(كتاب العمال، كتاب المعيشة والعادات، مبادئ آداب تعميم، الحديث ٣٩٦٠، ج ١٥، عص ٢٠٥)

(8) ઈમામે કે સાથ એક જુમુઆ બિગેર ઈમામા કે સત્તર⁷⁰ જુમુઆ કે બરાબર હૈ. (૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪)

(فردوس الاخبار، باب الحجيم، الحديث ٢٣٩٣، ج ١، ص ٣٢٨)

ଶିକ୍ଷାଯତ :

(ફિતાવા ર-અવિદ્યા મુખર્જા, જી. 6, સ. 215)

ઈમામએ મુખા-રકા કે પેચ સીધી જાનિબ હોને ચાહિએ
ચુનાન્યે ઈમામે અહલે સુન્ત આ'લા હજરત મૌલાના શાહ અહમદ
રજા ખાન ઈમામા શરીફ ઈસ તરહ બાંધતે કે

શમલએ મુખા-રકા સીધે શાને પર રહતા. નીજ બાંધતે વકત ઉસ કી ગરદિશ બાંધો (યા'ની ઉલ્ટે) હાથ સે ફરમાતે જબ કે સીધા હાથ મુખારક પેશાની પર રખતે ઓર ઈસી સે હર પેચ કી ગિરિફત ફરમાતે.

(હયાતે આ'લા હઝરત، عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ، ૭૪. ૧، સ. ૧૪૪)

ઈમામે કે આદાબ :

(1) ઈમામા સાત⁷ હાથ (સાઢે તીન ગજ) સે છોટા ન હો ઓર બારહ¹² હાથ (છ ગજ) સે બડા ન હો.

(مرقاۃ المفائق شرح مکلووۃ المصانع، باب الباس تحت المدیث، ૩૩૨૦، ૮૮، ج. ૧)

(2) ઈમામે કે શમલે કી મિકદાર કમ અણ કમ ચાર ઊંગલ ઓર જિયાદા સે જિયાદા ઈતના હો, કે બેઠને મેં ન દબે.

(ફત્વા ૨-જવિયા મુખરજી، ૭. 22, સ. 182, બધારે શરીઅત, હિસ્સા : 16,
ઈમામે કા બયાન, ૭. 3, સ. 55)

(3) ઈમામા ઉતારતે વકત ભી એક એક કર કે પેચ ખોલના ચાહિયે.

ઈમામા કિબ્લા કી તરફ રૂખ કર કે ખડે ખડે બાંધે.

(القتوبي الحمد يه، كتاب الأكراديه، باب التاج في الباس... الخ، ج. ٥، ج. ٢٣)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હુમેં ઈમામે કી સુન્તં
પર અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ الَّذِي أَمْيَنَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કર્મ દને કે ફરજાઇલ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

હજરતે અખ્દુલ્લાહ બિન મરત્ઝીએ સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર તાજદારે મદીના ને ફરમાયા, “હર કર્જ સ-દકા હૈ.”

(شعب اليمان، باب في الزكوة، فصل في القرض، الحدیث ٣٥٢٣، ج ٣، ٢٨٢ ص)

ચલી લોહા તુલી ઉદ્દેશી આદમ, શાહે બની આદમ કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “મે'રાજ કી રાત મૈં ને જન્મત કે દરવાજે પર લિખા હુવા દેખા, કે સ-દકે કા હર દિરહમ, દસ દિરહમ કે બરાબર હૈ ઔર કર્જ કા હર દિરહમ અણ્ણારહ દિરહમ કે બરાબર હૈ. મૈં ને પૂછા જિબ્રિલ ! કર્જ, સ-દકે સે કિસ વજહ સે અફગલ હૈ ? અર્જ કી : સાઈલ સુવાલ કરતા હૈ જબ કે ઉસ કે પાસ (માલ) હોતા હૈ ઔર કર્જ તલબ કરને વાલા અપની જરૂરત કે લિયે કર્જ તલબ કરતા હૈ.”

(حلી الأولياء، الحدیث ١٢٩٩، ج ٨، ٣٧٣ ص)

હજરતે અખ્દુલ્લાહ બિન મરત્�ીએ સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર સાયદે દો આલમ ને ઈશાંડ ફરમાયા, “જો શાખ અપને કિસી ભાઈ કો દો બાર કર્જ હેગા, અલ્લાહ ઉસ કો એક મર્તબા સ-દકા કરને કા સવાબ હેગા.”

(سنن ابن ماجہ، كتاب الصدقات، باب القرض، الحدیث ٢٢٣٠، ج ٣، ١٥٣ ص)

ઈમામે આ'જમ કા તકવા

હજરતે ઈમામે આ'જમ અબૂ હનીફા જનાગા પણે તશરીફ લે ગયે ધૂપ કી બડી શિદ્દત થી ઔર વહાં

(٩٩) (تذكرة الاولى، ج ٢، ص ١٤٥، الحديث رقم ١٥٥١٢، حديث رقم ١٨٨، وكتاب العمال، قسم الاقوال، كتاب الدين، ص ١٨٨)

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

क्रियामत के गम से बचने के लिये :

(صحيح مسلم، كتاب المساقاة، باب فضل انتظار المعر، الحديث رقم ١٥٤٣، ص ٨٢٥)

કર્જ બહુત હી બડા બોગ હૈ :

હજરતે અખૂ સઈદ ખુદરી ઉન્હે ફરમાતે હૈ કે નબિયે કરીમ કી ખિદમત મેં નમાઝ પઠાને કે લિયે જનાગા લાયા ગયા. તો હુગ્ગુર સચિદે દો આલમ ને પૂછા, ઈસ મરને વાલે પર કોઈ કર્જ તો નહીં હૈ ? અર્જ કિયા ગયા, હાં ઈસ પર કર્જ હૈ. હુગ્ગુર ને પૂછા, ઈસ ને કુદ્દ માલ ભી છોડા હૈ કે જિસ સે યેહ કર્જ અદા કિયા જા સકે ? અર્જ કિયા ગયા, નહીં. તો હુગ્ગુર સચિદે દો આલમ ને ફરમાયા, તુમ લોગ ઈસ કી નમાઝે જનાગા પઠ લો (મેં નહીં પઢુંગા). હજરતે મૌલા અલી ઉર્ઝ ઓજાની ને યેહ દેખ કર અર્જ કિયા....., એ અલ્લાહ રસૂલ ! મૈં ઈસ કે કર્જ કો અદા કરને કી જિમ્માદારી લેતા હું. હુગ્ગુર ચલી ઉન્હે નમાઝે જનાગા પઠાઈ ઓર ફરમાયા, “એ અલી ! એ અલી ! અલ્લાહ તાલાલ તુઝે જગાએ ઘેર દે. ઓર તેરી જાં બખ્શી હો જૈસે કે તુને અપને ઈસ મુસલ્માન ભાઈ કે કર્જ કી જિમ્માદારી લે કર ઈસ કી જાન છુડાઈ. કોઈ ભી મુસલ્માન ઐસા નહીં હૈ જો અપને મુસલ્માન ભાઈ કી તરફ સે ઉસ કા કર્જ અદા કરે મગર યેહ કે અલ્લાહ તાલાલ કિયામત કે દિન ઉસ કો રિહાઈ બખ્શોગા.”

(السنن الابري البيهقي, كتاب الصداق, باب وجوب أخذ بالضمان, الحديث رقم ١١٣٩٨، ج ٢، ص ٤٧)

હુગ્ગુર તાજદારે મદ્દના ફરમાને આલીશાન હૈ, વોહ શાખ્સ જિસ ને અલ્લાહ ઉર્ઝ ઓજાની રાહ મેં જાન દી હૈ

(યાંની શહીદ હુવા હૈ) ઉસ કા હર ગુનાહ મુઆફ હો જાએગા સિવાએ કર્ય કે.

(صحى مسلم، كتاب الامارة، باب من قتل في سبيل الله، الحديث رقم ١٨٨٦، ج ٢، ص ١٠٣٦)

સરકારે મદ્દાના કો ઇલાહ મદ્દાનાને આલીશાન હૈ, “જો લોગોં કા માલ બતૌરે કર્ય લે ઓર વોહ નિયત ઈસ કે અદા કરને કી રખતા હૈ તો અલ્લાહ ગુરૂજાળું ઉસ કી તરફ સે અદા કર દેગા. ઓર જિસ શાખસ ને માલ બતૌરે કર્ય લિયા ઓર નિયત અદા કરને કી નહીં રખતા તો અલ્લાહ તથાલા ઉસ શાખસ કો ઈસ કી વજણ સે તબાહ કર દેગા.”

(صحى المخارى، كتاب في الاستقرار.....ابن باب موسى، المداول الناس.....ابن الحارث، الحديث رقم ٣٨٧، ج ٢، ص ١٠٥)

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! જિસ શાખસ ને અપની જાન તક અલ્લાહ ગુરૂજાળું કી રાહ મેં કુબ્બાન કર દી ઉસ પર ભી અગર કિસી કા કર્યા હૈ ઓર વોહ અદા કર કે નહીં આયા હૈ તો વોહ મુઆફ ન હોગા ક્યૂંકે યેહ બન્દોં કે હુકૂક સે તઅલ્લુક રખતા હૈ. જબ તક કર્ય ખાહ મુઆફ ન કરે ઉસ વક્ત તક અલ્લાહ તથાલા ભી મુઆફ નહીં કરેગા.

ઔ હમારે ઘારે અલ્લાહ ! હમેં ફરાખ દિલી કે સાથ બ નિયતે સવાખ હાજત મન્દોં કો કર્ય દેને ઓર કર્યદાર કે સાથ નમી કરને ઓર અપને ઊપર આતા હુવા કર્ય દિયાનત દારી સે અદા કરને કી તૌફીક અતા ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ اللَّهِيِّ الْأَمِينِ سَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

મરીજ કી ઈયાદત કરને કા સવાબ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !

જબ હમારા કોઈ મુસલ્માન ભાઈ બીમાર હો જાએ તો હમેં વક્ત નિકાલ કર ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ કી ઈયાદત કે લિયે જરૂર જાના ચાહિયે, કે કિસી મુસલ્માન કી ઈયાદત કરના ભી બહુત જિયાદા અજરો સવાબ કા બાઈસ હૈ.

હજરતે સાથ્યદુના અખ્રુર્હમાન બિન અમ ઓર અખ્રુલ્લાહ બિન ઉમર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ સે રિવાયત હૈ કે શહન્શાહે મદીના, કરારે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુજુલે સકીના, عَزَّوَجَلَّ ગાન્ઝના ને ફરમાયા કે “જો અપને કિસી મુસલ્માન ભાઈ કી હાજત રવાઈ કે લિયે જાતા હૈ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર પછતર હજાર મલાએકા કે જરીએ સાયા ફરમાતા હૈ, વોહ ફિરિશે ઉસ કે લિયે દુઆ કરતે હૈં ઓર વોહ ફારિગ હોને તક રહમત મેં ગોતા જન રહતા હૈ ઓર જબ વોહ ઉસ કામ સે ફારિગ હો જાતા હૈ તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે એક હજ ઓર એક ઉંચે કા સવાબ લિખતા હૈ ઓર જિસ ને મરીજ કી ઈયાદત કી અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર પછતર હજાર મલાએકા કે જરીએ સાયા ફરમાએગા ઓર ઘર વાપસ આને તક ઉસ કે હર કદમ ઉઠાને પર ઉસ કે લિયે એક નેકી લિખી જાએગી ઓર ઉસ કે હર કદમ રખને પર ઉસ કા એક ગુનાહ મિટા દિયા જાએગા ઓર એક દ-જા બુલન્દ કિયા જાએગા, જબ વોહ મરીજ કે સાથ બેઠેગા તો રહમત ઉસે ઢાંપ

લેગી ઓર અપને ઘર વાપસ આને તક રહેત ઉસે ટાંપે રખેગી.”

(الترغيب والترحيب، كتاب الجائز، باب الترغيب في عيادة المرضى، الحديث رقم ١٢٥، ج ٢، ص ١٣٣)

હજરતે સચ્ચિદાનાના અભૂ હુરૈરા ઉન્હે રષી દ્વારા એ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુભુવ્યત મજ્જને જૂદો સખાવત, પૈકરે અ-જ-મતો શરાફત, મહબૂબે રખ્ખુલ ઈજ્જત, મોહસિને ઈન્સાનિયત ને ચલ્લી દ્વારા ઉન્હે રષી ઉન્હે વિનાની આસ્માન સે નિદા કરતા હૈ, “ખુશ હો જા, કે તેરા યેહ ચલના મુખારક હૈ ઓર તૂને જન્મત મેં અપના ઠિકાના બના લિયા હૈ.”

(سنن ابن ماجة، كتاب الجائز، باب ما جاء في ثواب من عادم يهينا، الحديث رقم ١٣٣، ج ٢، ص ١٣٣)

હજરતે સચ્ચિદાના અભૂ સાઈદ ખુદરી સે રષી દ્વારા એ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે મુકર્મ, નૂરે મુજર્સમ, રસૂલે અકર્મ, શહન્શાહે બની આદમ ને ચલ્લી દ્વારા ઉન્હે વિનાની આસ્માન કે “મરીજોં કી ઈયાદત કિયા કરો ઓર જનાજો મેં શિર્કત કિયા કરો યેહ તુમ્હેં આખિરત કી યાદ દિલાતે રહેંગો.” (المสดل لآمّا احمد، مسنون سعيد الغزوي، الحديث رقم ١١٨٠، ج ٣، ص ٣٧)

હજરતે સચ્ચિદાના અનસ સે રષી દ્વારા એ સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર, સુલ્તાને બહરો બર તરીકે સે વુગુ કિયા ઓર સવાબ કી ઉભ્મીદ પર અપને કિસી મુસલ્માન ભાઈ કી ઈયાદત કી ઉસે જહન્નમ સે સતત⁷⁰ સાલ કે ફાસિલે તક દૂર કર દિયા જાએગા.” (سنن أبي داؤد، كتاب الجائز، باب في فضل العيادة... إلخ، الحديث رقم ٣٠٩٧، ج ٣، ص ٣٧)

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ ભી કિસી મરીજ કી ઈયાદત કે લિયે જાના હો તો મરીજ સે અપને લિયે દુઆ લાજીમી કરવાની ચાહિયે કે મરીજ કી દુઆ રદ નહીં હોતી ચુનાન્યે

હજરતે સચ્ચિદુના દુને અભાસ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે વાલા તબાર, હમ બે કસોં કે મદદગાર, શફીએ રોજ શુમાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, હબીબે પરવર્દ ગાર ને ફરમાયા કે “મરીજ જબ તક તન્દુરસ્ત ન હો જાએ ઉસ કી કોઈ દુઆ રદ નહીં હોતી.”

(الترغيب والترحيب،كتاب الجنائز،باب الترغيب في عيادة المرضى... الخ الحديث، ج ٢، ص ١٩٦)

હજરતે સચ્ચિદુના ઉમર બિન ખતાબ સે રચીલી તુલી ઉન્ને રિવાયત હૈ કે આકાએ મજલૂમ, સરવરે મા'સૂમ, હુસ્ને અખલાક કે પૈકર, નબિયોં સે તાજવર, મહબૂબે રજબે અકબર ને ફરમાયા કે “જબ તુમ કિસી મરીજ કે પાસ આઓ તો ઉસ સે અપને લિયે દુઆ કી દર-જ્વાસ્ત કરો કયુંકે ઉસ કી દુઆ ફિરિશ્તોં કી દુઆ કી તરહ હોતી હૈ.”

(شِنْ إِبْنْ مَاجَةَ، كِتَابُ الْجَنَائِزِ، بَابُ مَا جَاءَ فِي عِيَادَةِ الْمَرْيَضِ، الْمُدِيْرِثُ، ج ١٣٣، ص ٤٧)

ઘારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ કિસી મરીજ કી ઈયાદત કો જાએં તો મરીજ કે લિયે ભી દુઆ કરેં એક દુઆ હઠીસે મુખા-રકા મેં તા'લીમ ફરમાઈ ગઈ હૈ હો સકે તો યેહ દુઆ હી પછ લેં.

હજરતે સચ્ચિદુના દુને અભાસ સે રિવાયત હૈ કે નૂર કે પૈકર, તમામ નબિયોં કે સરવર, દો જહાં કે તાજવર,

સુલ્તાને બહરો બર ને ચલી લાલી ઉલ્લે વિલ્લે વિલ્લે વિલ્લે
કિસી એસે મરીજ કી ઈયાદત કી જિસ કી મૌત કા વકત કરીબ ન આયા હો
ઓર સાત મર્તબા યેહ અલ્ફાજ કહે તો અલ્લાહ ઉર્ગ ઓર જલ (ઉસે ઉસ મરજ સે
શિફા અતા ફરમાઓગા॥

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يُشْفِيكَ

તરજમા : મૈં અ-જમત વાલે, અર્થો અજીમ કે માલિક અલ્લાહ સે
તરે લિયે શિફા કા સુવાલ કરતા હું.”

(શનાબી દાવી, કાબિન્ઝ, બાબ દુલુમ, પિચ અન્ડ ગિયાદ, ખિયાથ, ૩૦૨, ج, ૩, ص ૨૫)

એ હમારે ઘારે અલ્લાહ ઉર્ગ ઓર જલ મેં ઈયાદત કી સુન્તા
પર ભી અમલ કી તૌફીક અતા ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

માહ્દ ઓમરાજુ

નંબર શાન્દ	કાનામ કાનામ	મસ્તિ/માલ્ફ	મખ્બુત
૧	قرآن پاک	કામ બારી ત્યાલી	ضياء القرآن الاحمر
૨	كنز الایمان في ترجمة القرآن	أعلى حضرت امام احمد رضا خان عليه الرحمه	ضياء القرآن الاحمر
૩	الجامع لاحكام القرآن تفسير طبي	محمد بن احمد انصاري القرطبي رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૪	صحیح البخاری	امام محمد بن اسحاق بن عاصم بخاري رحمة الله عليه	دار الكتب العلمية بيروت
૫	صحیح مسلم	امام ابو الحسن مسلم بن حجاج رحمة الله عليه	دار ابن حزم بيروت
૬	جامع الترمذى	امام محمد بن عيسى ترمذى رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૭	سنن أبي داود	امام ابو داود سليمان بن ابي داود رحمة الله عليه	دار ابي اثر الشعريه بيروت
૮	سنن ابن ماجه	امام محمد بن يزيد قزويني رحمة الله عليه	دار المعرفه بيروت
૯	موظف الاماں مالک	امام مالک بن انس رحمة الله عليه	دار المعرفه بيروت
૧૦	الجامع الصغير	امام جلال الدين سيوطى رحمة الله عليه	دار الكتب العلمية بيروت
૧૧	مجموع الزوائد	تورالدين علي بن ابي بكر رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૧૨	المجموع الكبير	امام سليمان احمد طبراني رحمة الله عليه	دار الكتب العلمية بيروت
૧૩	كتاب العمال	علام علاء الدين علي متقى بن حسام الدين	دار الكتب العلمية بيروت
૧૪	المجموع الواسط	امام سليمان بن احمد رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૧૫	كتاب الحفاء	اسعيل بن محمد بن عبد العادى	دار الكتب العلمية بيروت
૧૬	المستدرك	امام ابو عبد الله محمد بن محمد عبد الله حاكم	دار المعرفه بيروت
૧૭	مشكاة المصباح	امام محمد بن عبد الله خطيب رحمة الله عليه	دار الكتب العلمية بيروت
૧૮	المستدرك امام احمد بن حنبل	امام احمد بن حنبل رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૧૯	شعب الایمان	امام احمد بن حسین تحقیقی رحمة الله عليه	دار الكتب العلمية بيروت
૨૦	الرغيب والترھیب	امام عبد العظیم بن القوی رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
૨૧	شرح السنة لامام بغوي	امام ابو الحسن سین بن معروف بغوي عليه الرحمه	دار الكتب العلمية بيروت

٢٢	فروع الاخبار	حافظ شير و يه بن شهور رحمة الله عليه	دار الفكر بيروت
٢٣	الموضوعات الكبرى	الامام ابو الفرج عبد الرحمن بن علي رحمة الله	دار الفكر بيروت
٢٤	سنن دارمي	امام عبد الله بن عبد الرحمن رحمة الله عليه	باب المدينه كراچي
٢٥	رياض الصالحين	امام تيجي بن شرف نووي رحمة الله عليه	دار السلام رياض
٢٦	روايات حاشية دروشار	علام علاء الدين محمد بن علي الحكيم	دار المعرفة بيروت
٢٧	فتاوی عالمگیری	شیخ نظام الدين و جملة من علماء اہمہ	مکتبہ رشدیہ کوئٹہ
٢٨	فتاوی رضویہ	امام احمد رضا خاں رحمة الله عليه	مکتبہ رضویہ کراچی
٢٩	بہار شریعت	مفتي امجد علی عظیم رحمة الله عليه	مکتبہ رضویہ کراچی
٣٠	احیاء علم الدین	امام محمد بن محمد غزالی رحمة الله عليه	دار الکتب العلمیہ بیروت
٣١	تسبیح الغافلین	فقیہ ابواللیث سرقندی رحمة الله عليه	دار ابن کثیر بیروت
٣٢	جامع الحق	حکیم الامامت مفتی احمد بخاری نیمی	قادری پیغمبر زالہ بور
٣٣	شرح الصدور	امام جلال الدین سیوطی رحمة الله عليه	مركز الالستراتجیات رضا
٣٤	وسائل الحصول	علامہ یوسف بن اسماعیل رحمة الله عليه	دار المہمان حبیب بیروت
٣٥	احسن الحصین	علامہ محمد بن الجزری رحمة الله عليه	مکتبہ الحصر بیروت
٣٦	شرح الخفا بالباب	طاغی قاری رحمة الله عليه	دار الکتب العلمیہ بیروت
٣٧	کیمیائے سعادت	امام محمد بن محمد غزالی رحمة الله عليه	كتب خانہ ہائی ایران
٣٨	اسرار الاولیاء	فرید الدین گنج شکر رحمة الله عليه	كتب خانہ ہائی ایران
٣٩	حلیۃ الاولیاء	امام احمد بن عبد اللہ رحمة الله عليه	دار الکتب العلمیہ بیروت
٤٠	تذکرۃ الاولیاء	فرید الدین عطار رحمة الله عليه	امثالیات گنجینہ

યાદ દાખત

દૌરાને મુતા-લઆ જરૂરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કર સફળા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ઈલ્મ મેં તરકી હોગી.

યાદ દારી

દૌરાને મુતા-લઆ ઝડૂરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કર સફળા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. عَزِيزَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ઈલમ મેં તરક્કી હોગી.

યાદ દાખત

દૌરાને મુતા-લઆ ઝડૂરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કર સફળા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. عَزِيزَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ઈલમ મેં તરક્કી હોગી.

સુન્તત કી બહારે

ઈસ્લામી કે મહુકે મહુકે મ-દની માહોલ મેં બ કશરત સુન્તતે ચીખી ઓર સિખાઈ જતી હૈ, હર જુમા'યાત ઈશ્�ા કી નમાજ કે બા'દ આપ કે શહર મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફ્તાવાર સુન્તતો ભરે ઈજાતિમાબ મેં રિઝાને ઈલાહી કે લિધે અછી અછી નિયતો કે સાથ સારી રત ગુઆરે કી મ-દની ઈજિજ્જ હૈ. આશીકાને રસૂલ કે મ-દની કાદિલો મેં બ નિયતે સવાબ સુન્તતો કી તરબિયત કે લિધે સફર ઔર રોજાના ફિક્કે મદીના કે જરીએ મ-દની ઈન્દ્રામાત કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કે ઈન્નિદાઈ દસ દિન કે અન્દર અન્દર અપને યહાં કે ડિમોદાર કો જમ્બુ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે, بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ઈસ કી બ-ર-કત સે પાબને સુન્તત બનને, ગુનાંડો સે નફરત કરને ઓર ઈમાન કી હિફાજત કે લિધે કુઢને કા જેણ બનેગા.

હર ઈસ્લામી બાઈ અપના યે જેણ બનાએ કે “મુજે અપની ઓર સારી દુન્યા કે લોગોની કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ. અનું” بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ અપની ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિધે “મ-દની ઈન્દ્રામાત” પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોની કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિધે “મ-દની કાદિલો” મેં સફર કરના હૈ. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ અનું

મક-ત-બતુલ મદીના કી શાખે

સૂરત : વલિયા ભાઈ મસ્કિદ, ખ્વાજા ધના દરગાહ કે પાસ મો. 8488866394

મોગસા : ફેઝાને મદીના, બાગે હિદ્યાત સોસાયટી, કોલેજ રોડ મો. 9725824820

ભરૂય : ફેઝાને મદીના, મેમશ કોલોની, બુન્યાદ નગર, કુંગરી શેરપૂર રોડ મો. 9327522145

માંડવી : ફેઝાને મદીના, તયબા મસ્કિદ કે પાસ બન્દર રોડ મો. 7383774763

જામનગર : પાંચ હાટી મો. 9327977293

મક-ત-બતુલ મદીના®

દા'વતે ઈસ્લામી

ફેઝાને મદીના શ્રી કોનિયા બગીયે કે પાસ, મિરગાપૂર, અહમદાબાદ, ગુજરાત, ઇન્ડિયા
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net